

# УКРАЇНЕЦЬ

ДИСЦИПЛІНА

травень 2018



*Його професійним пристанищем став суд, якому він присвятив все своє доросле життя. Доля присудила йому вершити правосуддя у волинській столиці – Луцьку.*

Читайте на стор. 12

**ЧИТАЙ  
УКРАЇНСЬКЕ**





Науково-педагогічна діяльність В. М.Нижника активно розпочалася з 1987 року на посаді молодшого наукового співробітника НДС та асистента кафедри організації і нормування праці.

***Читайте на стор. 16***



# Журнал «Українець» № 2 (20)

**Всеукраїнський щомісячник**

травень 2018 р.

**Засновник:**

Мельник П. К.

**Видається з 27.12.2004 р.**

**Видавець:**

ФОП Гордукова Ірина Євгенівна

м. Кам'янець-Подільський

**Головний редактор:**

Петро Мельник

**Заступник головного редактора:**

Володимир Олійник

**Редактор:**

Олег Ніколаєв

**Дизайнер:**

Ірина Волкова

**Фотокореспондент:**

Олександр Нікітін

**Юридична підтримка:**

«Центр надання правових інформаційних та правових консультацій»

**Інтернет-партнер журналу:**

www.yatran.com.ua

## Редакційна рада:

Анатолій Фомов

Анатолій Якубюк

Василь Куцюк

Володимир Машталер

Володимир Байдич

Володимир Бацуца

Віктор Нижник

Віталій Карачун

Віктор Байдич

Євгеній Потапчук

Євгенія Богдан-Белова

Людмила Черевченко

Людмила Байдич

Микола Скиба

Микола Мозолюк

Микола Косіюк

Михайло Войнаренко

Михайло Лапків

Михайло Торчинський

Олеся Мельник

Олена Айвазян

Олександр Бохонько

Олександр Нікітін

Петро Собко

Сергій Піддубний

Степан Нестеришин

## Адреса редакції

вул. Інститутська, 12/1, кв. 331,

м. Хмельницький 29016

Тел.: +38-068-771-96-02

E-mail: [ukrainec-km@ukr.net](mailto:ukrainec-km@ukr.net)

**Свідоцтво про державну реєстрацію:**

серія КБ № 8686 від 23.04.2004 р.

**Віддруковано:**

ФОП Гордукова Ірина Євгенівна

вул. Привокзальна, 20

м. Кам'янець-Подільський,

**Наклад:** 2 000 прим.

**Тел.+38-097-638-41-43**

## Шановні читачі журналу!

В Україну врешті прийшла довгождана весна, а з нею і омріяні надії на поліпшення життя українських людей. І хоч багато із нас нині, розчарувавшись у вітчизняних реаліях, пакує валізи для поїздки на заробітки за кордон, але нові можливості розвитку держави, які час від часу озвучує уряд, дають, хоч поки що дуже кволі, сподівання на те, що крива лінія розвитку економіки країни та її соціальної сфери, врешті решт підніматиметься вгору. Серед гучних обіцянок змін на краще вражає своїм розмахом, ще до кінця невиразна, медична реформа, яку президент Петро Порошенко підписав в останні дні 2017 року. Українцям обіцяють безкоштовні візити до сімейного лікаря, екстрену допомогу та пологи і платні усі інші послуги.

Від 1 січня запрацювали майже всі заплановані зміни до пенсійного законодавства (90%), але і це ще не кінець, у найближчі роки будуть ухвалюватися нові зміни, що стосуватимуться, зокрема, віку виходу на пенсію, страхового стажу, запровадження другого рівня системи накопичення та ін.

Видатки державного бюджету України на дорожню інфраструктуру, ремонт доріг, становитимуть рекордних 47 млрд гривень

Для того, аби зусилля НАБУ мали логічне завершення у вигляді притягнення до кримінальної відповідальності корупціонерів та повернення арештованих коштів державі, буде створено Вищий антикорупційний суд – якісно новий, незалежний орган в якому працюватимуть добросовісні і професійні судді.

Будуть створені і нові соціальні ревізори та аудитори, які будуть зосереджені на перевірці пільговиків, одержувачів субсидій та багато інших реформаций направлених на покращення життя громадян, рівня їх добробу і соціальної справедливості.

І, звичайно, на всіх рівнях широко обговорюється тема Донбасу, де одним із пропозицій вирішення проблем регіону розглядається створення, окрім введення миротворчих «блакитних шоломів», міжнародних адміністрацій.

Словом: 2018 рік може стати роком кардинальних змін і доленосних, позитивних для України рішень, при умові, якщо спрацює цілий ряд і додаткових факторів, в тому числі, і в першу чергу міжнародних, які впливатимуть на кращий розвиток подій.

**Тож, маємо надію що більшість заробітчан залишиться дома, а згодом повернуться і ті, які в пошуках кращої долі виїхали раніше. Дай нам цього Бог...**

## Шановні читачі!



Всеукраїнський журнал «Українець» дає можливість стати одним із авторів видання тим, хто тільки, тільки виходить до широкого читача або хотів би спробувати себе на літературній ниві. Ми пропонуємо до публікації поезію, прозу, ваші

розповіді про друзів, родичів, визначних людей, яких ви зустрічали на своєму шляху, непомітних героїв сьогоднішнього дня, які залишили вагомий слід у суспільному чи вашому особистому житті...

Ваша фотографія, біографія до сторінки поезії чи прози та текст про героїв вашої розповіді і фото не повинні перевищувати 4-х листків А-4, 12 шрифтом Times New Roman.

Видання залишає за собою право коректування тексту, але не рецензує і переписки з читачами не веде.

**Довідки за телефоном: 068 771 96 02 або email: [ukrainec-km@ukr.net](mailto:ukrainec-km@ukr.net)**

**Головний редактор  
Петро Мельник**

Матеріали, що опубліковані в журналі, є власністю редакції.  
Передрук текстів і знімків можливий лише за письмової згоди редакції.  
Точка зору редакції не завжди збігається з думкою автора.



# Події у світі

## Єврокомісія готова надати Україні 1 мільярд євро макрофінансової допомоги



Про це повідомив Радіо Свобода віце-президент Єврокомісії Валдіс Дорбровскіс.

За його словами, Європейська комісія готова остаточно погодити пакет допомоги для України. «Це вже обговорювали наприкінці минулого року, коли попередня програма закінчилася і, на жаль, ми не змогли виплатити останній транш у розмірі 600 мільйонів євро, оскільки не всі умови були виконані. Тому ми підготували ще одну програму макрофінансової допомоги в розмірі 1 мільярд євро двома траншами, по 500 мільйонів кожен. Тому зараз ми запустили всі необхідні процедури», – розповів Дорбровскіс.

## Смерть Гокінґа



У віці 76 років у своєму будинку в Кембриджі помер відомий фізик-теоретик Стивен Гокінґ. Символічно, 14 березня – це міжнародний день числа «пі», який відзначають у день народження видатного фізика Альберта Ейнштейна, який для самого Стивена Гокінґа був справжнім кумиром. «Раніше життя здавалося мені нудним, – написав якось Гокінґ. – Але перспектива померти рано змусила мене зрозуміти, що життя варте того, щоб жити».

## Конгрес США схвалив виділення Україні \$620,700 мільйонів

Палата представників Конгресу США схвалила Консолідований закон про бюджетні асигнування на 2018 рік, розміром 620,700 мільйонів доларів.

Про це повідомляється на сторінці посольства України в США у Facebook.

Обсяг виділених коштів на 2018 рік перевищує відповідний минулорічний кошторис.



"Так, згідно із законопроектом Пентагону виділяється 200 млн. дол. для надання військово-технічної допомоги Україні, що на 50 млн. дол. більше за асигнування 2017 року", – йдеться у повідомленні.

Ці кошти спрямують на фінансування проектів американської підтримки ЗСУ. Серед них – підготовка військовослужбовців, надання військової техніки та спорядження, летальної зброї оборонного характеру, іншого оснащення і послуг військового призначення, логістичне забезпечення та розвідувальна підтримка збройних та безпекових сил України.

Крім того, Державний департамент та причетні до нього агентства виділять Києву 420,700 мільйонів доларів. Це на 10 мільйонів доларів більше за минулорічні видатки США.

"Збільшене фінансування спрямоване на посилення безпекової підтримки України за програмою "Міжнародне військове фінансування", – пояснюють у посольстві.

## У Польщі побудують швидкісну дорогу до українського кордону



У Польщі планують побудувати швидкісне шосе S12 до українського кордону з виходом на контрольно-пропускний (КПП) пункт Ягодин.

Про це повідомили на Facebook-сторінці державного агентства автодоріг Укравтодор.

Нове швидкісне шосе протяжністю 75 км буде мати по дві смуги руху в кожну сторону. Також буде розглянутий варіант резерву для третьої смуги.

При цьому з української сторони планується в найближчі роки провести реконструкцію швидкісного шосе автомобільної дороги М-07 від Ковеля до (КПП) Ягодин.

Нагадаємо, що у вересні Укравтодор підписав контракти про ремонт доріг на українсько-польському кордоні з двома польськими компаніями – Drog-Bud Sp.zoo і Unibep SA.

## В центрі Європи назрівав новий конфлікт



Боснія і Герцеговина – невелика країна на південному сході Європи найбільше відома через криваву війну в 1990-х може знову зіткнутись зі збройним конфліктом.

Про це пише видання Newsweek.

Новий звіт дослідницького центру Foreign Policy Research Institute "Боснія на російській обробній дошці: загроза насильства та як цьому запобігти" повідомляє про значне нарощування збройних сил в Боснії і Герцеговині. В документі зазначається, що російський президент Путін підтримує етнічних сербських сепаратистів. Це може спричинити конфлікт у центрі Європи, подібно до того, що було в Україні.

Нарощування збройних сил відбувається в Республіці Сербській, автономному регіоні Боснії і Герцеговини, де більшість населення – серби.

Місцева поліція та інші посадовці з безпеки проходять російське військово-навчання, накопичують військово-устаткування, свідчать документи отримані Newsweek, і все більше стають схожими на добре навчених та добре озброєних військових.

Дослідники виявили щонайменше 78 таких формувань, які можуть відіграти ключову роль в просуванні інтересів Росії в Боснії і Герцеговині та на Балканах взагалі.

Республіка Сербська значно збільшила витрати на зброю, закупивши біля 4000 автоматичних гвинтівків за останні два роки.

## Поразка Росії в Гаазі.



Нещодавно міжнародний арбітражний трибунал виніс рішення на користь 18 українських компаній та однієї фізичної особи у справі проти РФ стосовно нерухомості, експропрійованої після окупації Криму. Розмір компенсації – близько \$159 млн.



# Події в Україні

## Рух України до НАТО



На сайті НАТО Україну додали до переліку країн, які прагнуть вступу. На сторінку про розширення, де були перелічені три країни, які прагнуть вступу (Боснія і Герцеговина, Грузія і Македонія) додали й четверту, Україну. При цьому зі сторінки прибрали згадку про те, що «з 2010 року Україна офіційно не прагне членства». У Києві ці виправлення оголосили «офіційним визнанням Північно-атлантичним союзом статусу України як країни, що прагне вступу». Президент Петро Порошенко заявив, що «наступна амбіція – План дій щодо членства для України».

## Вищий навчальний заклад обговорив наміри про співпрацю



Нещодавно, на базі Хмельницького національного університету відбулась зустріч керівництва університету з генеральним директором Підприємства Зовнішньої Торгівлі ТОВ ТЕХІМПЕКС (Республіка Польща) Кшиштофом Следзінським. Вітаючи гостя з Польщі, ректор ХНУ професор Микола Єгорович Скиба наголосив, що міжнародне співробітництво є одним із пріоритетів для навчального закладу.

Метою зустрічі було обговорення намірів про співпрацю Хмельницького національного університету та Підприємства Зовнішньої Торгівлі ТОВ ТЕХІМПЕКС щодо реалізації інноваційно-інвестиційних проектів для комерціалізації результатів наукових досліджень ХНУ і впровадження їх у виробництво, а також реалізації інноваційних продуктів на світових ринках.

## Перекази заробітчан



Національний банк змінив методіку розрахунку обсягу приватних грошових переказів в Україну і уточнив їх оцінки за

2015-2017 роки. Виявилось, що в 2017 році в Україну було переведено на 2 млрд доларів більше, ніж вважали спочатку – 9,3 млрд доларів. Відтак можна констатувати, що грошові перекази заробітчан мають набагато більший ефект для стабільності національної валюти ніж прямі іноземні інвестиції, які в минулому році були всього на рівні 2,3 млрд доларів.

## На Закарпатті завершили будівництво нового Бескидського тунелю



Про це повідомили в прес-службі компанії "Інтербудмонтаж". Так, довжина тунелю становить 1764 м. У ньому розташовані два залізничні полотна. У презентації до проекту також зазначається, що вартість робіт становить €102,7 млн.

Бескидський тунель – другий за довжиною (після Лутугинського на Луганщині) залізничний тунель в Україні, є частиною Львівської залізниці. Побудований в 1886 році.

Спорудження двоколісного Бескидського тунелю тривало на гірському перевалі в Карпатах, на перегоні Бескид-Скотарське протягом чотирьох років і здано в експлуатацію на сім місяців раніше запланованого часу. Інвестиції – майже 3 млрд гривень.

Для України цей тунель має стратегічне значення, адже цим маршрутом перевозяться вантажі до західного кордону країни, а також понад 60 % транзитних вантажів у напрямку Західної та Центральної Європи.

## Земельна реформа



Верховна Рада офіційно дала старт земельній реформі – голосами 230 депутатів підтримала в першому читанні законопроект №7060 «Щодо стимулювання створення та розвитку фермерських сімейних господарств».

Ключова мета документа – відкрити для людей доступ до сільгоспнаділів. Для цього законопроект вводить низку абсолютно нових норм і встановлює порядок оренди і передачі у власність сімейним фермерам земельних ділянок з комунальної та державної власності.

Зокрема, документ дозволяє їм брати в оренду на 7 років (25 – для закладки садів) земельні ділянки для цільового використання. У цей період їм буде заборонено передавати ділянки в суборенду

або змінювати їх призначення. А після закінчення цього терміну фермер отримує право продовжити оренду на той самий термін і на тих же умовах, викупити наділ з розстрочкою до 20 років безкоштовно приватизувати ділянку в межах 2 га. Скористатися опцією не зможуть нерезиденти, а також особи, яким в будь-якій формі власності належить понад 20 га землі.

Щоб закон працював, депутати зобов'язують органи місцевої влади, які організують торги, виставляти на аукціон обсяг земель для фермерських господарств у розмірі не менше половини від сумарного обсягу торжисних торгів. Тобто якщо в 2017 році окремо взята сільрада передала в оренду 100 га землі, в 2018-му вона для цілей виконання закону зобов'язана буде виставити на торги ніяк не менше 50 га для сімейного фермерства.

Одночасно з цим закон змінює правила безкоштовної приватизації земель для ведення особистого господарства. Перш за все, з 2-х до 1 га скорочений граничний розмір ділянок. По-друге, встановлено обмеження на відчуження таких наділів – протягом 7 років їх не можна буде продати, передати в оренду або змінити призначення.

## Юрія Кармазіна обрано «Гетьманом козацтва всієї України»



Народний депутат кількох скликань, правозахисник Юрій Кармазін став «Гетьманом козацтва всієї України». Про це повідомляє телеканал КАПРІ, що базується у Покровську Донецької області.

За його повідомленням, 19 травня, в Києві відбулася Перша Всевелика Рада козацтва України, де делегати представляли козацькі організації всієї України.

«В ході цієї Ради обрано Гетьманом козацтва всієї України – Юрія Кармазіна, який став наступним Гетьманом після Віктора Ющенка», – сказано у повідомленні медіа.

Рада відбулася з нагоди 100-річчя утворення Української державності.

Сам Кармазін підтвердив у Facebook своє призначення. За його словами, він отримав гетьманські атрибути: булаву, шаблю, печатку.

На з'їзді були присутні понад 260 делегатів від козацтва з усіх областей України. Також були присутні Гетьман козацтва Болгарії Георгій Христов, представники козацтва Німеччини, Словенії та Болгарії, уточнив також політик.

Кармазін є заслуженим юристом України, почесним працівником прокуратури України, закінчив юридичний факультет Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. На зорі незалежності обіймав прокурорські посади, був суддею Одеського обласного суду.



# Новини із областей

## Хмельницьку ОДА очолив Вадим Лозовий

Президент України Петро Порошенко 19 травня призначив на посаду голови Хмельницької облдержадміністрації Вадима Лозового. Про це повідомляє прес-служба глави держави.

Президент, мовиться у повідомленні, підтримав пропозицію уряду, яку було внесено щодо призначення Лозового на посаду голови Хмельницької ОДА. Глава держави повідомив, що підписав відповідний указ та вручив новому керівнику посвідчення.

Порошенко також зауважив, що під час вибору керувався тим, що Лозовий є людиною, яка представляє реальний сектор економіки.

«І це є першим завданням, яке я ставлю як президент – принципове забезпечення зростання економіки, залучення інвестицій, підвищення зарплат. Робити все для того, щоб забезпечити



на Хмельниччині інвестиційний та економічний бум», – наголосив Петро Порошенко.

Вадим Лозовий – депутат Хмельницької облради VII скликання, позапартійний, 1971 року народження. Обраний до облради від Хмельницької обласної організації партії «За конкретні справи», є керівником депутатської фракції цієї ж партії, член депутатської групи «Захист прав власників земельних паїв». Очолює постійну комісію облради з питань економічного розвитку, промисловості, підприємництва, енергетики, транспорту та зв'язку. Раніше працював на різних посадах в ТОВ «Епіцентр» та ТОВ «Епіцентр К».

Президент також повідомив, що колишній голова Хмельницької ОДА Олександр Корнійчук стане радником президента.

## «Музей креативних лав під відкритим небом»



Печерськ – сучасна й урбаністична територія столиці, яка приймає нові виклики для позитивних змін міського простору.

Голова Печерської районної державної адміністрації в місті Києві Сергій Мартинчук провів чергову робочу зустріч з ініціативною молоддю щодо створення першого в Україні унікального монументу національній валюті «Гривні» у сквері «Музей креативних лав

під відкритим небом» в Печерському районі.

За результатами зустрічі визначено місце встановлення арт-об'єкту та вирішено ряд інших організаційних питань.

Окрім встановлення оригінальної моделі арт-об'єкту передбачається удосконалення зони відпочинку навколо майбутнього музею, що уможливить більш якісне, активне та різностороннє дозвілля жителів району.

Процес реалізації задуму щодо облаштування соціально-туристичних об'єктів буде можливим за підтримки небадужих печерян, і лише спільними зусиллями, ми зможемо зробити наше місто ще більш привабливим та комфортним для проживання у ньому.

## Хмельницька облрада підтримала вивішення червоно-чорного прапора на адміністративних будівлях

Депутати Хмельницької облради підтримали використання червоно-чорного прапора ОУН на території області.

За це рішення проголосували 51 із 57 обранців на черговій сесії. З сесійної трибуни текст проекту рішення, який напередодні узгодили всі фракції, зачитав боєць АТО Олександр Попов.

На знак вшанування пам'яті Героїв національно-визвольних змагань червоно-чорний прапор піднімається у транспортному оформленні: до верхньої частини дрепка або флагштока прапора прикріплюється чорна стрічка.

Що стосується конкретних пам'яток, то сесія доручила апарату ради підготувати відповідне звернення до Інституту національної пам'яті.

Крім цього, депутати Хмельниччини звернулися до Верховної Ради з пропозицією визнати



червоно-чорний прапор Прапором української армії, яка воює проти Росії на Донбасі.

Як писав НГП, 22 березня депутати Хмельницької облради не змогли проголосувати за порядок денний і почати роботу через блокування президії та сесійної трибуни обранцями зі «Свободи», представниками Правого сектору та деякими добровольцями. Вони наполягали на першочерговому ухваленні проекту рішення про використання червоно-чорного прапора ОУН.

## Перший Всеукраїнський з'їзд капеланів відбувся у Дніпрі



Нещодавно 250 військових священнослужителів УПЦ КП вперше зібралися разом в одному місці. Захід розпочався спільною молитвою за Україну та її захисників.

Такий з'їзд всеукраїнського масштабу відбувається вперше саме у Дніпрі не випадково. Коли на передовій ще не було психологів, а волонтерський рух лише зароджувався, перші військові капелани з м. Дніпра у камуфляжній формі вже були серед бійців.

І саме у військових госпіталях м. Дніпра молитвою і добрим словом священнослужителі підтримали воїнів, які отримали поранення на передовій, боронячи незалежність і територіальну цілісність держави.

За словами Єпископа

Дніпропетровського і Криворізького Симеона: «Цей з'їзд відбувся завдяки підтримці благодійного фонду «Солідарність» та Української Патріархальної Церкви».

У рамках проведення з'їзду будуть підсумовані результати діяльності військових священників в силових структурах за період 2014-2018 роки та сформувано концепцію подальшого розвитку військового духовенства в Збройних силах та інших військових формуваннях України.

«Українські військові капелани – такі ж захисники Вітчизни. Їх так само рвуть кулі та осколки. В зоні АТО щоденно відбувається служіння понад ста військових капеланів. В цілому ж за два роки збройного конфлікту українське духовенство різних церковних юрисдикцій направило на фронт та в прифронтову зону близько 600 священнослужителів. І кожен з них, ризикуючи життям, підтримував дух та волю наших бійців!» – зазначив голова Дніпропетровської обласної ради Гліб Пригунов. Він також нагородив військових священників відзнаками.

## Волинську ОДА очолив Олександр Савченко



Нещодавно президент України Петро Порошенко представив волинському політикуму та представникам бізнесових кіл нового очільника виконавчої влади області. Ним став генерал-полковник Олександр Савченко, який очолив Волинську облдержадміністрацію.

Попередньому голові Волинської ОДА Володимирові Гунчику Глава держави подя-

кував за роботу та заявив, що він погодився на пропозицію працювати в іншому місці.

Олександра Савченка Петро Порошенко охарактеризував як грамотного політика та обдаровану людину, наділену патріотичними рисами та наголосив, що пан Савченко має досвід роботи у правоохоронних органах, виконавчій владі та в енергетиці. Зважаючи на це, Президент висловив впевненість, що новий губернатор впорається із поставленими завданнями. Олександр Савченко подякував Президенту за довіру та запевнив, що готовий працювати задля високих результатів спільно з людьми, які зібралися в залі.

## Депутати Закарпатської облради ініціювали невідкладне прийняття Закону України «Про Мирні зібрання»

У ході другого пленарного засідання 10-ї сесії облради обласні обранці розглянули проект рішення «Про Звернення Закарпатської обласної ради щодо необхідності законодавчого врегулювання питання організації та проведення мирних зібрань» та направлять його до Президента України, Верховної Ради України.

Закон, врегулює порядок проведення таких зібрань і передбачить заборону використання масок, інших засобів чи способів маскуванню з метою



унікнення ідентифікації осіб.

Цю, законодавчу ініціативу вніс на засіданні профільної комісії з питань законності, правопорядку, майна та приватизації, регламенту облради її голова Віктор Русин.



# ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

## ПЕРЕВАГИ НАВЧАННЯ У НАШОМУ УНІВЕРСИТЕТІ:

1. Хмельницькому національному університету щороку Міністерством освіти і науки виділяється більше 700 бюджетних місць.
2. Системи «Електронний університет» та «Модульне середовище для навчання» дозволяють студентам дистанційно готуватися до занять та мати доступ до розкладу занять, поточної та семестрової успішності.
3. Підготовка студентів здійснюється за найсучаснішими навчальними програмами, що дає можливість отримати додаток до диплому європейського зразка.
4. Наскрізна комп'ютерна підготовка, що включає поглиблене вивчення прикладного пакету Solid Works, з можливістю отримання сертифікату міжнародного зразка, дійсного в усіх країнах світової спільноти (Факультет інженерної механіки, Факультет програмування та комп'ютерних і телекомунікаційних систем).
5. Безкоштовне вивчення другої іноземної мови – польської, німецької, англійської та французької.
6. Студенти мають можливість пройти навчання на військовій кафедрі.
7. Можливість стажування за кордоном, а також у спортивно-оздоровчих таборах та таборах літнього відпочинку.
8. В університеті діють команди КВК та гуртки художньої самодіяльності, студентський театр мініатюр.
9. Універсальна підготовка майбутніх фахівців надає реальну можливість засновувати приватні підприємства та успішно займатися власним бізнесом.
10. Програма подвійного диплому, яка дозволяє паралельно здобути освітній ступінь магістра в університеті та польському ВНЗ – партнері.
11. Проживання у комфортабельних гуртожитках.
12. Перспектива працевлаштування в Україні і за кордоном.

## ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ТА СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ (ОСВІТНІХ ПРОГРАМ) УНІВЕРСИТЕТУ

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ:** Економіка; Облік і оподаткування; Фінанси, банківська справа та страхування; Маркетинг; Менеджмент; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Публічне управління та адміністрування; Готельно-ресторанна справа.

**ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ:** Середня освіта (трудове навчання та технології); Середня освіта (українська мова і література); Середня освіта (фізична культура); Середня освіта (біологія); Професійна освіта (Транспорт); Психологія; Соціальна робота; Фізична терапія, ерготерапія; Філологія (українська мова та література); Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно); Екологія; Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація; Фізична культура і спорт.

**ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН:** Міжнародні економічні відносини; Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії; Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно); Філологія. Прикладна лінгвістика; Середня освіта (англійська мова та література); Туризм, Політологія, Право.

**ФАКУЛЬТЕТ ПРОГРАМУВАННЯ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ І ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ:** Прикладна математика; Математика; Комп'ютерні науки; Комп'ютерна інженерія; Інженерія програмного забезпечення; Кібербезпека; Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології; Телекомунікації та радіотехніка. Середня освіта (інформатика);

**ФАКУЛЬТЕТ ІНЖЕНЕРНОЇ МЕХАНІКИ:** Прикладна механіка; Галузеве машинобудування; Матеріалознавство; Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; Цивільна безпека; Автомобільний транспорт; Агроінженерія; Архітектура та містобудування.

**ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ І ДИЗАЙНУ:** Дизайн; Технології легкої промисловості; Хімія; Хімічні технології та інженерія.

Для подання електронної заяви вступник повинен зареєструватися на сайті за адресою:

<http://ez.osvitavsim.org.ua>.

При нашому університеті під час вступної кампанії діє Центр подачі електронних заяв, у якому абітурієнту допоможуть створити особистий кабінет та подати заяви у всі ВНЗ України.

Адреса приймальної комісії ХНУ:

м. Хмельницький, вул. Інститутська 11, корпус 3, вестибюль.

тел. (0382) 67-27-55, 0671226860

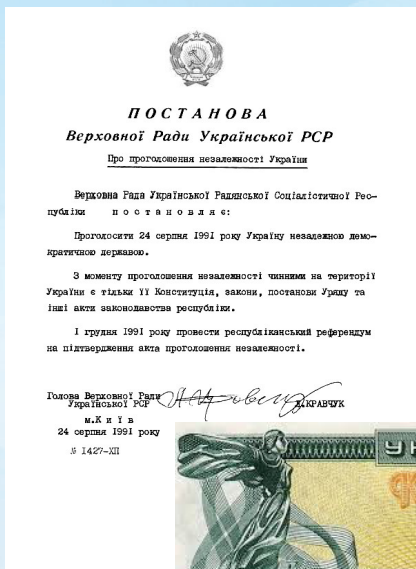
e-mail: [pkkhnu@ukr.net](mailto:pkkhnu@ukr.net); skype: [pkxhnu1](https://www.skype.com/name/pkxhnu1); сайт приймальної комісії: [prk.khnu.km.ua](http://prk.khnu.km.ua)



# Ми Українці!

(Продовження. Початок у №1 2017р.)

*Наша слава – Українська держава.  
Вкраїна – мати, за неї треба головою стояти*



## Січень-листопад 1992 року

26 грудня 1991 року СРСР припинив своє існування. Його розпад привів до утворення 15 незалежних республік і появи їх на світовій політичній арені як самостійних держав. Першими кроком України, без якого вона не могла б відбутися як незалежна республіка, став вихід України з радянської (а по суті, вже російської) рубльової зони в 1992 році і створення національної фінансової системи.

Внаслідок неконтрольованої зовнішньої емісії радянського рубля і гіперінфляції в країні були знищені всі грошові заощадження громадян. Фактично Україна в перші місяці незалежності була країною, гроші якої випускала інша держава. Український винахід – тимчасові гроші – дозволив припинити цю практику. 10 січня 1992-го у готівковому обігу з'явилася перехідна національна валюта – український карбованець (купон). Функціонування радянського рубля паралельно з купоном продовжувалося до 12 листопада 1992 року. З цього дня, спеціальним указом президента України Леоніда Кравчука, функціонування рубля в грошовому обігу було припинено. Вихід з рубльової зони і перехід на купоно-карбованець стали справжньою грошовою реформою, а введення 2 вересня 1996 року гривні стало завершальним етапом створення національної грошової одиниці після випуску якої Україна стала по-справжньому незалежною країною зі своєю валютно-грошовою політикою.



## 23 травня 1992 року

23 травня 1992-го в Лісабоні Україна, а також Білорусь, Казахстан, США і Росія підписали протокол, за яким Київ, Мінськ і Алма-Ата зобов'язалися свої стратегічні ядерні боеголовки, що дісталися в спадок від СРСР, утилізувати або вивезти до Російської Федерації.



Варто відзначити, що відмова України від ядерної зброї в офіційних документах вперше прозвучала у декларації про суверенітет України від 16 липня 1990 року і підписуючи протокол в Лісабоні, Україна відмовлялася від третього за потужністю ядерного арсеналу в світі: ядерні сили, дислоковані на території нашої країни, перевершували сили Франції, Британії, Китаю. Натомість Вашингтон і Москва гарантували незалежність і цілісність України. Зауважимо, перший президент України Леонід Кравчук неодноразово заявляв, що відмова від ядерної зброї була неминучою: у Києва просто не було ресурсів, щоб підтримувати в належному стані третє в світі угруповання ракетних сил стратегічного призначення. Між тим, відмова від ядерної зброї допомогла Україні уникнути міжнародної ізоляції, відкрила шлях до підписання договору про дружбу і співпрацю з Російською Федерацією, яким Москва визнавала кордони України, і Хартії про особливе партнерство Києва з НАТО.

## Липень 1992 року – ваучерна приватизація

У липні 1992 року Верховна Рада затвердила першу програму приватизації держпідприємств. Мета - роздержавлення власності. З 1995 року Ощадбанк почав видачу приватизаційних майнових сертифікатів – ваучерів. Основними гравцями в цьому процесі стали інвестиційні фонди і трасти. Вони купували акції підприємств за скуплені (не дорожче \$ 10-15 за ваучер) у населення папери. У результаті з 1996 року контроль над промисловими підприємствами встановили торговці металом, газом і сировиною, що мали доступ до державних ресурсів і силової підтримки організованих номенклатурних і злочинних угруповань. Те, що замислювалося як інструмент створення товариства співвласників і акціонерів, призвело до побудови олігархічного капіталізму і патерналістського суспільства телеглядачів.

Ваучерна приватизація закінчилася у 1999 році, але мільйони українців, всупереч очікуванню, так і не стали реальними власниками. Не стали драйверами соціальних змін, замовниками економічної політики в Україні і сектори нової економіки та підприємницького капіталізму. На переділї радянської державної власності вирости тільки найбільші фінансово-промислові групи, які досі є тіньовими акціонерами держави, використовуючи його як інструмент для захисту від конкуренції, мінімізації соціальних зобов'язань і виведення прибутку з країни.

Чи була альтернатива ваучерній приватизації як методу створення великого недержавного сектора економіки? Екс-голова Фонду держмайна України Олександр Бондар в інтерв'ю радіо Свобода відповів на це запитан-





ня так: "У нас було завдання – швидко передати держвласність у приватні руки, тому що ми не знали, скільки часу нам дозволять це робити". Політична мотивація процесу полягала в тому, щоб піти на поступки лівій більшості у Раді, яка складалася з комуністів і соціалістів. За словами Бондаря, – "ідеологічна платня" лівим полягала в масовій безкоштовній роздачі сертифікатів держмайна та введенні так званої оренди з правом викупу трудовим колективом. Прагматична мотивація реформаторів зводилася до швидкого запуску інституту приватної власності у великому товарному виробництві в умовах відсутності стратегічних вітчизняних або закордонних інвесторів.

"У нас перед очима був негативний російський досвід і позитивний чеський, - згадував Бондар.

Загалом: яке суспільство, такі і реформи... Виграли ті, хто був близький до влади – кому стати багатим, вирішували, бюрократи".

### Листопад-грудень 2004 року – Помаранчева революція

У 2004 році, після десяти років правління Леоніда Кучми, на пост президента України претендували прем'єр-міністр Віктор Янукович та лідер опозиції Віктор Ющенко. Вже наступного дня після голосування другого туру виборів, 22 листопада, не чекаючи оголошення результатів волевиявлення, опозиція заявила про масштабну фальсифікації з боку влади. Пролунав заклик до громадян вийти з протестом на Майдан. Кияни, втомлені від президентства Кучми, які пам'ятали "касетний скандал" і акцію "Україна без Кучми", обурені фальсифікаціями на користь кандидата від влади і сумнівним іміджем

донецького лідера, одразу відгукнулися. Через день-два до столиці підтяглися прихильники опозиції з центральної та західної України. Так почалася помаранчева революція (за кольором символіки опозиційного кандидата).

Головні події розгорнулися на київській площі Незалежності де в пікові дні та години збиралося до 100 тисяч осіб. Президент Кучманенаважився застосувати силу проти прихильників опозиції, а штаб Януковича, незважаючи на російську підтримку і адмінресурс, виявився нездатний організувати ефективну протидію і програв столицю. Під тиском вулиці і за посередництва західних політиків влада погодилася на повторний другий тур виборів після яких перемогу здобув Віктор Ющенко, за яким у владу прийшла ціла команда соратників і тих, хто приєднався в процесі передвиборчої гонки. Але, уже через кілька місяців переможці перетворилися на непримиренних опонентів.

І, не дивлячись на те, що президентство Ющенка запам'яталося небаченим раніше рівнем свободи слова, чесними виборами, ослабленням силового тиску на бізнес і громадян, а ще – управлінською вахханалією, масою невиконаних обіцянок і закріпленням розколу країни на Захід і Схід, все це не скасовує того факту, що наприкінці 2004 року сотні тисяч українців, обурених свавіллям і брехнею політиків, вийшли на вулицю і відстояли право обирати владу. Без цього ніякі політзаготовки опозиції не завадили б владі призначити наступника Кучми. А відтак і стверджувати, що події осені 2004 року – це революція проти фальсифікацій і за гідність людини, – революція мирна, ненасильницька у якій Європа відкрила тоді для себе нову, ще не звідану Україну.



Продовження в наступному номері  
Григорій Півторак



# Хто ми є?

\*\*\* Наша слава – українська держава. \*\*\*

Етнонім «українці» вперше фіксується наприкінці XVI ст. у документах, присвячених козацькому повстанню Наливайка. У першій половині XVII ст. «українцями» називали послів на сеймах Речі Посполитої від Київського, Брацлавського і Чернігівського воєводств. В козацьку добу «українцями» позначали мешканців козацьких політій – Гетьманщини, Слобожанщини і Запоріжжя.

З початку XIX ст., аби підкреслити свою окремішність від росіян (великоросів), харківська українська інтелігенція стала використовувати назву «українці» як загальний етнонім замість старої назви «русини». Ця нова самоназва остаточно затвердилася у Великій Україні після національно-визвольного руху 1917-1920 років та радянської українізації. Теж саме відбулося на Галичині і Буковині у 1918-1940 роках завдяки діяльності українських націоналістичних організацій.

Ми, українці, часто нарікаємо на історичні умови, на географічне положення нашої України, на нашу «любиму» владу і політиків, на знахабнілих олігархів, але поки ми не усвідомимо, хто ми насправді є, навряд чи зможемо подолати той державницький хаос, що триває не одне десятиріччя чи то сторіччя.

Нас часто звинувачують у тому, що ми збайдужілі, бо наша хата скраю, що у нас шароварний патріотизм, показний і набундючений; перебільшене відчуття справедливості, прагнення свободи і правди. Попри всі суперечності таких характеристик багато справжніх українців, були і є дисидентами, вигнанцями, тому що їхня ідеологія не вписувалася в упокорення комусь – чи то монголо-татарським навалям і туркам, чи то Й.Сталіну, чи то.... А нам насаджували чуже. А нас ламали. І ламають зараз, тільки методи витонченіші – відверта брехня, підступність, зиск.

Не треба терпіти те все, і психологічне хамство насамперед, маніпуляції з людською свідомістю не можливі тільки там, де люди здатні мислити самостійно. І повірте, в справжніх українців це вміння аналізувати і робити висновки було завжди і є зараз. Просто не всі висловлюються відкрито, послаючись на те, що в кожного своя правда, але ще більше тому, що не треба комусь щось доводити. Людина мусить дійти певних висновків із власного досвіду.

З давніх давен українські філософи твердять про те, що українці – високодуховна нація, яка керується більше емоціями, ніж розумом; любить землю і працю на ній; цінує красу у всіх її проявах; вірить у незламність духу і Бога. Усе це правда. Але що зробили з нами історичні умови і ми самі, підлаштувувачись під ці умови? Якщо ви спитаєте у старших людей, чи були колись матюки, без яких сьогодні в

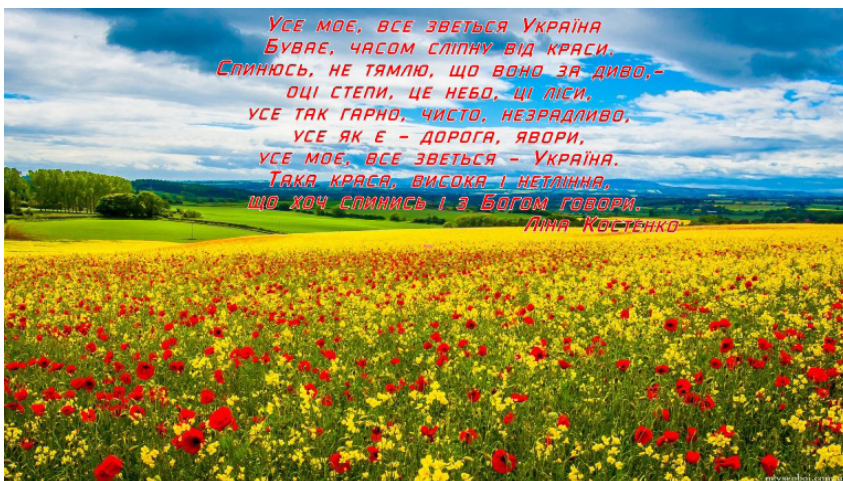
деяких українців не обходиться жодна розмова, то почуєте заперечну відповідь. Колись найбільшою образою було охарактеризувати вчинки і поведінку людини такими словами, як собака, свиня, змія. А зараз?!

Близько 10 років тому доктор філологічних наук Леся Ставицька видала словник нецензурної лексики та її відповідників, стверджуючи в інтерв'ю, що ненормативна лексика прийшла до нас не з Росії, і що ми відстали від Європи на 500 років, бо там уже пережили той час, коли озвучувати вголос непристойні слова було страшно, соромно.

Або зверніть увагу на проблему культури споживання спиртних напоїв у сучасній Україні. Із розповідей старших людей відомо, що ще років зо 100 тому весілля можна було, як кажуть, «відбути» ящиком так званих крючечків – невеликих пляшечок місткістю близько 200 мілілітрів. А зараз?!

Ми починаємо самі собі нагадувати флюгерів. Колись нас крутили в той бік, що треба, а тепер ми чомусь самі крутимось то в бік Європи, то в бік Америки, то ще в якийсь бік, тільки часто не до самих себе. А чимало людей просто кажуть: «Так, ми хочемо до Європи і ми туди йдемо. А як ми

цінуємо своє, українське?!». Недарма ж придумали гасло: «Купуй українське!». Якби тільки матеріальним вичерпувалось наше прагнення «українськості», усе було б занадто обмежено. Культура освіченості і релігійності нараховує в Україні не одне століття. Книгодрукування, архітектура, освіта, живопис – усі ці сфери мають «велетів духу», визнаних у всьому світі. І все те, що є витвором нашої нематеріальної культури, ми в більшості випадків робимо з вірою. Бо ми віримо в Бога. Сучасна ж Європа, на думку деяких дослідників, втратила відчуття Бога, облаштувавши в церквах центри сучасного мистецтва, музеї, кафе тощо.





Ми дуже суперечливі як для себе самих, так і для сторонніх. Тому що ми на помежів'ї між Заходом і Сходом. Тому що біля нас так багато сусідів і псевдосусідів, з якими нам доводилось взаємодіяти. Та є те, що в справжньому українцеві є попри все.

Цю рису відзначав ще відомий дослідник французького походження Гійом Левассер де Боплан в «Описі України». За його словами, українці «дуже люблять свободу, без якої не уявляють собі життя». Можливо, тому українці здійснювали Революцію гідності саме в 2014, коли відзначали 200-річчя від дня народження Шевченка. А тепер ми, як ніколи, розуміємо усю суть гасла М. Хвильового: «Геть від Москви!», звісно, не географічну, а ментальну. А нас і досі називають хохлами, малоросами, вперто кажучи «на Україні», бо ж вона у чийсь свідомості ще й досі під владою когось. І чомусь саме зараз наші політики і громадські діячі згадали відомий вислів А.Чехова про те, що треба по краплі вичавлювати з себе раба, і цитують його у студіях різних телеканалів.

То хто ж ми, українці? І хто наші вороги? Кожен дає відповідь сам. Український поет І. Драч парадоксально, саркастично пише у вірші «Самообслуговування»: «Безсмертний народ! Незнищимий народ! Навіщо їм вороги?! Вони – самі собі вороги!».

Очевидно, витоки наших головних проблем – корупції, кумівства, кланів – слід шукати у брехні і несправедливості, у заздрості до своїх, бажанні вивищитися за рахунок приниження іншого. А нас характеризують як гостинну націю. Чи гостинні ми до своїх? Чи поважаємо їх? Навіть не про любов мова, хоча б про повагу. Чи не радіємо, що у сусіда корова здохла, хоч цей вислів уже заявлено частим повторюванням.

Саме зараз один із тих поворотних моментів історії, коли змінюється національна самосвідомість. Коли перед нами день у день постає правда – як є, і постаті – як є – без прикрас, намист і стрічок. Хто ми – вже давно досліджено й написано, нам треба тільки усвідомити і зрозуміти це, прийняти самих себе без нарікань на історію. Нам треба позбавлятися комплексу меншовартості, як старого полатаного одягу, у який нас вбрано.

То хто ми – українці? Кожен із нас вирішує сам. Але не кожен, у кого на рингтоні мобільного гімн України чи козацький марш, є українцем. Національність, зазначена в документах, і національність людських вчинків – то різні речі. Наша українськість не в атрибутах, а в наших головах, і в тому, що ми

робимо і як ми це робимо, як ми вчиняємо в певній ситуації нашого повсякденного вибору. Чи по совісті – покаже час.

Наукове осмислення ментальності української цивілізації ще більше утвердило наше розуміння того, наскільки важливою, актуальною, своєчасною, а водночас і складною та багатовимірною є ця проблема: ХТО МИ Є?!

Наприклад, останнє дослідження історії ментальності української ци-

вілізації, яке провели Калакура Ярослав Степанович, Рафальський Олег Олексійович, Юрій Михайло Федорович (Ментальний вимір Української цивілізації. Наукове видання. Київ «Генеза», 2017), яскраво відображає еволюцію ментального образу українців під впливом зародження писемності, прийняття християнства, формування козацтва, розвитку книгодрукування, кніверситетської освіти, науки, міжконфесійного діалогу, засвоєння духовних цінностей епохи Ренесансу і Просвітництва, історіософії Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Грушевського та ін.

*Ми мусимо навчитися зити себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без обривітійних кордонів.*

*Іван Франко*



Осмислення цього питання потребує уваги не тільки з боку органів влади, а й громадянського суспільства, з боку інтелектуального середовища. Глобалізація сучасного світу, євроінтеграційні процеси засвідчують зіткнення двох тенденцій культурного і ментального розвитку людства: всесвітній універсалізм і партикуляризм – збереження етнічного, релігійного розмаїття кожного народу, нації; пошук спільних ціннісних імперативів і подальше утворення національної ідентичності зі збереженням культурно-етнографічної самобутності українців.

**Іванка Волинянка,  
Михайло Крисько,  
Ярослав Калакура**



# ПЕТРО ФІЛЮК: "БУДУЙ УКРАЇНУ ТАМ, ДЕ НАРОДИВСЯ, ЖИВЕШ І ПРАЦЮЄШ!"

*Життя кожного з нас складається з днів, тижнів, місяців, років, десятиліть. І кожному - Богом відміряна своя земна дорога.*

*В одних вік минає нестримно швидко, нагадуючи слід у небі від лайнера, в багатьох воно втілює шлях до горизонту, яким крокуєш, а кінця-краю йому немає.*

*Таке насичене життя – в нашого співрозмовника, голови Апеляційного суду Волинської області Петра Тодосьовича Філюка, з яким ми вирушаємо його стежками-дорогами, на яких нам випало напередодні дня Святої Трійці зробити три зупинки*



## ЗУПИНКА ПЕРША. Береги дитинства

У знаменитій трилогії "Волинь" її автор Улас Самчук неперевершено описав красу польської землі. Петро Тодосьович також щиро любить свою малу батьківщину – невелике село Залухів на Ратнівщині, яке майже притулилося до межі з Білоруссю.

Тут – найрідніший для його серця куточок на нашій планеті, тепла, скупана в щедрих росах земля під високими небесами. Ось тут відчув смак хліба й почав усвідомлювати його справжню цінність.

Сюди Петро Тодосьович часто повертається, ніби птах із вирію, з близьких і далеких доріг. Мала батьківщина – це земля батьків, родинне гніздо. Тут він черпає сили й насагу на завтрашній день.

Нині, на облаштованому ним, його односельчанами та друзями, подвір'ї, у дідівських і батьківських хатах, зібрані речі селянського побуту. Все зроблено так, що, переступивши невеликий поріг, одразу бачиш, як жили століття тому поліщуки – навдивовижу вільні люди.

– Я причетний до того, як Петро Тодосьович дбає про рідне село, – зізнається відомий на Волині скульптор Микола Головань. – За його ініціативи ми кілька років тому упорядкували центр села, встановили

## ЗУПИНКА ДРУГА. На своїй землі

На Волинському Поліссі – люд особливий. Він живе в нерукотворному, первозданному царстві дивовижної природи, з якою – на ти. Тут майже всі свої. Немає пришельців, перекотиполів. Самі, не надіючись ні на кого, заробляють собі на прожиток. І так – із року в рік. Живуть дружно, згуртовано, а ще... правдиво у стосунках між собою та навколишньою красою.

Тепер я розумію, чому Петро Тодосьович став правдолюбцем, правдотворцем. Бо боротьба за неї, Правду, мабуть, і є боротьбою за красу людських стосунків. Бачите: усе просто й зрозуміло!



*Петро Філюк з сестрою Ольгою та матір'ю Таїсією Федорівною*

фонтанчики, у затінку сосен – "лавочку закоханих".

Гостей села зустрічає на в'їзді Ангел-охоронець, а в центрі – скульптура "Материнство", біля яких у день первоверховних святих апостолів Петра і Павла щороку проводять день села. Не кожна українська громада може таким похвалитися. Коли людина старається зробити корисну справу, – не всяк сьогодні її розуміє. Змілили ми на жертовність, безкорисливість, доброту....

Петро Тодосьович також посприяв у виданні фотоальбому та книги про історію села Залухів, у яких зафіксовані сотні облич його односельців і диво-краєвиди. Для чого зробив? «Аби нащадки пам'ятали», – каже він.



Стежка з босоногого дитинства вивела його на широку й гомінку життєву дорогу. Професійним пристанищем став суд, якому він присвятив все своє доросле життя. Доля присудила йому вершити правосуддя у волинській столиці – Луцьку.

За кілька кілометрів від нього, в селі Тарасове, Петро Тодосьович заснував уже своє рідне гніздо, пам'ятаючи, що справжній господар має здійснити три речі: змайструвати оселю, виплекати сад і виховати порядних нащадків.

Наразі з усім Петро Філюк поки що справляється. На своєму обійсті він навів лад. А далі відважився облагороджувати сільський пустир, якого й пустирем не можна було назвати.



Три роки тому взявся за роботу. Все, зроблене ним, – із занехаяного пустиря і до теперішнього милого серця куточка – зафіксоване Володимиром Павліком (керівник міжнародного проекту культурно-професійних обмінів, народний засідателю) на світлинах.

Було зібрано й вивезено кілька вантажівок усіякого непотребу, викорчувано дикі чагарники, знайдено й розкопано джерело, з якого згодом наповнилася чимала водойма, з одного берега на інший встановлено дерев'яний міст, зроблений власноруч.

У цю справу Петро Тодосьович чи не щодня взимку і навесні, влітку і восени вкладав увесь свій хист, не шкодуючи вільного часу. Облагороджену місцину засадив молодими деревами, які прийнялися й розправили буйне віття.

Краса, та й годі! Петро Філюк пожертвував для цієї справи свої відпустки і відпускні, хоча фінансові затрати були не такими й великими. В основному довелося працювати руками, а найго-



ловніше – мозком...

Такою красивою, як цей куточок, за його словами, ми мали б зробити всю нашу державу.

### ЗУПИНКА ТРЕТЯ. Улюблена справа!

Закінчивши навчання у Харківському юридичному інституті, Петро Філюк прийшов працювати слідчим у відділення внутрішніх справ Луцького міськвиконкому, а вже на п'ятий рік став суддею Луцького районного народного суду.

Так, сходинка за сходинкою, набуваючи професійного досвіду, Петро Тодосьович здобував справжній авторитет і визнання.

Що імponує в його ставленні до своєї професії, роботи, загалом?

– Якщо ти в основі своїй – людина, – вважає голова Апеляційного суду, – завжди діятимеш по совісті. А хочеш розібратися, як усе насправді є, то незалежно від того, яку справу слухаєш, – тобі вдасться віднайти істину. Будь-яка оригінальність – у простоті. Не знаєш, як вчинити, – дій за законом. І жодних проблем не виникатиме.

Міняється світ, і все навколо. Судова система не є винятком.

– Але вся біда в тому, що ми вдаємося до крайнощів, звикли приміряти на себе чужі кожухи, копіювати чужий досвід і механічно переносити до нас, – говорить він.

– На моє переконання, нам треба брати до уваги ментальність наших людей, наші традиції, духовні цінності, моральні істини. Без урахування цих основ ми дуже багато втрачаємо. Але до нас не завжди дослухаються. В Україні кількість населення невинно зменшується, а кількість судів зростає. Немає логіки, – підсумовує Петро Тодосьович, для якого робота – найулюбленіша улюблена справа.



– Питання діяльності судової гілки влади можна було б вирішувати якнайпростіше. А систему ускладнили. Ми ж покликані вирішити проблему, з якою людина звертається до нас. Повинен бути простий доступ до правосуддя.

Апеляційний суд Волинської області в нашому краї має заслужений авторитет. І в цьому – заслуга його керівника, який своє життя присвятив цій справі. А ще створив в Апеляційному суді Музей становлення судової влади на Волині, аби діяльність суду, його минуле, сьогодення й майбутнє залишити для своїх послідовників. За його ініціативи на території Свято-Троїцького кафедрального собору впорядкували місце, де із 1888 року покоїться голова Луцького окружного суду Іван Степанович Десницький.

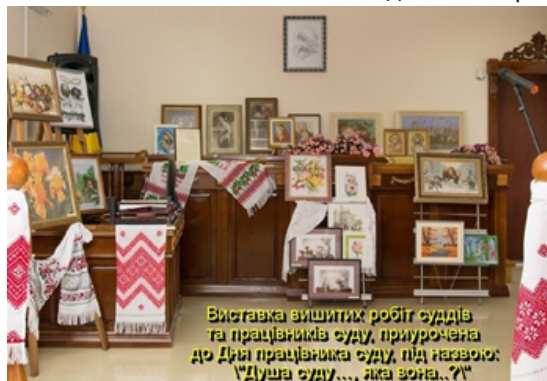
\*\*\*\*\*

Працюючи над цим матеріалом, сформований несподіваний висновок: між служителями правосуддя і майстрами пера, журналістами, є чимало спільного. Ми Вірою і Правдою покликані служити людям. Для цього треба мати велике серце й відкриту душу, а ще – любити свою землю понад усе.

– Будуй Україну там, де народився, живеш й працюєш! – каже Петро Тодосьович Філюк. І це – найцінніша

та найсвятіша істина для кожного свідомого й чесного українця.

**Михайло СВІЧАНИЙ.  
Іванна ЯРЕМА.**





# Місця, які треба бачити...

У ріднім краю, як у раю

В повітрі вже відчувається запах весни, температура стає все вищою, а дні довшими, – це спонукає любителів подорожей складати нові плани та маршрути, а вже скоро пакувати рюкзаки та відкривати нові куточки улюбленої країни. Та окрім великих міст, є безліч селищ, маленьких містечок, які не поступаються красою та визначними пам'ятками як архітектури, так і особливостями, викликаними кліматичними умовами, рослинністю та природними утвореннями, надивовижу красивими.

## 1. АКТОВСЬКИЙ КАНЬЙОН



**Географія:** річка Мертвовід поблизу села Актового Вознесенського району Миколаївської області.

Його ще називають "Каньйон Диявола" або "Малий Крим" через схожість із Великим Кримським каньйоном, Актоський каньйон є частиною Національного природного парку "Бузький Гард". З цим місцем пов'язана велика кількість легенд та переказів про козаків, але як би там не було, незаперечною є істина – це місце варто відвідати. Адже це дивовижне утворення природи, аналогом якого є відомі американські каньйони. Окрім пейзажів, які захоплюють дух, можна побачити унікальні гірські тюльпани, які ростуть тут завдяки особливому клімату. Окрім фотографів та любителів старовини, це також одне з популярних місць серед скелелазів.

## 2. БАКОТА



**Географія:** село Бакота Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.

Кажуть, хто не бачив Бакоти, той не був на Поділлі. Вона є частиною Національного природного парку "Подільські Товтри", ще одне місце для любителів езотерики та старовини, яке, однак, ви не знайдете на карті. Окрім мальовничої природи, можна відвідати скелястий монастир, цілющі джерела "Жіночого", "Чоловічого" та "Сімейного щастя", побачити кам'яний відбиток стопи Будди.

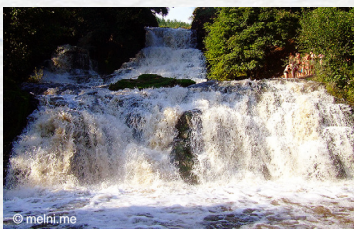
## 3. ГРАНІТНИЙ КАНЬЙОН НА РІЧЦІ ГІРСЬКИЙ ТІКИЧ (БУЦЬКИЙ КАНЬЙОН)



**Географія:** село Буки на кордоні Черкаської та Вінницької областей.

Цей каньйон входить в сотню найкрасивіших місць України і знаходиться на другому місці рейтингу "Сім чудес Черкащини" – місце вподобали собі й скелелазы, часто проводять тут тренування. Місцеві жителі радять відвідати це місце саме навесні, коли все зеленіє, розцвітає багато квітів, серед яких тюльпани та дикий часник, пасуться кози. Ще це місце називають "маленькою Швейцарією". Скелі та пейзажі Буцького каньйону, водоспад "Вир", "Український Стоунхендж", Буцька ГЕС – те, що варто побачити на власні очі.

## 4. ДЖУРИНСЬКИЙ ВОДОСПАД



**Географія:** село Нирків Заліщицького району Тернопільської області.

Ще тільки добираючись до самого водоспаду, вас здивує червоний колір землі та такий же відтінок скель, а також побачите дві височезні вежі, єдині

залишки величезного замку XVII століття. Сам водоспад вважається найвищим в Україні і вже точно не поступається іншим за своєю величністю та красою. Крім любителів природи, тут справу до душі знайдуть і екстремали, адже проводяться одноденні сплави по Дністру з села Устечко (Городенківський район Івано-Франківської області) до міста Заліщики на катамаранах.

## 5. ДНІСТРОВСЬКИЙ КАНЬЙОН

**Географія:** розташований на межі 4 областей: Івано-Франківської, Тернопільської, Чернівецької та Хмельницької.



Дністровський каньйон є не лише одним із найбільших у Європі, а й згідно з рішенням всеукраїнського Інтернет-опитування, оголошеним 26 серпня 2008 року, визнаний одним із 7 природних чудес України, – вже це є приводом відвідати одну з найбільш визначних природних пам'яток нашої країни. Тут можна знайти секретні місця, з яких доскохчу милуватися красою природи, одним з таких місць є Совиний Яр. Також місця, які не варто залишати поза увагою: Китайгород, Устя, Стара Ушиця та звісно Заліщики, мова про які піде далі.

## 6. ЗАЛІЩИКИ

**Географія:** місто Заліщики Тернопільської області.



Найбільш красиві краєвиди розташовані в периметрах самого міста, яке створює такий собі півострів. Курортного значення цьому містечку надає не тільки навколишня природа, а й середземноморський клімат, який створюється завдяки високим кручам, що оточують Заліщики, огинаючи півколом по периметру. Також, будучи у Заліщиках, можна відвідати місцевий дендропарк.

## 7. ЗАМОК ШЕНБОРН

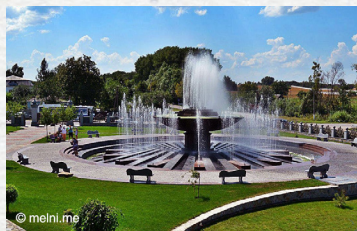
**Географія:** між містами Мукачево та Свалява, в селищі Карпати.



Навіть залізнична станція тут схожа на мініатюрний замок, а у розкішному парку по-справжньому казково. Все почалося у 1840-му з дерев'яної хатинки, куди графи Шенборни навідувалися під час полювання. В 1890 році для Шенборнів звели мурований замок, за яким можна вивчати календар: 365 вікон, 52 кімнати, 12 входів. Спочатку з-за крон дерев з'являється висока башта, прикрашена годинником та родинними гербами, далі перед вами відкривається доглянуте подвір'я з акуратно підстриженими зеленими насадженнями. В середині можна помилуватися вітражами в капліці, камінною залогою, старими дерев'яними сходами, які охороняє геральдичний лев біля їх підніжжя. На стелі люстра: жіноча фігурка, зроблена з оленьчих рогів, – красиво тут як зовні, так і всередині хоромів.



## 8. ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК В БУКАХ



ще недавно був дозволений, зараз обмежений через казус: туристи, які фотографувались біля входу в будинок, не пустили власницю дому, мовляв чекайте своєї черги. Парк складається з двох частин: храмового комплексу з фонтаном і самого ландшафтного парку. Вхід на територію безкоштовний. Однак у деякі частини парку можна потрапити лише з екскурсивним заходом за символічну плату. Можна побачити багато диких тварин, а також окремою прикрасою є Поляна казок.

## 9. ЛУМШОРИ



на річці Туричці. Побачити і знайти їх дуже легко – дорога весь час іде паралельно до річки, а іноді і понад нею, тому водоспади можна буквально почути. Проте основна мета відвідати це місце – славнозвісні Лумшорські чани – своєрідна сауна під відкритим небом. Об'єм такого чану – 1000 л, під ним горить вогонь, який нагріває спеціальну мінеральну воду до +40-45 градусів за Цельсієм. Такі процедури покращують роботу нервової системи та опорно-рухового апарату. Радять чергувати такі заходи з контрастними купаннями в гірській річці. За один раз в чан може поміститись близько семи людей.

## 10. ОЛЕШКІВСЬКІ ПІСКИ



лю умовно поділяють на 7 арен, кожна з яких відрізняється природними та кліматичними особливостями. Як і всі пустелі, вона складається з чисельних барханів заввишки близько 5 м (окремі сягають висоти 20 м), що пересуваються завдяки дії вітру. Влітку температура піску сягає 75°C, крім того тут рідко йдуть дощі, а іноді трапляються навіть піщані бурі.

## 11. БАЗАЛЬТОВІ СТОВПИ



зати, що базальтові стовпи – не єдине визначне місце Костопільщини. Якщо ви вирішили побачити всі пам'ятки місцевості, вам варто рухатись таким маршрутом: Музей лісу (розташовується за кілометр від Костополя), Костопільський районний музей, урочище Гутвин або базальтові стовпи.

## 12. ОПТИМІСТИЧНА ПЕЧЕРА

**Географія:** поблизу села Королівка Борщівського району Тернопільської області.

Це гіпсова печера, геологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення в Україні, а ще вона занесена до Книги рекордів Гінесса як найдовша в світі гіпсова печера, найдовша печера Європи та друга (після Флінт-Рідж-Мамонтової у США) за довжиною серед печер світу. Це складний за будовою лабіринт гrotів, галерей та ходів, що мають різну форму та розміри. У верхній частині 20-метрового пласту гіпс має темно-бурий колір, у нижній – жовтувато-сірий. Освітлення, яке повсюди розташоване в кам'яниці додає їй магічного вигляду, зачарує навіть вибагливих мандрівників.



## 13. ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ

**Географія:** Національний природний парк "Подільські Товтри" розташований у Хмельницькій області в межах кількох її районів: Городоцького, Кам'янець-Подільського та Чемеровецького.

Подільські Товтри включають в себе місця, про які ми вже писали вище: Бакота, Китайгород та Субіч. Національний природний парк "Подільські Товтри" входить до 7-ми природних див України і не скористатися можливістю оглянути його найцікавіші місця було б шкода. В національному парку діють і створюються нові туристичні маршрути: піші та кінні, водні, лижні, автомобільні та велосипедні. Серед них одно- та багатоденні, пізнавальні й оздоровчі, з виїздами на конях і плаванням на човнах, риболовлю і полюванням, з відвідуванням мінеральних джерел, природних та історичних пам'яток. Тут дійсно є на що подивитись!



## 14. ПЕЧЕРНИЙ МОНАСТИР

**Географія:** село Розгірче Стрийського району Львівської області.

Всі, хто відвідує Сколе, має нагоду завітати й у село Розгірче, щоб побачити печерний монастир. Він знаходиться на пагорбі, звідки відкривається прекрасний краєвид на всю навколишню місцевість і долину річки Опір. Найбільш цікавим і вивченим в архітектурному відношенні є основний скельний масив. У ньому вибито три печери, які знаходяться на двох рівнях. На другий поверх монастиря ведуть видовбані сходинок в декількох місцях.



## 15. ТАРАКАНІВСЬКИЙ ФОРТ

**Географія:** поблизу села Тараканів Дубенського району Рівненської області.

Тараканівський форт важко назвати фортецею чи замком. Своїм зовнішнім виглядом він нагадує скоріше частину оборонної споруди, яка залишилась українцям після третього поділу Польщі в кінці XVIII століття. Споруди дуже красиві, навіть загадкові, проте не забувайте дивитись під ноги, оскільки можна потрапити в глибокі ями та пастки. Також варто взяти з собою теплий одяг: в підземних тунелях дуже сиро.





# Сторінками досягнень і звершень

«Сторінками досягнень і звершень» – назвали ми матеріал про одного із яскравих, видатних людей на Поділлі Віктора Михайловича Нижника. Його багаторічна, сумлінна діяльність – приклад самовідданої любові до своєї справи в ім'я розвитку і процвітання України...



**Нижник Віктор Михайлович,**  
проректор з науково-педагогічної роботи  
Хмельницького національного університету, професор,  
доктор економічних наук,  
Заслужений діяч науки і техніки України

Доктор економічних наук, професор Нижник Віктор Михайлович народився 21 травня 1960р. 1979 року успішно закінчив Чернівецький індустріальний технікум. Після служби в армії навчався у Хмельницькому технологічному інституті побутового обслуговування на інженерно-економічному факультеті. Науково-педагогічна діяльність Віктора Михайловича активно розпочалася з 1987 року на посаді молодшого наукового співробітника НДС та асистента кафедри організації і нормування праці.

У 1990 році він вступив до аспірантури Хмельницького технологічного інституту і 1993 року захистив кандидатську дисертацію на тему: «Структура системи вивчення та оцінки процесів розумової праці». Згодом працював викладачем, старшим викладачем кафедри організації і нормування праці. У 1995 році йому присвоєно звання доцента кафедри організації і нормування праці. З 1997 р. по 2001 р. Нижник В. М. навчався в докторантурі. 2001 р., в Інституті економіки НАН України, захистив докторську дисертацію за спеціальністю «Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» на тему «Механізм регулювання затрат і результатів праці в перехідній економіці». У 2003 році йому присвоєно вчене звання професора кафедри міжнародних економічних відносин.

Із 2002 року, уже у званні професора, Віктор Михайлович працював на посаді проректора з економічних питань і соціального розвитку університету, з 2008 р. – проректором із фінансово-економічної діяльності, а з 2010 р. – проректором із науково-педагогічної роботи та фінансово-економічної діяльності Хмельницького національного університету.

Нині проректор з НПР, професор Нижник В. М. є головою комісії соціального страхування працівників університету, комісії з надання матеріальної допомоги працівникам університету, комісії з матеріального стимулювання та комісії з енергозбереження, заступником голови спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій, головою міжкафедрального наукового економічного семінару університету.

Всю свою наукову та педагогічну діяльність (із 2002 р.) професор Нижник В. М. поєднував з розвитком і становленням кафедри міжнародних економічних від-

носин Хмельницького національного університету, яка здійснює підготовку бакалаврів, спеціалістів та магістрів за напрямом «Міжнародні економічні відносини», де відкрито нові напрями підготовки «Міжнародний бізнес» та «Міжнародна логістика і митна справа», і яку він очолював до 2017 року.

За п'ятнадцять останніх років під його керівництвом кафедра МЄВ організувала і провела 13 міжнародних науково-практичних конференцій в галузі сучасного міжнародного співробітництва України, євроінтеграційних відносин, підвищення людського потенціалу та економічної безпеки України, а саме:

«Сучасні технології виробництва у розвитку економічної інтеграції та підприємництва» (2003 р.);

«Україна на шляху до Європейського Союзу: прогнозування та реалізація політики пріоритетів в інноваційно-інвестиційній та соціально-трудої сферах» (2004 р.);

«Мотивація інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств та ринку праці в контексті інтеграції України до ЄС» (2005 р.);

«Зарубіжний досвід регулювання соціально-трудої відносин, ринку праці та доходів населення» (2006 р.);

«Конкурентоспроможність людського потенціалу за умов розвитку міжнародних інтеграційних процесів» (2007 р.);

«Перспективи підвищення економічного, інноваційно-інвестиційного та соціально-трудої потенціалу України» (2009 р.);

«Економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності України у забезпеченні і поглибленні міжнародних відносин у рамках членства в СОТ» (2010 р.);

«Управління економічною діяльністю промислових підприємств в системі сучасних глобалізаційних процесів» (2011 р.).

За результатами роботи міжнародних науково-практичних конференцій їх учасниками, науковцями та практиками опубліковано біля 800 статей у «Збірниках наукових праць» та «Віснику Хмельницького національного університету».

Серед останніх із них:

«Складові елементи підвищення економічного потенціалу України за умов глобалізації(2012);

«Формування ефективних механізмів підвищення конкурентного потенціалу економічних систем за умов розвитку інтеграційних процесів» (2013 р.);

«Механізми, стратегії, моделі в управлінні економічними системами» (2014 р.);

«Соціально-економічні напрями розвитку економічних відносин України у забезпеченні ефектів інтеграції до ЄС» (2015 р.);

«Міжнародні економічні відносини у розвитку бізнес-процесів, підвищення людського потенціалу (2016 р.).

В особистому творчому доробку доктора економічних наук, професора Нижника В. М. біля 200 наукових праць. Серед основних наукових публікацій – індивідуальні та колективні монографії, зокрема:

«Затрати і результати праці в транзитивній економіці: проблеми теорії і практики»;

«Управління підприємством: організаційно-економічний аспект»;

«Тенденції та оцінка чинників підвищення ефективності функціонування підприємств машинобудування»;

«Економіка підприємства: управління ефективністю та конкурентоспроможністю»;



“Механізм мотивації високопродуктивної праці персоналу підприємств”;

“Україна на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору”;

“Ефективність використання трудового потенціалу: теорія і практика”;

«Забезпечення соціального захисту населення в контексті активізації євро інтеграційних процесів»;

«Проблеми та механізми забезпечення ефективного функціонування суб'єктів ринку праці за умов інтеграції України до ЄС»;

«Управління конкурентоспроможністю людського потенціалу в перспективному входженні України до ЄС»

За останні роки професор Нижник В. М. підготував до друку і видав 6 підручників та навчальних посібників, основними серед яких є: “Розміщення продуктивних сил і

Під його науковим керівництвом 59 аспірантів та здобувачів захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, захищено 3 докторських дисертації.

Із квітня 2006 р. Віктор Михайлович обраний академіком Академії наук Вищої школи України, а з травня 2008 р. – академіком Академії економічних наук України зі спеціальності “Міжнародна економіка”.

Основними напрямками фундаментальних та прикладних досліджень наукової школи доктора економічних наук, професора Нижника В. М. є:

Формування та реалізація механізмів інноваційного розвитку України на шляху до Європейського Союзу;

Механізми забезпечення економічної безпеки України в розвитку інтеграційних процесів;



регіональна економіка”; “Економічна дипломатія та економічна безпека України”; “Історія економіки та економічних вчень”; “Економічна безпека України в системі євроатлантичних інтеграційних процесів”.

Професор Нижник В. М. – член редакційних колегій наукових видань “Університетські наукові записки”, «Часопису Хмельницького університету управління та права» і “Вісника Хмельницького національного університету”.

За період із 2005р. до 2017 р. колективом кафедри, яку очолював Віктор Михайлович, виконано одинадцять замовлень з держбюджетної та господарсько-договірної тематики.

Серед науково-дослідних робіт слід виділити такі теми як:

“Україна-НАТО” – “Розробка науково-методичного та навчального забезпечення для підготовки студентів вищих навчальних закладів за напрямком: економічна безпека України в системі євроатлантичних інтеграційних процесів”;

“Стратегія розвитку м. Хмельницького на 2007-2015 роки та розробка механізмів її реалізації в умовах євроінтеграції”;

“Механізм підвищення людського потенціалу України за умов розвитку демографічних, євро-інтеграційних процесів”;

“Стратегія розвитку людського потенціалу м. Вінниці на 2010-2020 рр. у системі економічного, демографічного і соціального вимірів”;

“Розробка механізмів ефективного управління машинобудівними підприємствами у системі підвищення їх конкурентоспроможності та прибутковості на внутрішньому та зовнішньому ринках”;

“Механізм адаптації та управління ризиками у діяльності промислових підприємств”;

“Мотиваційний механізм підвищення конкурентоспроможності та стимулювання персоналу підприємств у системі економіки знань”;

«Підвищення конкурентного потенціалу в системі ефективного управління промисловими підприємствами»;

«Механізми підвищення якості та конкурентоспроможності людського потенціалу у забезпеченні соціально-економічних ефектів інтеграції України до ЄС»;

«Формування соціально-трудоного потенціалу у підвищенні економічної безпеки та прискоренні процесів євроінтеграції».

Мотиваційні механізми регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств та ринку праці в контексті інтеграції України до ЄС;

Формування механізмів оцінки і регулювання соціального захисту населення України та міграційних процесів населення;

Удосконалення форм та систем оплати праці в Україні на основі використання досвіду країн Європейського Союзу;

Соціально-економічні аспекти управління якістю та конкурентоспроможністю робочої сили за умов становлення ринку праці;

Механізми підвищення людського потенціалу України за умов розвитку демографічних, євро-інтеграційних процесів;

Механізми підвищення конкурентоспроможності соціально-трудоного потенціалу України за умов розвитку міжнародних відносин;

Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів України в контексті європейської інтеграції;

Механізми оцінки і мотивації праці персоналу промислових підприємств;

Механізми управління фінансовими ресурсами та прибутковістю підприємств машинобудування та легкої промисловості.

Нижник В.М. нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, Орденом Князя Костянтина Острозької Академії соціального управління, Премією Сергія Подолинського та Почесними грамотами Хмельницької обласної та міської рад.

**Указом Президента України №135 від 18 травня 2017 р. за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки, зміцнення науково-технічного потенціалу України, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм професору Нижнику Віктору Михайловичу присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України»**

**П. Мельник,  
директор музею історії ХНУ**



# Скільки «народів» живе в Україні?

*Там земля мила, де мати родила*

Нещодавно створено Експертну раду Міністерства культури з питань етнополітики. Вона покликана аналізувати суспільні процеси, надавати пропозиції, які б сприяли уникненню міжетнічних конфліктів та налагодженню взаєморозуміння між етнічними спільнотами в Україні.

Для визначення шляхів, механізмів і способів розв'язання проблем, що виникають у сфері етнополітики, важливим є питання про національний склад населення країни, а не поширена міфологізація про 134 «народи», які начебто тут живуть, пише у своїй статті для «Урядового кур'єра» доктор історичних наук **Валентина БОРИСЕНКО**.

За її словами, ця цифра так давно гуляє в ЗМІ і підручниках, що й нині ніхто не задумується, а хто вони, ці «народи», де взялися, відколи живуть в Україні. Власне, вже не існує таких країн, які мали б повністю однонаціональний склад.

Відповідно до документів ООН і ЮНЕСКО, національна держава – така, де титульний народ становить 67% населення в країні. Інші зараховуються до етнічних спільнот, як національні меншини, етнічні групи, що в силу певних обставин відірвалися від основного ядра свого етносу, який має свою державність, та окремі представники різних народів земної кулі.



## Перепис розставляє крапки над «і»

Хоч відомо, що переписи населення не бувають ідеально точним джерелом, та все-таки їх прийнято вважати за найбільш надійну інформацію. Отже, за Всеукраїнським переписом 2001 року в Україні, окрім 37,6 мільйона (77,8%) українців, є представники ще 15 етнічних спільнот. Але аж ніяк не 134. Це росіяни – 8,3 мільйона (17,3%), білоруси – 275, 8 тис. (0,6%), молдавани – 258, 6 тис. (0,5%), болгары – 204,6 тис. (0,4%), угорці – 156,6 тис. (0,3%), румуни – 151 тис. (0,3%), поляки – 144,1 тис. (0,3%).

Решта становлять 0,2–0,1%, тобто є нечисленими етнічними спільнотами. Це євреї – 103,6 тис., вірмени – 99 тис., греки – 91,51 тис., татари – 73,3 тис., роми – 27,6 тис., азербайджанці – 45,2 тис., німці – 33,3 тис., гагаузи – 31,9 тис. осіб. Названі вище спільноти проживають переважно компактно: угорці й румуни – у Закарпатській області, румуни – у Чернівецькій, греки – у Донецькій, гагаузи – в Одеській, євреї – найбільше у містах Києві, Одесі, Харкові, Дніпрі.

Україна забезпечує підготовку вчителів для загальноосвітніх навчальних закладів та класів з українською, російською, угорською, польською, румунською, словацькою, болгарською й іншими мовами. Отже, наша держава турбується про забезпечення розвитку освіти й культури всіх етнічних груп, які становлять навіть 0,5–0,1 % від загальної кількості населення в Україні. Це означає, що Україні завжди були властиві засади міжетнічної толерантності.

Водночас варто звернути увагу на той факт, що роздмухування міфу про поліетнічність населення України розпочалося ще з початку утвердження радянської влади. Уже тоді партія більшовиків намагалася відібрати право в українців на їхню культуру, мову, національну ідентичність.

Ще у підсумках перепису 1926 року є цікаве для нас уточнення, яке варто пам'ятати й нині: «Перепис цілком ствердив те, про що знали всі, хто вивчав національний склад

населення України, але про що до недавнього часу зовсім неправдиве уявлення було і серед досить освіченої частини суспільства, а саме, що в Україні зовсім не зустрічаємо ані великої національної розмаїтості, ані великої національної «черезполосиці». На найчисленнішу національність – українців – припадає дуже високий відсоток – 80,1%, причому весь терен республіки українці посідають компактною масою».

## Від трьох осіб і до сотні

Хто ж ті загадкові, окрім названих вище 15 спільнот, решта «народів»? До понад 36 представників різних етносів, які налічують від однієї до десяти тисяч і живуть переважно розпорошено у містах України, належать корейці, узбеки, мордвини, казахи, латиші, таджикки, башкири та інші. Вони ніде в Україні не проживають компактно. Це здебільшого мігранти часів радянського періоду, які за направленням приїхали в Україну на роботу, взяли змішані шлюби.

Радянська влада дуже дбала, щоб розчинити українську націю представниками інших етнічних спільнот. Зрештою така тактика була притаманна всім імперіям. Та навіть для цих представників національних спільнот, які дисперсно проживають в Україні, працюють культурно-освітні центри й недільні школи.

Україна в питанні ставлення до етнічних груп є однією з найдемократичніших країн у світі. Тут важливо не забути ще й такий великий народ як українці, які за свою мову, символіку втрачають життя.

До цих міфічних 134 «народів» належать ще 79 спільнот, які за чисельністю налічують від трьох осіб до сотні. Серед них представники Півночі Росії: алеути – 6 осіб, юкагири – 12, євреї середньоазіатські – 13, ітельмени – 18, тофалари – 18, долгани – 26, енці – 26, нганасани (у 1989 р. був 1 представник, а у 2001 стало аж 44); удегейці – 42, мансі – 43, тувинці – 43.

Гадаю, немає потреби перераховувати всіх нечислених представників мігрантів у першому або другому поколінні. Хай собі живуть на здоров'я. Ласкаво просимо. Але й не потрібно їх зараховувати до національних меншин з погляду недавньої осідлості та мізерної кількості. Тут варто зазначити, що політична заангажованість частини науковців призвела до великої плутанини у поняттях: етнос, нація, народ, національна меншина, що потребує окремого висвітлення.

Можна ще раз підкреслити, що українці довели свою толерантність і гостинність до представників різних народів. Та потужна асиміляція українського населення на рідній землі призвела до війни, бо наш північний сусід тепер захищає танками і мінометами «руській мір».

Академік НАН України **Іван Дзюба** неодноразово зазначав, що «офіційна пропаганда активно експлуатує визначення на кшталт «народи України», «Україна – багатонаціональна республіка» і сенс таких формул зрозумілий – поставити під сумнів право українського народу вирішувати долю своєї Вітчизни».

Тепер маємо наслідки такої політики. Замість того, щоб пропагувати інтеграцію культур етнічних груп до українського суспільства, виховувати повагу до культурних цінностей



українців, окремі політики і надалі немовби не бачать загрози руйнування української державності через міфологічні теорії надуманих 134 «народів», надмірну поліетнічність і нібито дають про міжетнічну злагоду. Вони придумують навіть закони про «корінні» народи, національні меншини.

Треба мати на увазі й той факт, що провідні європейські держави офіційно відмовилися від мультикультурності, а сповідають тепер політику адаптації меншин і мігрантів до народу, на території якого вони проживають.

Лише об'єктивна історія України, інтеграція в українське суспільство етнічних груп, що тут проживають, розвиток

української культури, мови приведуть до міжетнічної злагоди в державі. Українці й надалі толерантно ставитимуться до культурних запитів представників усіх етнічних груп, навіть нечисленних, і у відповідь чекають на взаємну повагу до своєї мови і культури.

Валентина Борисенко,  
доктор історичних наук,  
<http://www.ukurier.gov.ua>

Порозуміємось...

## Словник галицького діалекту

Мова – це душа народу

Людині, що народилась та живе у Львові, стає дивно, коли хтось з українців не розуміє такі звичні для львів'ян слова – “кобіта”, “пательня”, “мешти” чи “канапка”. А вся справа в тому, що Західна Україна довгий час жила окремо від решти України, під владою то Австро-Угорщини, то Польщі, звідки і влилось у нашу мову стільки гарних слів...

**Алярм** – сигнал, тривога  
**Амбулянс** – медична допомога  
**Андрус** – злодій  
**Андрути** – вафлі  
**Багнет** – штик  
**Бадиль** – бур'ян; в переносн. – жлоб, рагуль, роздовбай  
**Балакати** – говорити (балак – розмова)  
**Бальон** – повітряна куля, м'яч  
**Бамбетель** – кімнатна лавка зі спинкою  
**Баняк** – каструля  
**Батяр** – шибеник, хуліган  
**Бздура** – нісенітниця  
**Бігме** – запрягтися, поклястися, забожитися  
**Біня** – дівчина  
**Брама** – ворота  
**Бусько** – лелека  
**Вар'ят** – божевільний  
**Вельон** – фата молодої  
**Виходок** – вбиральня  
**Вуйко** – дядько  
**Вуйна** – тітка  
**Галіція** – Галичина  
**Гальба** – кухоль  
**Гара** – горілка (або самогон)  
**Гонор** – честь  
**Гуляти** – танцювати  
**Газда** – господар  
**Галаретка** – желе, мармелад  
**Гречний** – ввічливий  
**Гудз** – вузол  
**Дедьо** – тато  
**Дефіляда** – парад  
**Дзигар** – 1. сигарета  
2. годинник (Дзигарок)  
**Дупа** – срака  
**Жовнір, жовнеж** – солдат, воїн  
**Забава** – свято, танці  
**Заліско** – праска  
**Зафундувати** – виставляти  
**Захцянка** – бажання  
**Зимно** – холодно  
**Зупа** – суп  
**Камізелька** – жилет, безрукавка  
**Канапа** – диван  
**Канапка** – бутерброд

**Калапуцькати** – перемішувати  
**Карамболь** – зіткнення  
**Кашкіт (кашкет)** – кепка  
**Каштелян** – комендант  
**Квасний** – кислий  
**Келих** – чарка  
**Керунок** – напрям  
**Кнайпа** – бар, кафе, ресторанчик, забігайлівка; в минулому – шинок  
**Кобіта, кобета** – жінка, дівчина  
**Когут** – півень  
**Колежанка** – товаришка, колега жін.  
**Креденс** – шафа зі скляними дверцятами  
**Кремпуватися** – соромитися  
**Кримінал** – тюрма  
**Криж** – полотно, сукно, відріз тканини  
**Крижі** – нижня частина спини  
**Криівка** – таємне сховище  
**Кріс** – рушниця  
**Ксьондз** – священник  
**Кумпель** – товариш  
**Куцати** – блювати, ригати  
**Куця** – свиня  
**Легінь** – юнак  
**Летовище** – аеропорт  
**Легуміна** – десерт  
**Локаль (льокаль)** – 1. ресторан, шинок 2. Квартира  
**Люстро** – дзеркало  
**Люфа** – дуло  
**Льох** – підвал  
**Льоха** – свиня (яка має народити)  
**Мандибурка** – картопля  
**Мантилепа** – неохайна людина  
**Маринарка** – піджак  
**Марципан** – делікатес  
**Морва** – шовковиця  
**Москаль** – росіянин  
**Мешти** – тупфлі, взуття  
**Нагла поміч** – швидка допомога  
**Нагнітки** – мазолі  
**Нарваний** – наглий  
**Небіжчик** – покійник  
**Нездалий** – непридатний

**Ногавиця** – штанина  
**Обійстя** – подвір'я  
**Обмова** – плітки  
**Обрус** – скатертину  
**Одір (вогір, огер)** – некастрований кінь  
**Оздоба** – прикраса  
**Оферма** – незграба  
**Пательня** – сковорідка  
**Пацьорки** – намисто  
**Паця'** – поросля  
**Пащекувати** – грубо говорити  
**Писок** – рот, стулити писок – сидіти тихо  
**Пінда** – дівчина-підліток  
**Пляцки (пляцок)** – солодкий пиріг або деруни, картопляники  
**Покій** – кімната  
**Помарніти** – схуднути  
**Портки** – штани  
**Презент** – подарунок  
**Проплі** – перхоть  
**Прятати** – прибирати  
**Публіка** – шльондра  
**Пуделко** – коробочка  
**Пулярус (полярес)** – гаманець  
**Пуцувати** – чистити  
**Пуцька** – прутень, статевий член  
**Рандка (рантка)** – побачення, зустріч  
**Ревізія** – обшук  
**Рейвах** – розгардіяж, бардак  
**Ресторація** – ресторан  
**Ринва** – стічна труба  
**Ровер** – велосипед  
**Ружа** – троянда  
**Румегати** – жувати, пережовувати  
**Рура** – труба  
**Склєп** – магазин  
**Слічний (шлічний)** – гарний, симпатичний  
**Смарувати** – змащувати  
**Сподні** – спідні штани, калъсони



**Статечний** – пристойний  
**Стирка** – повія  
**Стрийко або Стрий** – брат тата  
**Стрих** – горище  
**Табака** – піхва  
**Трафунок** – випадок  
**Файка** – люлька  
**Файно** – добре  
**Фармація** – аптека  
**Фацет** – парубок  
**Фест** – швидко  
**Філіжанка** – горняток  
**Фіра** – віз  
**Фірман** – їздовий, «водій» возу  
**Фіранка** – гардина (рос. штори)  
**Фоса** – рів  
**Фотель** – м'яке крісло  
**Фрезура (фризура)** – зачіска  
**Фузія (фузея)** – гармата  
**Цівка** – струмінь (води)  
**Цімбор** – приятель (цімборка – приятелька)  
**Ціп'я** – курча  
**Ціхо (ціхутко)** – тихенько  
**Цукерня** – кондитерська  
**Цьомати** – цілувати  
**Цьотка** – тітка  
**Чуприна** – шевелюра  
**Швагро (швагро)** – чоловік сестри  
**Шлях (Шляк) би тебе трафив** – лайка, побажання наглої смерті  
**Шпацірувати** – прогулюватися  
**Шпиталь (рідко госпіталь)** – лікарня  
**Шпрыхати** – говорити  
**Штинь** – сморід  
**Штрика (штрека)** – залізна дорога

© «Енциклопедія Драматyki»



# АЗЕРБАЙДЖАН

## і наукова спадщина О.В. Багрія



На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається протистояння релігій, зростає національна нетерпимість, розширюється географія тероризму, збільшується кількість регіональних військових конфліктів. Тому особливо актуальним є питання взаємодії, розширення діалогу між народами.

Історично, в Азербайджані, в умовах дружби, і взаєморозуміння спільно проживають представники різних релігій.

Усі вони прекрасно адаптувалися і розвивають свою культуру, що є наслідком толерантності, доброзичливого ставлення азербайджанського народу до інших етносів.

Яскравим прикладом дружби між азербайджанським і українським народами є наукова діяльність великого українського вченого, професора Олександра Васильовича Багрія.

Глибокий знавець української та російської літератури Олександр Васильович в 1922-1949 рр. жив і творив у Баку, столиці Азербайджану, в країні, якій він віддав всі свої творчі сили і знання. Зазначу, що з 38-річної його науково-педагогічної діяльності 26 пройшли у Баку.

За цей період він зробив величезний внесок у вивчення і популяризацію української та російської літератури, усної народної творчості азербайджанського народу.

Він народився 23 квітня 1891 в Україні, у селищі Лєтичів Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області в сім'ї чиновника. Його батько був писарем, але спеціальної освіти не мав, мати була неписьменною. Однак, не дивлячись на цю обставину, батьки зробили все можливе, щоб їхні діти отримали гарну освіту. У 1900 році юний Олександр вступив до Уманської гімназії, яку закінчив із золотою медаллю і премією за «Ювілейну роботу про М.В. Гоголя». У 1909 році, він вступив на російсько-слов'янське відділення історико-філологічного факультету Київського університету.

У 1912 році він достроково закінчив Київський університет і в тому ж році був залишений академіком В.Н. Перетцем на кафедрі російської мови для підготовки до вченого звання.

Він був одним з кращих студентів знаменитого академіка В.М. Перетца, добре володів французькою, німецькою та польською мовами. Пізніше О.В. Багрія переїхав до Петрограду і на посаді доцента приступив до читання лекцій в Петроградському університеті.

У 1917 році молодий вчений став професором російської літератури у Самарському вищому педагогічному інституті, де завідував кафедрою до 1920 року.

У 1920-1921 рр., за дорученням Наркомпросу РРФСР, він взяв участь у заснуванні Кубанського державного університету та вищого педагогічного інституту.

В часи зародження азербайджанської науки, у 1922 році, вчений приїхав до Баку. Цього ж року був обраний викладачем російської літератури в Азербайджанському державному університеті. У 1925 році захистив дисертацію на тему «Т.Г. Шевченко і російська

література» і був удостоєний ступеня доктора філологічних наук за спеціальністю «Російська мова і словесність».

О.В. Багрія брав активну участь у створенні одного з перших наукових центрів республіки – «Товариства обстеження і вивчення Азербайджану»

За дорученням уряду республіки 5 травня 1922 р. колегія Народного комісаріату освіти Азербайджанської РСР прийняла постанову про заснування «Товариства обстеження і вивчення Азербайджану» – першого наукового центру республіки і затвердила його Статут.

У 1924-1925 рр., він створив свою першу наукову фундаментальну працю «Матеріали для бібліографії Азербайджану» в трьох томах, з додатком до нього допоміжного покажчика, опублікованого окремим виданням в 1926 році. У цій праці О.В. Багрія запропонував увазі читачів великий бібліографічний покажчик з фольклору азербайджанського народу. Вона була і є актуальною для науковців і педагогів того часу і сьогодні.

Олександр Васильович брав активну участь у виданні журналу «Вісті Товариства обстеження і вивчення Азербайджану», який став одним з найпопулярніших наукових видань республіки у ті роки. У його номерах публікувалися наукові статті відомих вчених-академіків І. Мещанінова, В.Гордієвського, професорів В. Сисоєва, В. Зуммера, А. Фітуні та інших.

У 1926 р з ініціативи Товариства О.В. Багрія брав безпосередню участь у підготовці Першого Всесоюзного тюркологічного з'їзду, який розглянув питання реформування арабського алфавіту на латинській основі.

У результаті кропіткої роботи вчених, учасники і гості з'їзду змогли ознайомитися з літературою, отримати необхідну бібліографічну інформацію.

Особливе місце в науковій діяльності О.В. Багрія займає вивчення ним фольклорної спадщини професора Л. Лопатинського, який був творцем і головним редактором видання «Збірник для опису місцевостей і племен Кавказу», що особисто відредагував 25 його випусків.

Після його смерті, в 1927 році, група вчених у складі професорів Л. Генко, А. Субханвердіханова і О.В. Багрія вперше систематизували спадщину Л. Лопатинського в царині фольклору, етнографії, лінгвістики, історії.

О.В. Багрія належить важлива роль у дослідженні усної народної творчості, вивченні та узагальненні фольклору азербайджанського народу та інших народів Кавказу. Так, в 1925 р в першому номері журналу «Робітнича освіта» О.В.Багрія опублікував наукову статтю «До вивчення азербайджанських прислів'їв», а в 1929 році в журналах «Народний учитель» (№ 1) та «Вісті східного факультету АДУ» (№ 4) було опубліковано статтю «До вивчення азербайджанських казок».

У 1926 р. він був обраний членом редакційної колегії «Вістей Азербайджанського державного університету», а також редактором серії «Суспільні науки», яка входила до вищезгаданого видання.





У 1930 р. під редакцією професора О.В. Багрія була видана літографічна фольклорна серія «Фольклор Азербайджану і прилеглих країн».

У першому томі цієї серії О.В.Багрій вперше представив читачам казки народів Кавказу. Значним досягненням у даному дослідженні є те, що вчений, збираючи і записуючи оповіді корінного населення, представив фольклор Нухінського, Гянджінського, Шушинського, Шамахинського і Лянкаранського районів Азербайджану. У другому томі автор представив легенди і казки таких народностей Кавказу як кумуки, ногайці, туркмени, лакци та інших.

У третьому томі окремими розділами представлені: тюркський фольклор, казки ширванських вірмен, фольклор черкесів, чеченців, інгушів, осетин, абхазів, а також карачі (циган).

З 1933 по 1939 рр. професор О.В.Багрій був директором бібліотеки Азербайджанської філії АН СРСР (АзФАН).

У 1935 р., з ініціативи відомого фольклориста Х. Зейналлі, О.В. Багрій, у співавторстві, вперше переклав і опублікував збірку російською мовою «Азербайджансько-турецькі казки».

У цьому збірнику були зібрані 72 казки, одна легенда і дастан. Головним завданням авторів книги було ознайомлення російськомовних читачів з азербайджанськими казками.

Професор О.В. Багрій, живучи в Азербайджані і спілкуючись з представниками наукової інтелігенції республіки, завжди прагнув познайомити їх з літературною спадщиною кращих українських і російських письменників і поетів. Саме тому, вже в цей період, він пише і публікує ряд статей, які принесли йому широку популярність в СРСР як великому дослідникові історії української, російської літератури та творчості Т.Г. Шевченка.

Особливе місце в літературознавчому доробку бакинського періоду життя професора О.В. Багрія займають його фундаментальні праці, присвячені життю і творчості великого українського поета Т.Г. Шевченка.

Широку популярність в 30-ті роки отримали такі його дослідження як: «Т.Г. Шевченко в літературному оточенні», Баку, 1925; «Шевченко в російських перекладах», Баку, 1925 р.; «До рукописної традиції поширення «Кобзаря» Т. Г. Шевченка», Баку, 1927 р.; «Шевченко і Схід», Баку, 1929 р. Слід також відзначити, що всі праці були опубліковані в журналі «Вісті» Азербайджанського Державного університету.

Він став засновником нової наукової галузі в Азербайджані за назвою Шевченкознавство, підготував ціле покоління знавців творчості Шевченка.

У праці «Шевченко і Схід» автор зазначає, що Т.Г. Шевченко згадує край в одній із його перших історичних поем «Іван Підкова» (1839 г.) і підкреслює, що незважаючи на заборону малювати, в живописних колекціях Шевченка є велика кількість портретів, побутових малюнків, пейзажів пов'язаних з киргизами і їхньою країною (близько 160 малюнків, які ілюструють східні райони).

Автор розкриває живу цікавість Шевченка до східної етнографії та археології, мов, до обрядів, особливо туркменів і киргизів, порівнював побут і звичаї сходу з українськими.

Слід зазначити, що О.В. Багрій, підкреслюючи величезну значимість Т.Г. Шевченка, приходять до висновку, що він був і залишився національним, українським поетом, справжнім виразником народного життя, яке поставило його серед найбільших поетів всього слов'янства, для якого жити і не творити було неможливо.

Олександр Васильович брав участь в організації філологічного факультету Азербайджанського Державного

університету. У 1939 році його було призначено першим деканом цього факультету. При його сприянні, в 1939-1940 навчальному році, на факультеті було відкрито сім кафедр з азербайджанського і російського мовознавства та літературознавства і до 1942 року він працював деканом, керівником аспірантури і завідувачем кафедри російської літератури.

З 1942-1949 роки працював завідувачем відділу мовознавства та літератури Азербайджанського науково-дослідного Інституту педагогіки.

Але не обмежувався тільки проведенням наукових досліджень в галузі літературознавства, бібліографії, фольклору, а завжди шукав нові можливості для застосування свого таланту. Був прекрасним педагогом, підготував плеяду педагогічних кадрів – фахівців з літератури та мовознавства, бібліографів, фольклористів.

Серед його послідовників були академіки: Маммед Аріфа, Гаміда Арасли, доцент-фольклорист Ханефі Зейналлі.

Ним було опубліковано понад 100 статей, наукових праць і досліджень з питань літератури, фольклору та бібліографії.

Вчений брав активну участь у громадському житті молоді республіки, був членом Всесоюзної ради секції науковців.

З 1923-1930 рр. – обирався членом Бакинської Ради робітничих депутатів трьох скликань; а з 1933-1934 рр. Ворошиловської райради двох скликань (сьогодні Сабайлівський район).

Олександр Васильович жив зі своєю сім'єю поруч з бакинським бульваром, на вул. Азатліг пр. 3, в Будинку Червоної професури, у квартирі № 3.

Саме тут 24 червня 1949 року, через тривалу хворобу, він відійшов у світ інший.

Звідси відбулася церемонія прощання з ним на якій були присутні представники ректорату АДУ, керівництво партійної і громадських організацій Азербайджанського Державного Вчительського Інституту ім. М.Ф. Ахундова, ректорату Азербайджанського Державного Інституту фізичної культури, відомі діячі науки, товариші по роботі, родичі і студенти...

В Азербайджані беруть пам'ять про професора О.В.Багрія. Його призвище включено у видання Азербайджанської радянської енциклопедії 1976 року (т. 1, стор. 529). Наукова та педагогічна діяльність українського вченого висвітлена в Азербайджанській Національній енциклопедії, що вийшла друком у 2011 році латинською графікою.

Багато азербайджанських вчених регулярно виступають на конференціях, симпозіумах, в ЗМІ з доповідями, публікаціями про наукову, педагогічну та громадську діяльність видатного українського вченого.

Все це є яскравим свідченням того, що Азербайджан, азербайджанська культура, азербайджанська література і українець, професор О.В. Багрій нероздільні.

Він прожив тут найкращі роки свого життя. Завжди вважав себе азербайджанським вченим, справжнім громадянином, який безмежно любив Азербайджан і азербайджанців. Ця любов надихала його бажанням жити і працювати в цій країні та не забувати свою рідну Україну.

У квітні 2016 року минуло 125 років від дня народження професора О.В. Багрія. Упевнений, що він із тих вчених, кого не забудуть прогресивні народи світу.



Пам'ятник Тарасу Шевченку у Баку

**Намаз Мустафаєв,**  
дослідник,  
m. Баку, m-namazasker@mail.ru



# Антон Чехов: лікар, письменник, один із найвідоміших людей світу – українець

Багато в Україні і вже тим більше в Росії досі і не здогадуються про те, що Чехов був УКРАЇНЦЕМ. *«У моїх жилах тече українська кров, Україна дорога і близька моєму серцю. Я люблю її літературу, музику і прекрасну пісню, сповнену чарівної мелодії. Я люблю український народ, який дав світові такого титана, як Тарас Шевченко»*, – писав А. Чехов українському історичному, письменнику, перекладачу та сходознавцю кримськотатарського походження Агатангелу Кримському.



Антон Павлович Чехов  
(1860-1904)

Чому українські корені Чехова так важливі? Справа в тому, що українці зіграли надзвичайно важливу роль у становленні російської культури, якої практично не існувало до 18 століття. До цього періоду культура східного сусіда України була не російською, а московською. Саме слово «Росія», як назва нової імперії було запропоновано Петру Першому українським письменником і церковним діячем Феофаном Прокоповичем. Якби не приєднання України, Москва не змогла б ні утворити імперію і назвати її Росією, ні створити ту культуру, яку ми сьогодні знаємо. «Українці принесли з собою всю свою велику культуру, – як писав міністр освіти України український історик єпископ Іларіон Огієнко (1882-1972) в «Українській культурі» (1918), – її вплив відбився на Москві на всьому житті: будівлях, малюванні, одязі, співаннях, музиці, звичаях, на праві, літературі і навіть на самій московській мові. Все життя складалося тоді так, що ставало неможливим прожити без українця. Усіляких ремісників діставали з України». Навіть до початку 18 століття в Московії не було свого культурного класу, який пізніше отримав назву інтелігенції.

Її довелося, як завжди, імпортувати із заходу, тобто з України та Білорусі. У цих цілях Петро I в 1709 р. наказав скоротити число студентів Києво-Могилянської Академії з 2000 до 161 і перевести в Москву найкращі наукові сили. Серед них були Інокентій Гізель, Іоаннікій Галятковський, Лазар Баранович, Дмитро Ростовський (Туптало), Стефан Яворський, Симеон Полоцький, вже згаданий Феофан Прокопович та інші. Вони-то і зіграли головну роль у розвитку культурного життя Московії. Незаконна ліквідація широкої автономії України (скасання Гетьманщини), що закінчилася розгромом Запорізької Січі військами Катерини II, призвела до того, що в Росії стало небезпечно бути українцем і тим паче говорити на «мові». Це окрема розмова. Але треба пам'ятати, що безліч українських письменників і поетів, які перейшли в свої творчості на російську мову, як і раніше, залишаються ЧАСТИНОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. Подібно до того, як залишаються класиками саме ірландської літератури ірландці Олівер Голдсміт, Джонатан Свіфт, Річард Стіл в 18 столітті, Семюел Беккет, Джеймс Джойс, Джейс Кері, Шерідан Ле Фаню, К. С. Льюїс, Т. Майн Рід, Чарлз Метьюрін, Брем Стокер, Оскар Уайльд, Бернард Шоу, які писали по-англійському.

Чехов народився 158 років тому, 29 січня 1860 року. Загальноновизнаний класик світової літератури. За професією лікар. Почесний академік Імператорської Академії наук у галузі красномовства (1900-1902). Один з найвідоміших драматургів світу. Його твори перекладені більш ніж на 100 мов. Його п'єси, особливо «Чайка», «Три сестри» і «Вишневі сад», протягом більше ста років ставляться в багатьох театрах світу. До речі, його п'єси незмінно входять до репертуару багатьох театрів України. Існує музей Чехова в Сумах, вже не кажучи про його музеї в Ялті та Гурзуфі й фестиваль мистецтв «Дні Чехова в Ялті». Таганрог, де народився Чехов – як відомо, українське місто, вкрадене Московією в України. А його батько Павло Ігорович Чехов народився на Полтавщині. У його родині вважали, що своє прізвище вони отримали від предка чеха.

Майбутній письменник з дитинства багато спілкувався і з батьком, і зі своєю бабусею, українкою Єфросинією Шмишко. Фахівці добре знають, що в дитячі роки в будинку Чехових в Таганрозі (до речі, їхній будинок – типово українська саманна хата) постійно звучала українська мова. Діти слухали українські пісні та грали в домашніх виставах по-українськи, наприклад, про «Чупруна та Чупруну». Пізніше письменник навіть відобразив у своїй творчості українські пісенні мотиви – «Не женися на багатій» – в повісті «Три роки».

Все своє життя Чехов залучав себе до українців, він навіть вказав у перепису населення свою національність як «малорос». Таке самовизначення національності письменником підтверджується у численних листах, де він незмінно називає себе малоро-

сом (або загальноновживаним в той час синонімом – «хохлою»). Ніжно люблячи Україну, Чехов не тільки із задоволенням там жив, подорожував і спостерігав народне життя, але й не раз запрошував друзів відпочити з ним в тих місцях. Він часто відвідував Харківську і Полтавську губернії, а у Львові купив твори Шевченка українською мовою.

У 1888-1889 роках А.П. Чехов відпочивав у Сумах. Тут він написав оповідання «Неприємність» і «Красуні», а також водевіль «Трагік мимоволі». Свої сумські враження він відобразив в оповіданнях «Іменини», «Нудна історія», в п'єсах «Лісовик» і «Чайка». Там, у Сумах, в 1889 році був похований молодший брат Чехова художник Микола Чехов. Чарівність України вплинула на рішення письменника купити хутір у Полтавській губернії.

За спогадами і листами Чехова і його родичів [Чехов А.П. Твори. М., 1987. – Т. 7, 12, 13, 17], значний інтерес до української культури прищепила письменнику сім'я українських поміщиків потомствених дворян Лінтварьових. В їхній садибі в слободі Лука в Сумському повіті Чехов жив разом з родиною влітку 1888 і 1889 років. Тут він лікував хворих, брав численних друзів і знайомих. Звідси він вирушав подорожувати по Україні. Історик з міста Суми Наталія Вікторівна Лобко встановила, що родоначальником роду Лінтварьових був козацький сотник Андрій Марченко тому припускає, що ця сім'я отримала свої землі під час заселення Лівобережної України в нагороду за військову службу після Визвольної війни українців від поляків під керівництвом Богдана Хмельницького. Особливо цікавив Чехова той факт, що предки Лінтварьових дружили з відомим філософом Г. Сковородою, а батьки – схилялися перед Тарасом Шевченком. Дві доньки господарки садиби – Зінаїда Михайлівна і Олена Михайлівна Лінтварьови – були одними з перших жінок-лікарів в Російській імперії.

Чехов також дружив з різними представниками української інтелігенції, наприклад, з актрисою Марією Заньковецькою, яка вважається головним прообразом Ніни Зарічної з «Чайки». Антон Чехов вважав її талант «страшною силою».

Порушуючи закони Російської імперії, Чехов розсилав друзям і знайомим зарубіжні випуски української літератури, заборонені в Росії Емським указом:

«Вельмишановний Павло Федорович, надсилаю Вам для бібліотеки трохи книг і, між іншим, три номери львівського журналу «Літературно-науковий вісник». Так як малоросійські журнали, що видаються в Австрії, наскільки мені відомо, не пускаються цензурою в Росію, то доведеться ці три номери тримати в бібліотеці під заборону» (Лист П. Ф. Іорданову).

Письменники України з увагою стежили за творчістю Чехова, цінували його новаторський підхід до малої прози і його майстерність. Не раз надсилали Чехову свої книги з присвятами. Дуже високо відгукувалися про російського письменника М. Коцюбинський та І. Франко.

Навіть майбутній перший президент Української республіки М. Грушевський друкував переклади чеховських творів в журналі «Літературно-науковий вісник». Це були сім оповідань у січні 1899 і сім гуморесок в березні 1902. А в 1904 році у Львові був опублікований збірник оповідань «Змори» в перекладі його дружини Марії Грушевської, чий переклад Чехов особливо цінував: *«Сердечно дякую за надіслані переклади моїх творів. Будьте люб'язні, напишіть пані М. Грушевській, що, наскільки я розумію, переклади зроблені нею дуже добре, якби я знав її адресу, то спішив би подякувати її саму»* (Лист А.Е. Кримському).

Нагадаю, що російською мовою частково писали Євген Гребінка і Марко Вовчок, навіть сам Шевченко (його проза). Тому, насправді письменники-українці, навіть писавши тільки по-російському, ніяк не можуть вважатися «не-українцями» і вилучатися з української літератури. Україна може пишатися не тільки багатою літературною рідною мовою, а й тим, що значна частина російських письменників-класиків – Капніст, Наріжний, Сомов, Гоголь, Кукольник, Погорельський, А.К. Толстой (правнук графа Кирила Розумовського, останнього гетьмана Малоросії), Данилевський, Чехов, Короленко, Аверченко, Зоценко, автор «Незнайки» Н. Носов та інші – насправді були українцями. Від такої спадщини не можна відмовлятися.

Андрій Безсмертний-Анзіміров

**«Перемена життя к лучшему, сытость, правдсть, развивают в русском человеке самоощенение, самое наглос».**  
Чехов А.П.



## ДВА ПРЕЗИДЕНТИ І ТРИ ПРЕМ'ЄРИ НАРОДИЛИСЯ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ

Киянка Голда Меїр, одесит Володимир (Зевс) Жаботинський, полтавчанин Бен-Цві Іцхак – ці політики і громадські діячі стоять біля витоків Держави Ізраїль, яка відзначає 70-річчя Незалежності у ці дні. За даними Інституту юдаїки, на українській землі народились двоє президентів і троє прем'єр-міністрів Ізраїлю, засновники і перші командири військових формувань, створених для захисту єврейських поселень у Палестині.

У 1882 році у Харкові 30 молодих євреїв вирішили здійснити мрію багатьох поколінь представників свого народу – відродити державу «Ерец-Ізраель», «Землю Ізраїльську» або ж «Землю Обітовану». Для цього треба було виїхати на Близький Схід, у Палестину, що і зробили тисячі євреїв з Києва і Харкова, Херсона та Одеси, Керчі й Севастополя. В Україні тоді ж засновано рух «Білу», завданням якого було заселення сільськогосподарських територій у тодішній Палестині.

Одесит Володимир (Зевс) Жаботинський трохи пізніше створив ідеологічні засади майбутньої держави: Жаботинського називають одним з «батьків» сіонізму – єврейського національного руху, який ставив за мету об'єднати та відродити єврейський народ на його історичній батьківщині.

Як зазначають науковці, Жаботинський належав до тих діячів єврейського національного руху, які виступали за порозуміння українців та євреїв.

«Коли я помру, ви можете написати на моїй могилі: «Це людина, яка підписала угоду з Петлюрою», – цитують вчені слова Жаботинського про себе самого.

Як зазначає історик **Ярослав Тинченко**, у роки Української революції у 1917–1920 роках українські патріотичні сили та сіоністи працювали пліч-о-пліч, насамперед у військовому питанні. Після поразки революції, чимало українських євреїв виїхали до Палестини, формуючи політичну та військову еліту майбутньої держави Ізраїль.



«У 1921 році під час організації національного підпілля на окупованій радянськими військами території України Симон Петлюра та Юрко Тютюнник спіралися і на сіоністські організації. З допомогою уряду УНР формувалися єврейські збройні підрозділи, які стояли на позиції сіонізму. Чимало їхніх бійців згодом переїхали до Палестини й стали засновниками «Хагани» (єврейська військова організація, заснована у 1920 році для захисту єврейських поселень – ред.)», – дописує Тинченко у журналі «Тиждень».

### Голда Меїр: «Мати ізраїльської держави»

«Мати ізраїльської держави», як її називають в Ізраїлі, Голда Меїр народилась і прожила у Києві перші п'ять років свого життя і, як писала у своїх спогадах пізніше, міста майже не пам'ятала.

У дитячу пам'ять вривався хіба що епізод, пов'язаний з одним з міських погромів, писав у розвідці про Меїр публіцист **Олекса Підлуцький**.

«Для маленької дівчинки психологічним шоком стало те, що тато, такий сильний і найважливіший у світі, не може захистити її від ворогів, а тільки намагається разом із сім'єю сховатися від них. І, можливо, саме цей принизливий дитячий спогад став поштовхом до того, що прем'єр-міністр Ізраїлю через багато років вважала одним з пріоритетів своєї діяльності, – щоб ніколи життя і смерть жодного єврея в будь-якому куточку світу не могли залежати від волі й ласки антисемітів», – припускає Підлуцький, називаючи Меїр «киянкою, яка стала міфом».

Прем'єр-міністр Держави Ізраїль (1969–1974), за словами Підлуцького, усе свідоме життя боролась за права єврейського народу, за утвердження державності Ізраїлю та зміцнення позицій Ізраїлю у світі. Меїр і ще 37 провідних ізраїльських політиків підписали Декларацію Незалежності Ізраїлю. Ім'ям Голди Меїр названий українсько-ізраїльський інститут стратегічних досліджень.

### Бен-Цві Іцхак: політик і науковець

Полтавчанин Бен-Цві Іцхак (Шемшелевич) відомий не лише як один із засновників єврейської соціал-демократичної партії у Росії «Поалей Ціон», депутат першого (після проголошення дер-

жави Ізраїль у 1948 році) складу Кнесету (парламенту) та двічі президент Ізраїлю (у 1952-1963 роках), – його знають у науковому середовищі як дослідника історії європейського єврейства. У центрі уваги Іцхака були єврейські громади Сходу Європи та Середземномор'я, пише дослідник і публіцист **Віталій Скобельський**.



У 1947 році Іцхак заснував Інститут досліджень єврейських громад Середземного Сходу й очолював його до 1960 року. В інститутській бібліотеці збережені понад 120 тисяч письмових джерел (книг і манускриптів) з історії єврейських общин, серед іншого, і єврейських громад України.

### Йосип Трумпельдор: офіцер Російської армії, який створив бойові загони самооборони Ізраїлю

У 2011 році в Україні видали книгу про Йосипа Трумпельдора, одного з яскравих лідерів сіоністського руху початку 20 сторіччя. Герой російсько-японської війни, повний Георгіївський кавалер, після переїзду до «Ерец-Ізраелю» він створює загони для оборони перших єврейських поселень, з яких наприкінці 1940-х років народилась Армія оборони Ізраїлю ЦАХАЛ.

Йосип Трумпельдор певний час мешкав у Сімферополі, подорожував Кримом та організував перше масове переселення євреїв колишньої Російської імперії до Палестини. Він, єврей, один із небагатьох представників свого народу в Російській Імперії, котрий удостоївся високих нагород і дослужився до офіцерського звання, розповів Радіо Свобода співавтор книги «Йосип Трумпельдор. Гехолуц. Новий шлях» історик Олександр Пилипенко.



«Це знадобилося йому, коли він серед перших сіоністів прибув до Палестини. Тут його досвід виявився корисним для організації загонів самооборони перших єврейських поселень. І тут, при обороні комуни Тель-Хай, він героїчно загинув у 1920 році, коли йому не виповнилося й сорока років. Трумпельдор – один із засновників концепції про право нації на самовизначення, про право на власну землю, про право корінних народів на суверенітет. Він є одним із фундаторів і теоретиків, а також практиків цієї концепції», – вважає Пилипенко.

Із Україною пов'язані також інші засновники та командири «Хагани»: серед тих, хто командував цією підпільною військовою організацією – вихідці з України Євген Ратнер та Петро Рутенберг (Пінкас Бен-Амі).

Батько міністра оборони Ізраїлю у 1967 році, у період «Шестиденної війни», Моше Даяна – Шмуель Китайгородський – родом із Київщини.

### Ізраїль – Україні: досвід виживання і розвитку

Досвід Ізраїлю потрібен сучасній Україні у час, коли українці проводять реформи усередині країни і дають відсіч зовнішній агресії, вважає президент **Петро Порошенко**.

«Для нас надзвичайно цінним є приклад Держави Ізраїль: її вміння не просто вижити, а динамічно розвиватися в умовах постійної зовнішньої агресії, і при цьому зберігати демократію; спроможність давати відсіч терористичній загрози; здатність будувати інноваційну економіку; досвід національно-культурного відродження. Ця паралель – глибоко історична, її свого часу проводила ще Леся Українка: «І ти колись боролась, мов Ізраїль, Україно моя», – зазначив Порошенко у промові до 75 роковин трагедії Бабиного Яру.

Нині Україну та Ізраїль поєднують мільйони особистих контактів поміж людьми, політичні, економічні, наукові контакти, військово братерство.

Політик, громадський діяч, виходець з України – дончанин – Натан Щаранський у розмові з Радіо Свобода зауважив: українські євреї все активніше долучаються до політичного і громадського життя в Україні, що також сприяє поглибленню відносин між Україною та Ізраїлем.

Богдана Костюк



# Міжнародний День Землі



Символ Міжнародного Дня Землі – грецька зелена буква ТЕТА на білому фоні

Щорічно, 22 квітня люди по всій планеті відзначають День Землі. Цей день став загальнолюдським символічним святом любові та турботи за наш спільний дім. Цього дня, у різних куточках земної кулі, небадужі до екологічних проблем люди проводять заходи, спрямовані на те, щоб у світі стало більше чистоти і відповідальності.

Засновником Дня Землі вважається американець Джон Стерлінг Мортон, який запропонував у 1872 році призначити щорічний день, присвячений озелененню навколишньої території. Пропозиція було схвалена і отримала широку підтримку жителів штату. У 1882 році День Дерева був оголошений урядом Небраска офіційним святом штату, дата його припадала на 22 квітня.

Через 100 років у 1970 році День Дерева був перейменований у День Землі і став проводитися по всій території США. Через рік у США було створено державне агентство з охорони навколишнього середовища, яке сьогодні діє досить активно і має тісні контакти з державними структурами багатьох країн, в тому числі і в Україні.

Міжнародним святом було оголошено в 1990 році. У той рік безліч обрізків матерії з написами і малюнками були пронесені по нашій планеті. З них склали прапор Землі площею 660 кв. м, який символізує єдність людей у турботі про майбутнє планети і закликає ставитися з по-



*...Природний світ вмирає. Він вмирає швидко. Так швидко, що, якщо тенденція збережеться, природа втратить здатність підтримувати складні форми життя, такі як існування людини...*

Едвард Голдсміт

вагою до оточуючого світу. За ініціативою американських природоохоронців зі Стенфордського університету 90-ті роки було проголошено "Десятиліттям навколишнього середовища". Ця акція отримала підтримку в більш ніж 120 країнах світу, а понад 40 країн об'єднали свої зусилля для проведення кампанії по збереженню біологічного різноманіття. У цей день кожен мешканець планети може зробити свій маленький внесок у справу захисту навколишнього середовища: очистити від сміття прилеглу територію, висадити хоча б одне дерево, відмовитися хоча б на день від використання автомобіля.

Через 2 роки День Землі став відзначатися в Україні як день захисту природи, день акцій з метою залучення уваги громадськості до проблем планети.

У цей день, в різних країнах, за традицією, звучить Дзвін миру, закликаючи людей Землі відчувати всепланетну спільність і докласти зусиль для захисту миру на планеті та збереження краси спільного дому. Дзвін Миру – символ спокою, мирного життя та дружби, вічного братерства й солідарності народів. І в той же час – це заклик до дії в ім'я збереження миру й життя на Землі, збереження Людини і Культури.

Перший Дзвін Миру був встановлений в штаб-квартирі ООН в Нью-Йорку в 1954 р. Він відлитий з монет, які пожертвували діти всіх континентів, і є символом глобальної солідарності людей Землі. В нього також вплавлені ордени і медалі, інші почесні відзнаки людей багатьох країн. Напис на Дзвоні говорить: "Хай буде спільний мир у всьому світі".

medbluz.com.ua

## 5 червня – Всесвітній день охорони навколишнього середовища

**... Коли буде зрублене останнє дерево, коли буде стравлена остання річка, коли буде піймано останнього птаха, – тільки тоді ви зрозумієте, що гроші не можна їсти.**

Традиційно Україна, як і увесь світ, 5 червня відзначає Всесвітній день охорони навколишнього середовища. Цей день вважається однією з найважливіших подій екологічного календаря і щорічно святкується в більш ніж 100 країнах світу.

Охорона навколишнього природного середовища – це нова форма у взаємодії людини й природи, яка являє собою систему державних і суспільних заходів (технологічних, економічних, адміністративно-правових, просвітницьких, міжнародних), спрямованих на взаємодію суспільства і природи, збереження й відтворення природних ресурсів в ім'я нинішніх і майбутніх поколінь. Сьогодні екологічні проблеми стоять у ряді найважливіших і визначають рівень благополуччя всієї світової цивілізації. Саме тому 15 грудня 1972 року Генераль-

на Асамблея ООН оголосила 5 червня Всесвітнім днем охорони навколишнього середовища. Приводом до проведення цієї всесвітньої акції послужило звернення, що надійшло 11 травня 1971 року генеральному секретареві ООН.

Це звернення підписали 2200 діячів науки й культури з 23 країн світу. Вони попереджали людство про безпрецедентну небезпеку, що загрожує йому у зв'язку із забрудненням навколишнього середовища. «Або ми покінчимо із забрудненням, або воно покінчить із нами», – так було поставлене питання у цьому зверненні. В 1972 році у Стокгольмі відбулася Всесвітня конференція по захисту навколишнього середовища, на якій були присутні повноважні представники 113 держав світу. Учасники конференції ухвалили рішення щодо щорічного проведення Всесвітнього дня охорони навколиш-





нього середовища 5 червня. Відзначення цього дня кожного року допомагає привернути увагу суспільства до проблем довкілля і підкреслює гостру необхідність у зміні відношення людини до раціонального використання та відтворення природних ресурсів.

Щороку довкілля забруднюється все більше. Ми можемо нарікати на великі підприємства, що викидають відходи в атмосферу та водойми, на компанії, що вирубують ліси та вбивають тварин, на організації, що безжалюбно видобувають невідновні природні копалини тощо. А можемо почати з себе і зробити маленький крок до покращення стану навколишнього середовища.

– **Ми можемо економити воду та електроенергію на її кип'ятінні.** Якщо, до прикладу, ми хочемо заварити одне горнятко чаю чи кави і набираємо для цього половину, а то й цілий чайник води, то отримаємо подвійну втрату: 1) час, протягом якого нагріватиметься зайва вода; 2) електроенергію (читай: гроші), яка потрібна для нагрівання надлишкової кількості води.

Під час приготування їжі також також будемо використовувати стільки води, скільки насправді потрібно. Щоб зварити декілька картоплин, не потрібно набирати цілу каструлю води. А якщо накривати сковорідку і каструлю кришкою відповідного діаметру, то процес приготування їжі триватиме ще швидше, і ви зекономите електроенергію чи газ.

– **Можемо максимально використовувати ресурси природного світла.** Краще підсунути робочий стіл ближче до вікна, аніж вмикати на цілий день лампу. Якщо це неможливо, то надамо перевагу місцевому освітленню. Наприклад, для читання книги краще підійде настільна лампа, аніж центральна багатолампова люстра. Це не тільки економно, а й комфортно. Вмикаємо освітлення лише там, де є люди і де це справді необхідно. Немає потреби, щоб на кухні всю ніч горіло світло, якщо ми завітаємо туди лише один раз. Виробимо у собі «принцип холодильника»: вмикаємо світло тоді, коли відчиняємо двері і вимикаємо його, коли зачиняємо.

– **Будемо пам'ятати, що маленькі втрати – також втрати.**

Вчені підрахували, що якщо з крана капає 10 капель за хвилину, то за місяць з нього даремно витікає 170 літрів води, а в рік – понад 2000 літрів. Не будемо ігнорувати такі, здавалося б, дрібні поломки. Вчасно полагоджений кран може покращити екологічний стан всієї планети.

– **Ми можемо використовувати залишкове тепло.**

Після того, як ми вимкнемо праску з розетки, вона ще деякий час зберігає тепло. Навчимося його використовувати. Такі дрібні речі як носова хустинка можна без проблем прасувати вже вимкненою праскою. Будьмо уважні до температурних режимів: прасування одягу при температурі, вищій за рекомендовану, не тільки псує саму річ, а також завдає шкоди довкіллю. Надлишкове тепло можна використовувати і при готуванні їжі.

– **Забудемо про одноразовість.**

Якщо протягом тижня ми всього двічі купуємо в одноразовий поліетиленовий пакет для продуктів, то щороку приносимо додому 100 таких пакетів, більшість з яких викидаємо на сміття з побутовими відходами. Кожного року у світі на смітник потрапляє мільярд (!) пластикових пакетів, що не розкладаються.

Придбаємо одну екологічну торбину для своїх покупок, і ми покращимо цю сумну статистику. Не будемо користуватися одноразовим пластиковим посудом та не купуватимемо одноразові пластмасові речі. Ніщо не вічне, але вони ще й негарні та шкідливі. Поламані чи старі якісні речі (дерев'яні, скляні, металеві тощо) завжди можна або відремонтувати,

або відреставрувати. Добре подумаємо перед тим, як викидати що-небудь на смітник. Часто речам можна подарувати другий шанс на життя.

**Всесвітній день охорони навколишнього середовища відзначається вуличними мітингами, парадом велосипедистів, «зеленими» концертами, конкурсами творів і плакатів у школах, посадкою дерев, кампаніями по утилізації відходів і прибиранням територій, а також безліччю інших способів. Та, в будь-якому випадку, цей день є прекрасною нагодою зробити хоча б один крок до покращення стану довкілля. Кожен для себе повинен знайти його сам. Дехто відмовиться від поїздки транспортом, хтось посадить дерево, а інший прибере сміття у своєму дворі...**

**Пам'ятаймо, що лише разом ми зможемо зробити довкілля чистішим, адже наше майбутнє залежить саме від нас!**

**Уже нині, від бездумного використання земних ресурсів зростає температура на нашій планеті, радикально збільшується частота смогу, туманів, а український клімат із колишнього помірного перетворюється на суміш пустелі й тропіків. Лихоманить не лише нашу країну, а й увесь світ. Різно зросла кількість ураганів найвищої категорії в США, а в Україні стихії стали вже звичними тропічні зливи в Дніпрі, Харкові та інших містах. Влітку може випасти град і сніг, а колись лише бачені по телевізору смерчі стали відомими гостями на Полтавщині, Кіровоградщині на решті регіонів.**

Місячні норми опадів майже не змінилися, але якщо раніше це були невеликі дощі протягом тривалого часу, то тепер нерідко тривала посуха змінюється потужною зливою, котра стає лихом для міського господарства.

Фахівці пояснюють, що глобальне потепління вже відчуває кожен – планета повертає борг недбалого ставлення до неї. Людство змінює клімат у 170 разів швидше, ніж на це здатна природа, і відповідальність за це колективна.



Кліматолог Тетяна Адаменко каже, що за останнє сторіччя завдяки викидам і парниковому ефекту Земля розігрілася більше, ніж на градус – і цього виявилось достатньо, щоб планету почало лихоманити. В Україні ж температура піднялась ще сильніше, а стихійних явищ цього року сталося вдвічі більше, ніж минулого.

Букові ліси – єдина українська принада, яка потрапила до переліку природної спадщини ЮНЕСКО. Люди не торкаються жодної гілочки – усе контролює природа. Однак зими видаються теплими та малосніжними, насіння бука просто не проростає, а часті буревії руйнують навіть те, що встигло зрости.

«В Росії та Білорусі бук не росте», – розповідає еколог Галина Стрямець і пояснює, що кілька теплих зим поспіль можуть просто знищити шанси на природне оновлення букового лісу. За цим потягнуться цілий ланцюг птахів, які харчуються буковими горішками, та пов'язані вже з ними зміни, бо в природі все дуже взаємопов'язано.

Низка змін – і українські міста вже регулярно потерпають від аномальних раніше злив. До прикладу, на Одесу у вересні за один день вилилися три місячних норми води – справжня тропічна негода, до якої комунальна інфраструктура просто не готова.

Муніципалітети вже почали промивати зливні каналізації та закуповувати обладнання для запобігання повеням. Але самих чистих ливнівок недостатньо, адже проблеми українських міст глибші – більшість підземних колекторів, які утримують дощову воду, іще радянські, тож розраховані саме на помірний клімат.

У тому ж Дніпрі їх кількість необхідно збільшувати втричі, оскільки з кожним роком стихійних явищ в Україні тільки більшатиме.

**Державна екологічна інспекція, УНІАН**





# Які регіони годують державу

Ще не так давно частина українців була твердо переконана в тому, що "Донбас годує Україну". Цей міф народився із тих міркувань, що переважно на Сході зосереджена промисловість.

Подібні тези раніше звучали на бізнес-форумах, з найвищих політичних трибун та навіть в урядових кабінетах, робочий клас вбирав ці меседжі як губка. А потім виявилось, що "годувальник Донбас" отримував з держбюджету майже вдвічі більше, аніж відраховував.



Ще один аргумент на користь такої риторики – метал, руда і продукція хімпрому, які також переважно вироблялися в східній частині країни, були основним постачальником валюти в Україну.

Проте часи змінилися і "металевих" мільярдерів замінили "аграрні". Починаючи з 2014 року пальма першості належить аграрній галузі. І зараз витягують український експорт з прірви вирощена на землі.

Темпи зростання фантастичні. За словами заступника голови Мінагрополітики Ольги Трофімцевої, експорт українських аграрних та харчових продуктів перевищив 15,5 млрд доларів за минулий рік – **42,5% від загального експорту** країни. У 2015 році – 38%, у 2014 – 31%.

Отже, Україна з кожним роком все більше перетворюється на справжню аграрну країну. З новими героями і "годувальниками". Тож ЕП вирішила нарешті дати відповідь на хвилююче питання "які регіони дійсно годують Україну?"

## "Зернові" монстри

У 2015-2016 маркетинговому році Україна встановила декілька нових рекордів. Перший – експорт 39 млн тонн зерна, попередній рекорд у минулому сезоні був побитий на 13%. Імовірно, що ненадовго, адже у сезоні 2016-2017, за прогнозами уряду, це досягнення буде перевершене.

Врожай – рекордні 65,9 млн тонн. Лідери у зборі зернових – Полтавська та Вінницька області. На їх території виростили 17% усіх зернових країни за 2016 рік. Хоча, насправді, частка цих регіонів у вирощенні зернових, навіть порівняно з 2013 роком, суттєво не змінилася – вони традиційні лідери галузі.

Що ж до Полтавщини, то її мешканцям уже можна висувати свого кандидата на посаду президента і створювати свій клан. Враховуючи, що на території області чимало нафтогазових свердловин і гірничо-збагачувальні комбінати, Полтавщина може оголошувати себе "першою" годувальницею країни.

## "Олійниці" країни

Однією з найбільш вагомих складових аграрного експорту є зовнішня торгівля соняшниковою олією. Протягом

2011-2016 років питома вага цієї продукції в загальній структурі експорту товарів і послуг з України збільшився з 4,6% до 10,2%.

Лідери у вирощенні соняшнику – Харківська, Дніпропетровська, Кіровоградська та Миколаївська області. Тут у 2016 році виростило майже 40% українського соняшнику.

Недарма саме компанія "Кернел", для якої експорт олії є ключовим бізнесом, була першою українською компанією, яка з початку війни зуміла розмістити єврооблігації – на 500 млн доларів.

## Хто годує Україну овочами

2016 рік у зборі овочевих культур не став рекордним, зібрано врожаю наші аграрії на 2,2% більше, ніж минулого року. Одноосібним лідером тут є Херсонщина. Після окупації Криму її частка у вирощенні овочів зросла з 11,8% до 13,6%. Факт її лідерства вже давно широко використовується в рекламі продукції з помідорів.

## Картопляний край

"Досить скиглити, беріть лопату і садіть картоплю, капусту...". Цей відомий вислів належить великому "класику" – экс-прем'єру Миколі Азарову. Тоді, весною 2011 році, коли його перебуванню в Україні нічого не загрозувало, він розповідав журналістам, як з жінкою в городі вирощує картоплю.

Пізніше журналісти з Forbes.ua виявили, що у сім'ї Азарова є інтереси в картопляному бізнесі, а в селі Семиполок Чернігівської області у экс-прем'єра є потужності для зберігання картоплі на 10 тисяч тонн.



Урожай картоплі, яку так полюбляв "копати" Азаров, цього року в Україні виріс майже на 5%. Але все одно менше, ніж у тому ж 2013 році. Лідери з вирощення картоплі – Вінницька, Київська та Львівська області. У цих областях у 2016 році зібрано близько 23% української картоплі. Однак, не варто забувати, що в Україні широко розповсюджене непромислове вирощення картоплі.

## Цукрові лідери

Знову Вінниччина і Полтавщина в авангарді. Тут було зібрано 34% урожаю цукрового буряка 2016 року. Урожай цукрового буряку у 2016 році виріс порівняно з іншими культурами найбільше – на цілих 34,3%.

2016 рік став рекордним за багатьма показниками. До рекордного показника з експорту зернових та соняшникової олії додалася найбільша за всю історію цифра з експорту цукру – майже 466 тисяч тонн.

Україна продовжує наробувати експортний потенціал. І якщо згадати, що аграрна продукція є основним експортним товаром України, то виходить, що "годують" Україну Вінницька і Полтавська області – як валютною виручкою, так і хлібом з олією.

Роман Кириченко, ЕП



# Чи прогонує Європу українська земля?



Як відомо, мораторій на лібералізацію ринку землі в Україні був подовжений Радою 7 грудня 2017 року ще на рік – до 1 січня 2019-го. Поки ще точаться дебати про доцільність чи недоцільність цього мораторію – європейці чекають на його скасування.

Один із найвідоміших в Європі фахових журналів з питань аграрної промисловості – *Top Agrar* – оприлюднив з цього приводу цілу статтю, в якій висловив упевненість: щойно Україна відкриє свій ринок землі – вона зможе значно збільшити свій аграрний експорт до ЄС та до всього світу.

Загалом, автори статті прогнозують, що 2018 рік для експорту українського зерна до Європи стане принаймні не гіршим, ніж минулий: вони зазначають із посиланням на інформацію українського Міністерства сільського господарства, що з вирощених в Україні в 2017 році 63 млн тон пшениці на експорт було доправлено 41 млн тон. Прогноз на цей рік трішки більший – із 65 млн тон пшениці загального врожаю буде експортовано 43 млн тон.

Це – непоганий результат та непогані прогнози, зазначає журнал, але насправді, український аграрний потенціал є набагато більшим: сільському господарству вкрай бракує інвестицій в розвиток. Якби не продовження мораторію – вже в 2018 році можна було б очікувати вкрай важливих інвестиційних впливань, у першу чергу, в розбудову зернохосвищ та в побудування вагонів для транспортування зерна. На жаль, цього не станеться – принаймні, в поточному році.

Офіційні підстави для подовження мораторію роз'яснив для європейців інший фаховий часопис – швейцарський *Schweizer Bauer*. Він зазначив, що українські депутати вважають, що в Україні наразі відсутній механізм прозорого продажу земельних наділів. Окрім того, народні обранці буцімто переймаються можливістю того, що лібералізація земельного ринку може стати загрозою, ні багато ні мало – для "продовольчої безпеки країни".

"Можливо, це так і є", – зазначає швейцарський журнал, але мораторій цей був ухвалений ще у 2001 році і з того часу, певно, можна було б подбати і про прозорість, і про продовольчу безпеку. Певно, є якісь інші, неназвані

підстави робити "тимчасовий" мораторій фактично постійно діючим. Україна – аграрна держава, і навіть без потужних інвестицій, без модернізації свого сільського господарства примудряється експортувати продукти та сировину за кордон – але в цьому році добрі показники виявилися, швидше, справою випадку, аніж здобутком українських промисловців: зрештою, прогноз на 2017 рік виглядав гіршим, ніж згодом виявилися реальні цифри. Добрі прогнози цього року стосуються також і врожаю озимих – до 6,1 млн тон. Певно, що з такими показниками ні неврожай, ані лібералізація отій самій "продовольчій безпеці" не загрожують.

Зрештою, тієї ж думки дотримуються й Міжнародний Валютний фонд (МВФ) разом із Світовим банком. Перший, як відомо, дав високу оцінку українському земельному кадастрові, другий же, як зазначає *Schweizer Bauer*, офіційно порадив українському уряду, аби той скасував ухвалений мораторій вже у 2018 році, не очікуючи, поки спливе його термін. Від цього залежать не лише чергові грошові транші, які має надати Україні МВФ, а ще й великі обсяги грошових інвестицій в українську економіку.

За даними Світового банку, в Україні, у випадку відкриття земельного ринку до продажу буде виставлено 2 мільйони гектарів землі. Всього ж в країні є 42,7 млн гектарів плодючого ґрунту, з яких 19 мільйонів перебувають в оренді. Тобто, насправді не слід побоюватися, що відкриття земельного ринку одразу ж таки призведе до тотального розпродажу землі іноземцям, як лякають представники деяких як лівих, так і правих опозиційних партій. Два мільйони гектарів з 19-ти орендованих – це такі ще не вся українська земля. Але важливим є прецедент цього продажу – законного та прозорого. В разі ж надходження інвестицій в українську аграрну промисловість та після модернізації, яка триватиме від трьох до семи років, швейцарські фахівці вважають, що потужність виробництва українського зерна різко збільшиться. Вже в період із 2024 до 2027 року щорічне виробництво виросте до рівня від 75 до 80 мільйонів тон, з яких близько 55 млн можуть піти на експорт.

Варто також зазначити, що, насправді, саме аграрний сектор є в Україні чи не найперспективнішою експортною галуззю економіки. Особливо зараз, коли вже третій рік поспіль в Євросоюзі відзначаються неврожаї – ціни на продукти в магазинах зростають і трейдери з переробниками серйозно переймаються питанням, де б знайти нових продавців, бажано – недорогих та потужних. Розширення європейських безмитних квот на українську аграрну продукцію, таким чином – не стільки широкий жест у бік України, скільки констатація нагальної потреби Євросоюзу в українських харчових продуктах. То чи не слід би скористатися нагодою?

24 <https://24tv.ua>  
Борис Немировський



# ЩО НИНІ ОБГОВОРЮЮТЬ?..



## За що більшість українців можуть позбавити субсидій

Після завершення опалювального сезону багато українських родин можуть залишитися без субсидій.

У квітні побутовим споживачам перерахують розмір комунальних знижок з урахуванням оновлених доходів. Зараз є всього кілька причин, за якими українців можуть позбавити субсидій, але вони стосуються багатьох.

Найпоширеніші з них – покупка на суму від 50 тис. грн, приховування частини свого доходу й накопичення заборгованості за комунальні послуги.

Часто субсидії відбирають і в тому випадку, якщо виявиться, що «обов'язкового платежу» вистачає на оплату комуналки в межах нормативів.

За рахунок збільшення зарплат і пенсій все більше українських сімей за формальними критеріями можуть дозволити собі оплату комунальних послуг.

У Міністерстві соціальної політики кажуть, що через зростання доходів кожна десята сім'я може залишитися без субсидій.

У Міністерстві фінансів уже почали активно шукати через реєстри порушників, які здійснюють покупки на суму понад 50 тис. грн. Таких людей теж автоматично позбавляють субсидій на наступний опалювальний сезон.

У 2018 році на комунальні знижки в бюджет заклали понад 70 млрд грн. Однак частина цієї суми піде на погашення старих боргів, тому виділених грошей не вистачить всім одержувачам субсидій.

Експерти кажуть, що уряд планує заощадити на субсидії. Цього в Кабміні хочуть досягти не лише завдяки зростанню доходів, а й шляхом виплати субсидій тільки за фактично спожиті послуги.

Нагадаємо, незабаром українці почнуть отримувати «листи щастя» про необхідність заплатити податок на нерухомість.

Квитанції українцям почнуть розносити через кілька місяців. Заплатити податок необхідно до кінця серпня. При цьому його сума зростає більш ніж в два рази або на 233%. Така ситуація пов'язана з тим, що податок сплачується за минулий рік і він прив'язаний до мінімальної зарплати.

У Податковому кодексі сказано, що у українців є 60 днів на сплату податку. Відлік починається в день отримання квитанції.

Згідно з кодексом, платити доведеться тільки за «зайві» квадратні метри. А це від 60 квадратних метрів для квартир і від 120 квадратних метрів для будинків. Якщо є і будинок, і квартира, то податкова пільга становить 180 квадратних метрів, а далі також доведеться платити.

## Про російських дипломатів.

14 держав Європейського союзу вирішили видворити російських дипломатів у відповідь на отруєння колишнього шпигуна Сергія Скрипаля і його доньки у Британії.

Україна видворяє 13 російських дипломатів. Усі вони є представниками спецслужб РФ, повідомила речниця Міністерства закордонних справ Мар'яна Беца.

США прийняли рішення про висилку 60 російських дипломатів та закриття останнього дипломатичного форпосту Москви на західному узбережжі країни.

Міністр закордонних справ Великої Британії заявив, що скоординована висилка російських дипломатів із США, Канади та ряду європейських країн є «найбільшою колективною висилкою російських шпигунів, яка коли-небудь мала місце».

**Що буде далі?** Звісно ж, це не означає, що дипломатичні санкції зможуть змінити політику Кремля. Таке скоординоване рішення серйозно підірве російську розвідувальну мережу, але ніхто не сподівається, що воно змінить ідеологію Путіна. Крім того слід дивитися на реакцію Кремля та очікувати якоїсь відповіді.



## Найбільшу стурбованість українців



Найбільше турбує українців війна на Сході і високі тарифи на послуги ЖКГ. Такі дані показало опитування, проведене громадською організацією «Соціальна справедливість».

ТОП-5. Як показало опитування, найбільшу кількість респондентів турбує війна на Сході України (51%), комунальні послуги та стан сфери ЖКГ (27%), корупція і економічне становище країни (по 26%), а також низький рівень життя (25%).

**ТЕЖ ВАЖЛИВО.** Від 10% до 25% опитаних відзначили важливість таких проблем, як злочинність, пенсійна реформа, стан медицини. З політичних питань українців найбільше турбують відносини з Росією (23%) і анексія Криму (14,5%).

**НАГАДАЄМО,** що згідно з всеукраїнським опитуванням соціологічної групи «Рейтинг» 59% українців вважають, що країні потрібні радикальні зміни.



## Видатні діячі культури будуть отримувати держстипендії

Президент України Петро Порошенко підписав указ про призначення державних стипендій видатним діячам культури і мистецтва, повідомляє прес-служба глави Української держави, інформує 1NEWS з посиланням на Інтерфакс-Україна.



«Указом встановлюються державні стипендії для видатних діячів науки, освіти, культури і мистецтва, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту та інформаційної сфери».

Згідно з цим указом №88, підписаним главою держави 27 березня 2018 року, стипендії поділяються на дві категорії: довічні та дворічні.

Як повідомлялося, Кабінет Міністрів України схвалив призначення 89 державних стипендій видатним діячам культури. Згідно з повідомленням, до проекту указу включені 89 претендентів (17 довічних і 72 дворічних державних стипендій).

Як зазначалося, встановлений розмір стипендії становить 1,5 прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність. Відповідно до закону України «Про державний бюджет України на 2018 рік», розмір стипендії становитиме з 1 січня 2018 року – 2060 грн, з 1 липня – 2153 грн, з 1 грудня – 2246 грн.

## Договір про дружбу з Росією треба розірвати

Заступник міністра закордонних справ з питань євроінтеграції Олена Зеркаль вважає за необхідне розірвати Договір про дружбу між Росією і Україною через грубе порушення Москвою його основних положень. Про це вона заявила в ефірі "Радіо НВ".



Зеркаль зазначила, що останнім "брутальним" порушенням було проведення виборів президента РФ в окупованому Криму.

Вона також вважає, що в нових реаліях відносин з Росією Україна повинна прийти до укладання подібного договору нового формату для вирішення суперечок між країнами.

Раніше повідомлялося, що Міністерство закордонних справ України підготувало пропозиції для президента щодо виходу з органів СНД та денонсації Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією.

Нагадаємо, у січні в Держдумі РФ запропонували денонсувати Договір про дружбу, співпрацю і партнерство між Росією і Україною в частині про визнання кордонів одне одного.

Договір було підписано 31 травня 1997 року терміном на 10 років (з подальшою автоматичною пролонгацією документа, якщо сторони не висловляться проти). Він набув чинності 1 квітня 1999 року.

Згідно з договором, між Україною і Російською Федерацією закріплювався принцип стратегічного партнерства, визнання непопорушності наявних кордонів, поваги до територіальної цілісності та взаємного зобов'язання не використовувати свою територію на шкоду безпеці іншої сторони.

## Арешт і голодування Савченко



Шевченківський районний суд Києва арештував народного депутата Надію Савченко без можливості внесення застави до 20 травня. Ще під час засідання Савченко заявила, що починає голодування на знак протесту проти затримання й обвинувачень на її адресу: «Прийняте політичне рішення мене закрити. Не дуже правильне рішення. Якщо я залишаюся у в'язниці, я ще раз доведу народу України, що таке герой. Я виходжу на голодування з сьогоднішнього дня».

Захист має намір оскаржити рішення суду про взяття під варту депутата.

За останньою інформацією Апеляційний суд Києва залишив народного депутата Надію Савченко під арештом. Взяти її на поруки хотів герой України, дисидент, колишній народний депутат Степан Хмара. Савченко заявила, що вдячна Хмарі, але боїться за його репутацію.

Між тим, підозрювана в підготовці теракту у Верховній Раді депутат Надія Савченко заявила про намір брати участь у виборах глави держави. На офіційній сторінці політика у Facebook розмістили відеоролик, де вона перевдягає вишиванку на тільник, пропонує зміну політичної системи і хоче від глядачів «рішення вже сьогодні». На думку політологів, у подальшому можуть з'являтися нові відео, покликані зберігати на Савченко фокус суспільної уваги і відродити «з попелу» її політичний капітал.

## Кого лякає орган із аббревіатурою НБФР?

Позбутися втручання правоохоронних органів у бізнес-середовище, через створення нового органу з фінансових розслідувань – ідея, яка обговорюється більше ніж



року. Новий орган має замінити податкову міліцію і стати на заваді корупційним та злочинним схемам, що шкодять державному бюджету. Кулуарна битва законопроектів тривала весь цей час, аж поки на фінішну пряму не вийшов один із них, який тепер називають «президентським». У громадському середовищі припускають, що це намагання Міністерства фінансів врятувати ідею створення так званої «фінансової поліції» (тепер цей орган отримує вже третю назву – Національне бюро фінансових розслідувань (НБФР)) за образом і подобою НАБУ.





# Список медичних послуг, які будуть надаватися безкоштовно

Стало відомо, які випадки невідкладної, первинної, паліативної та вузькоспеціалізованої допомоги залишаться безкоштовними.

## НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА

Безкоштовно невідкладна допомога буде надаватися у таких випадках:

- ураження електричним струмом;
- опіки;
- обмороження більш II ступеня;
- кровотеча з судин;
- отруєння;
- інсульти;
- інфаркти;
- набряк легенів;
- гостра ниркова недостатність.

## ПЕРВИННА ДОПОМОГА, ЯКА НАДАЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО:

- спостереження за станом здоров'я пацієнтів з допомогою різних досліджень, діагностування та лікування найбільш поширених хвороб, травм, отруєння, патологічних, фізіологічних (під час вагітності) станів;
- супроводження пацієнтів з хронічними захворюваннями;
- надання невідкладної допомоги;
- направлення пацієнта для надання йому вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) меддопомоги;
- проведення профілактики: вакцинація, огляди та дослідження пацієнтів з груп ризику;

- консультування.  
У рамках первинної медичної допомоги пацієнти гарантовано і безкоштовно можуть отримати такі аналізи:
- загальний аналіз крові з лейкоцитарною формулою;
- глюкоза крові;
- загальний холестерин;
- аналізи сечі;
- загальний аналіз сечі;
- електрокардіограма (ЕКГ) у стані спокою;
- мікроскопія харкотиння;
- швидкі тести на ВІЛ, вірусний гепатит, сифіліс.

## ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА

Паліативна допомога – це підхід, який дозволяє покращити якість життя пацієнтів із невиліковними захворюваннями та членів їхніх родин шляхом запобігання та полегшення страждань невиліковно хворої людини.

Головною метою паліативної допомоги є підтримка якості життя у його фінальній стадії, максимальне полегшення фізичних та моральних страждань пацієнта та його близьких, а також збереження людської гідності пацієнта наприкінці земного життя.

## ПОСЛУГИ ВУЗЬКО-СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ФАХІВЦІВ

Безкоштовні послуги вузькоспеціалізованих лікарів:

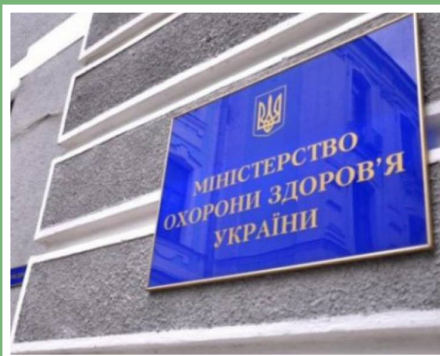
- алергологів;
- венерологів;
- гінекологів;
- кардіологів;
- мануальних терапевтів;
- логопедів;
- нейрохірургів;
- пульмонологів і т. д.



Варто звернути увагу на те, що послуги лікарів будуть безкоштовними тільки у тих випадках, коли пацієнт отримав направлення від сімейного лікаря. В іншому випадку пацієнт сплачуватиме за тарифом, визначеним державою.

*Джерело: Медпросвіта*

## СКАСОВУЄТЬСЯ МЕДИЧНА КАРТА ДИТИНИ ДЛЯ ВСТУПУ В ШКОЛУ ТА ДИТЯЧИЙ САДОК



Міністерство охорони здоров'я скасувало форми первинної облікової документації, які вважає "морально застарілими".

З 13 березня набрав чинності Наказ МОЗ України № 157 від 26.01.2018, згідно з яким для вступу до школи або дитячого садка медична карта дитини є непотрібною. Її форма є недейсною, від батьків не мають права її вимагати, передає Держ.Хмельницький за інформацією прес-служби МОЗу.

Виконувач обов'язків міністра Уляна Супрун розповіла, що скасовується низка форм первинної облікової документації, серед яких і медична карта дитини для вступу в школу та дитячий садок.

"Діти мають пройти тільки звичайні медичні огляди у свого лікаря та отримати стандартну довідку," – наголошує чиновниця.

Порядок огляду дітей до навчальних закладів також чекають зміни, про які українців проінформують пізніше.

Крім того, зазначається, що всі дані про дитину мають зберігатися не в навчальному закладі, що суперечить сучасному законодавству, а в лікаря, якого обрали її батьки, підписавши відповідну декларацію.

Також скасовується форма № 025-3/о "Медична карта студента". У всіх студентів буде звичайна амбулаторна картка.

Нагадаємо, 1 січня набув чинності закон про медреформу.



# Як обрати свого лікаря?

## Роз'яснення уряду

«Кампанія з вибору терапевта, сімейного лікаря, педіатра (для дитини) стартує вже з 2 квітня.

Ви обираєте лікаря і підписуєте з ним декларацію на обслуговування, яка засвідчує, що ви стали пацієнтом саме цього фахівця. Лікар надає вам медичну допомогу, а заклад, де він працює, отримує фінансування з розрахунку на кожного його пацієнта. Декларація з пацієнтом є підставою для перерахування медзакладу коштів з державного бюджету. І таким чином реалізується принцип «гроші йдуть за пацієнтом» – тобто, кожен медзаклад, лікар отримає конкретні гроші за конкретних пацієнтів. Вже з липня медичні заклади почнуть фінансуватись за цим принципом. Щоб кожен українець отримував якісну медичну допомогу, а лікар – гідну зарплату.

Якщо ви вже маєте лікаря, до якого звертались за допомогою і задоволені результатом, або лікаря, що лікує членів вашої родини, і ви йому довіряєте, ви зможете підписати декларацію з ним. Якщо ж такого немає – запитайте у друзів, родичів, колег, чи можуть вони когось вам рекомендувати. Розпитайте знайомих про лікарів, які працюють у найближчій до вашого місця проживання поліклініці чи амбулаторії. Прив'язка медичного обслуговування до місця проживання скасовується, проте вам буде зручно, якщо лікар практикує поруч.

Щоб обрати свого лікаря, потрібно: взяти паспорт, ідентифікаційний код та мобільний телефон і прийти до фахівця та підписати з ним декларацію. Для обрання лікаря дитині (педіатра) необхідно взяти ще свідоцтво про її народження. Дитину приводити необов'язково. Декларацію з лікарем у цьому випадку підписує один з батьків або інший законний представник дитини.

Підписати декларацію можна лише в медзакладах, що під'єднані до електронної системи. Вони мають наліпку «Тут можна обрати свого лікаря».

Лікар, або представник медзакладу (медсестра, працівник реєстрації) введе ваші дані в електронну систему. Після чого на ваш мобільний надійде СМС з кодом, який потрібно повідомити працівнику закладу. Декларацію роздруковують з електронної системи, ви перевіряєте правильність внесених даних та підписуєте її у двох примірниках, один з яких забираєте з собою.

До обов'язків вашого лікаря входить лікування та обстеження, призначення необхідних аналізів, направлення до профільних спеціалістів, вакцинація, профілактика захворювань, видача рецептів, медичних довідок та лікарняних листків. Лікар не може відмовити у підписанні декларації через хронічні захворювання пацієнта, його вік, стать, соціальний статус,

матеріальне становище, зареєстроване місце проживання. Єдина причина для відмови – лікар уже має оптимальну кількість пацієнтів: для терапевта – це 2000, для сімейного лікаря – 1800, для педіатра – 900. У такому разі заклад, до якого ви звернулися, має запропонувати вам іншого лікаря.

Термін дії декларації з лікарем необмежений. Вона діє до того часу, доки ви не вирішите підписати декларацію з іншим лікарем, якщо з якихось причин захочете його змінити. В такому випадку попередня декларація анулюється автоматично.

Кінцевого терміну підписання декларації немає. Її можна підписати будь-коли, наприклад, під час вашого найближчого візиту до лікаря. Але не відкладайте це на кінець року. Оберіть лікаря, якому довіряєте, і

під час наступного візиту підпишіть з ним декларацію.

Якщо ваш лікар у відпустці чи на лікарняному, адміністрація медзакладу, в якому він працює, визначає лікаря, що впродовж цього часу виконуватиме обов'язки основного фахівця.

Якщо ви захворіли під час перебування в іншому місті, ви не залишитесь без допомоги. Вам потрібно звернутись до найближчого

закладу з надання первинної допомоги. Підписувати декларацію для одноразового звернення не потрібно.

**За матеріалами інтернет підготував Григорій Півторак.**





# ПЕНСІЙНА РЕФОРМА В ДІЇ: ЯКІ ЗМІНИ ЗАПРАЦЮВАЛИ З НОВОГО РОКУ

Про пенсійну реформу невпинно ходили моторошні історії ще задовго до її ухвалення. Будь-які факти сприймалися, швидше, як залякування, ніж реальність. Так тривало до минулого жовтня, поки Верховна Рада таки не проголосувала за пенсійну реформу, а саме – закон №1058.

## Які зміни у системі пенсійного забезпечення приніс нам новий 2018 рік?

З 1 січня відновлено диференціацію розмірів виплат. Залежно від отриманого заробітку та стажу людини пенсії тепер нараховуються по-різному. Відправною точкою у розрахунках, звісно ж, стала середня заробітна плата, яка станом на сьогодні складає 3764 гривні 74 копійки. Вартість одного року страхового стажу дорівнюватиме 1% від середньої зарплати.

Наприклад, мій батько з 55-річним офіційним стажем у сільсько-господарській сфері, який, до слова, і надалі продовжує працювати, до ухвалення закону мав пенсію понад 4000 грн. Тепер, після перерахунку, мало чи багато, він отримуватиме 9000 грн. Звісно, варто брати до уваги один із головних факторів: розмір пенсії залежить не тільки від страхового стажу, а й від середнього заробітку за останні три роки перед виходом людини на пенсію. І якщо людина офіційно отримувала мінімальну зарплату, то тут вже нічим не допоможеш.

Приємним бонусом до змін законодавства можна вважати запровадження перерахунку або індексації пенсій на підставі змін суми середньої зарплати. Наприклад, якщо в 2016 році середній заробіток становив 3267 грн, а у 2017 – 3764 грн, то маємо різницю в 497 грн. Це, своєю чергою, автоматично додає 248 грн до пенсії (такі зміни нам гарантує закон №1058). Нарахування проводяться автоматично відповідно до дат індексації, які, як правило, Кабмін визначає у перших числах кожного місяця.

По-друге, вперше в Україні почав діяти механізм відшкодування роботодавцям пільгових пенсій на сплату підвищеної ставки єдиного внеску (ЄСВ) за працівників, зайнятих на особливо шкідливих та важких роботах. Тобто держава повертатиме 15% та 7% від сплаченої суми за вищевказаних осіб відповідно.

Усе той же закон №1058 вимагає єдиного підходу для обчислення пенсій держслужбовцям, науковцям, посадовим особам органів місцевого самоврядування, прокурорам, працівникам НАБУ та Національного агентства з питань запобігання корупції. Інакше кажучи, відтепер поняття прокурорської чи суддівської пенсії має піти в забуття. Ще одним позитивом є те, що віднині зайняті пенсіонери не повинні сплачувати податок з пенсії.

**Тепер про не дуже приємні зміни.** З Нового року держава не відшкодує виплати єдиного внеску за людей з особливими потребами на підприємствах УТОС, УТОГ і пенсіонерам-пільговикам; скасовуються і видатки на доплату до прожиткового мінімуму інвалідам війни та учасникам бойових дій.

Крім того, посилюються на демографічне навантаження пенсійного фонду, народні депутати встановили право виходу на заслужений відпочинок для наступних категорій громадян:

- в 60 років особам, які матимуть 25 років страхового стажу в 2018 році;
- в 63 роки особам, які матимуть від 15 до 25 років страхового стажу в 2018 році;
- в 65 років особам, які матимуть 15 років страхового стажу в 2018 році, проте не матимуть 16 років у 2019-му. Також якщо

вони в 2028 році матимуть 15 років, проте їхній стаж не досягне 25 років. Ця вимога стосується людей, що хочуть вийти на пенсію у 63-річному віці.

Українці, чий стаж не нараховуватиме 15 років після досягнення ними 56-річного віку, а також незайняті особи без необхідного страхового стажу можуть розраховувати на соціальну допомогу – протягом перехідного періоду, а саме 10 років. Сума таких виплат буде встановлюватися щорічно з огляду на економічні показники у країні. Це нововведення уже почало діяти.

Від 1 січня майже всі заплановані зміни пенсійного законодавства запровадили (90%), проте це ще не кінець реформи – найближчі роки будуть ухвалюватися нові зміни, що стосуватимуться, зокрема, віку виходу на пенсію, страхового стажу, запровадження другого рівня системи накопичення та ін. Проте коли саме це станеться, важко сказати, адже терміни їхнього запровадження постійно переносилися.

Не виключено, що у 2018 році будуть внесені зміни навіть до вже ухваленого закону, адже лишилось чимало дискусійних нормативів, зокрема, щодо певних положень про умови призначення пенсій по інвалідності та індексації страхових виплат. Своєю чергою, Кабмін ще має попрацювати над призначеннями пенсії за особливі заслуги перед Україною, вдосконаленням системи зарахування стажу на підставі довідок військовослужбовцям і над розмірами та умовами призначення мінімальної пенсії.

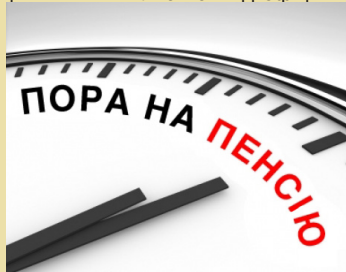
Не варто чекати, що пенсійну реформу відчують всі й одразу. Ухвалені зміни передусім позитивно вплинуть на гаманець тих українців, які мають офіційний страховий стаж та отримували "білу" заробітну платню. Звісно, будь-який закон не є універсальним і не має меж для вдосконалення. Проте ми всі маємо пам'ятати, що рівень життя пенсіонера залежить не тільки від держави, а й від працівника, який в погоні за більшою зарплатною відмовляється від офіційних виплат на користь тих, що у "конвертах".

Держава як вчора, так і сьогодні й завтра буде виплачувати пенсію тільки з огляду на свої бюджетні можливості. Тож пенсійна реформа – це всього лиш перша спроба провести справедливий диверсифікацію. А правильна вона чи ні, стане зрозуміло мінімум через років п'ять.

У будь-якому разі нам потрібно відходити від насаджених ще за радянських часів стереотипів, що всі блага нам повинні покласти на тарілочку. Адже навіть найзаможніші країни світу живуть за принципом: хто не робить – той не їсть. Це стосується і запровадження другого (накопичувального) рівня пенсійної системи, про запровадження якого активно говорять як законодавці, так і самі українці. Та треба розуміти, що така система, навіть якщо її ухвалити, результативно працюватиме лише за умов стабільного існування фінансової системи України в довготривалій перспективі. Жодна реформа не може існувати самостійно, у відриві від державних інституцій.

А будь-яка система накопичення, в першу чергу, позитивно вплине на макроекономічну ситуацію у країні, від чого залежить й економічна стабільність та, відповідно, нижчий рівень кризисних коливань. І якщо економіка країни буде постійно підтримуватися податками офіційно владштованих громадян, то і бюджет країни зможе надійно оберігати ваші з нами пенсійні збереження.

А будь-яка система накопичення, в першу чергу, позитивно вплине на макроекономічну ситуацію у країні, від чого залежить й економічна стабільність та, відповідно, нижчий рівень кризисних коливань. І якщо економіка країни буде постійно підтримуватися податками офіційно владштованих громадян, то і бюджет країни зможе надійно оберігати ваші з нами пенсійні збереження.





# НА ШЛЯХУ ДО СУСІДІВ-ЄВРОПЕЙЦІВ

## НОВА ПЕНСІЙНА РЕФОРМА: ЯК ЗРОСТУТЬ ВИПЛАТИ З КВІТНЯ

З квітня в Україні стартує автоматичний перерахунок страхового стажу для тих, хто працює після досягнення пенсійного віку. Для таких людей автоматично повинні зрости виплати.

«Мас бути вперше проведено автоматизований перерахунок для тих людей, які продовжували працювати та набули страховий стаж», – зазначила заступник голови правління Пенсійного фонду України Ірина Ковпашко.

Досі пенсіонери, які продовжують офіційно працювати, повинні були прийти сюди і написати заяву на перерахунок. Тепер концепція буде іншою. «Пенсія – це не пода-рунок за те, що ви дожили до неї, а те, що ви заробляли офіційно і спла-



чуючи страхові внески. По суті, вона складається з двох компонентів. Перший – це стаж. У нашій формулі це процент, який дорівнює відпрацьованим рокам», – йдеться в сюжеті.

Якщо ви вийшли на пенсію зі страховим стажем 40 років, то ця цифра 0,4. Другий компонент – це зарплата. Вони взяли середню по Україні – 3 тис. 764 гривні 40 копійок. І помножили на індивідуальний коефіцієнт, який залежить від сплачених страхових внесків та рівня зарплати.

Крім того, щоб заохотити працювати якомога довше, новацією вводиться поняття наднормативного стажу – по 1% прожиткового мінімуму за кожен перепрацьований рік.

## ВІЙСЬКОМАТИ БУДУТЬ ТРАНСФОРМОВАНИ У ЦЕНТРИ КОМПЛЕКТАЦІЇ

Збройні Сили ґрунтовно переглядають роль та місце військових комісаріатів у загальній системі комплектування військ та соціального захисту громадян, які проходили військову службу.

Саме тому протягом 2018 року на базі військоматів буде створено територіальні центри комплектування та соціальної підтримки в ще в чотирьох областях України.

Про це у четвер 22 березня під час брифінгу для преси розповів начальник Головного управління персоналу – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенант Артур Артеменко.

«У 2017 році на базі Чернігівського обласного та Козелецького районного військових комісаріатів проведено експеримент щодо їх перетворення в територіальні центри комплектування та соціальної підтримки. За результатами цього експерименту у 2018 році сплановано



створення Чернігівського, Дніпропетровського, Одеського, Рівненського обласних та районних територіальних Центрив», – повідомив Артеменко.

Він нагадав, що основним джерелом комплектування посад військовослужбовців є прийняття громадян на військову службу за контрактом, і ця категорія є найбільш мотивованим ресурсом для проходження військової служби.

«У 2017 році прийнято на військову службу за контрактом понад 36,7 тисяч осіб, у тому числі понад 2,4 тисячі офіцерів. За два з половиною місяці поточного року прийнято понад 6,7 тисяч осіб, у тому числі 400 офіцерів. Загалом кількість військовослужбовців за контрактом у Збройних Силах України становить понад 170 тис. осіб, у тому числі близько 50 тис. офіцерів», – сказав начальник Головного управління персоналу – заступник начальника Генерального штабу Збройних Сил України.

## ЩО ПРИНЕСЕ ЄВРОНОМЕРАМ РОЗМИТНЕННЯ ЗА «МОЛДАВСЬКИМ СЦЕНАРІЄМ»

Парк автомобілів на іноземній реєстрації постійно зростає: згідно з офіційними статистичними даними, єврономери – найбільший і найактивніший сегмент українського авторинку. Якщо і надалі не буде змін в законодавстві, які спростять і здешевлять розмитнення автомобілів, через кілька років, ймовірно, більше половини всіх автомобілів на наших дорогах матимуть «чужі» номерні знаки.

Розв'язати проблему «єврономерів» і питання доступності б/у автомобілів в цілому намагалися не раз. Депутати реєстрували законопроекти, проте жоден з варіантів так і не був реалізований на практиці. Одна з найпопулярніших ідей останнього часу – так званий «молдавський сценарій».

Звичайне розмитнення легкового автомобіля у наших сусідів зараз виглядає так: при ввезенні машини потрібно заплатити акцизний збір, який залежить від віку авто, типу і об'єму його двигуна. ТЗ віком понад 7 років розмитнити не можна. На гібридні авто діє знижка на акциз в розмірі 50%, для вантажівок замість акцизу сплачується 20% ПДВ. Також вирішено питання з раритетними машинами – для них діє фіксована ставка акцизу в 222 тисячі лейв (близько 10 850 євро). Додатково оплачується митний збір (0,4% від вартості ТЗ) і екологічний збір (0,5%).

Тепер щодо «єврономерів», яких свого часу в Молдові теж було чимало. Уряд цієї країни дозволив провести одноразову амністію машин на іноземній реєстрації, ввезених до 1 листопада 2016 року, зі знижкою від діючих ставок акцизу в розмірі 70%. Обмеження за роком випуску теж



було знято – машини віком понад 10 років обклалися акцизом як 10-річні. Скасували обов'язкове надання сертифікату. Варто зауважити, що зараз в Молдові максимально допустимий вік для розмитнення авто становить 7 років, хоча за правилами 2016-го було 10.

Амністія «єврономерів» тривала з 1 січня до 1 квітня 2017 року, але через велику кількість бажаючих легалізувати свої авто термін був продовжений до 1 липня того ж року.

Пільгове розмитнення («легалізація») провадилося за ставками акцизу 2016 року, який тоді ще був прописаний в євро. Перед розмитненням необхідно було надати «віньєтку», тобто документ про сплату збору за користування дорогами і довести факт керування цим авто до 1 листопада 2016 року.

Зрозуміло, що для реєстрації ТЗ в Молдові вже на нового (фактичного) власника, потрібно виїхати за кордон, укласти з власником «з брифа» договір купівлі-продажу, зняти авто з обліку в країні приписки, а тоді вже звертатися до місцевих органів реєстрації.

Скільки коштувало «легалізувати» машину з іноземною реєстрацією в Молдові? Візьмемо для розрахунку прикладів найдорожчі категорії за віком, тобто 10+ років. Якщо бензиновий двигун мав об'єм 0,9 л, пільговий акциз становив 140 євро; 1,3 л – 230 євро; 2,5 л – 1140 євро; 3,5 л – 3700 євро. Дизельні авто з двигуном 1,5 л обходилися в 270 євро; 2,5 л – 1150 євро; 3,5 л – 3700 євро.

## ДЕ В УКРАЇНІ ЖИТИ НАЙБІЛЬШ КОМФОРТНО: РЕЙТИНГ ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ

Соціологічна група "Рейтинг" провела всеукраїнське муніципальне опитування серед жителів обласних центрів України, щоб визначити їх задоволеність своїм містом. Про результати передає "УНІАН".

Респондентам запропонували оцінити якість 22 сфер та послуг – від 1 до 5 балів. Оцінювали інфраструктуру, комунальну та гуманітарну сфери, медицину, освіту, діяльність правоохоронних органів тощо. Після отримання середньої оцінки, соціологи склали рейтинг.

Отже, найбільш задоволені проживанням у своєму місті мешканці Вінниці, Луцька та Харкова. На першому місці – Вінниця з індексом у 3,6. Луцьк та Харків розділили друге місце з однаковою оцінкою у 3,3. Слід



зазначити, що навіть у цих містах оцінка якості наданих послуг не дотягує і до 4-х за 5-ти бальною шкалою.

Найменше балів набрали Херсон та Чернівці – по 2,7 у кожного. Київ примостився просто посеред рейтингу з індексом 3,0.

Опитування проводили у 22-х обласних центрах України, що наразі не перебувають під тимчасовим контролем російських або проросійських військ, а також у містах Маріуполь та Севе-родо-нецьк у Донецькій та Луганській областях відповідно. Вибірка становила понад 19 тис. респондентів. Зазначена статистична похибка для кожного міста на рівні ±3,5%. Досягність респондентів у середньому – 64,8%.





## «ЗЕЛЕНЕ» ФІНАНСУВАННЯ ВІД ПЕРШОГО ЕКО-БАНКУ УКРАЇНИ

Головною метою створення будь-якого «зеленого» банку є фінансування інвестиційних проектів, спрямованих на покращення екологічної ситуації в країні. В Україні завжди була розвинена промисловість – машинобудування, вугільна промисловість, що якраз найбільш негативно впливає на атмосферу, а відтак – на здоров'я та якість життя українців. Нашій країні необхідна трансформація енергетичного сектора до «зелених» технологій. Більше того, статистична служба Європейського Союзу (Eurostat) вважає, що Україна потенційно здатна виробляти з відновлюваних джерел не менше 74% від енергії, що виробляється в країні.

З травня 2016 року Укргазбанк співпрацює з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC). Саме завдяки цій співпраці Банк першим в Україні почав інвестувати в екологічні проекти, де кожна інвестиція не тільки прибуткова, а й має позитивний соціальний вплив. Вже за рік – у 2017 році УКРГАЗБАНК став лідером «зеленого» фінансування в Україні.

ЕКО-Банк вже профінансували 100 масштабних проектів у галузі відновлюваної енергетики по всій Україні. Це сонячні і вітрові станції, проекти за напрямом «біомаси» і «біогазу», а також гідроелектростанції. Кожен третій мегават отриманого «зеленого» тарифу у 2017 році в Україні було профінансовано саме Укргазбанком.

ЕКО-Банк для бізнесу: Банк здійснює фінансування корпоративного, малого та середнього бізнесу для захисту довкілля та зниження їхньої енергозалежності. Тут мова йде про енергоефективне будівництво, енер-

гомодернізацію підприємств, теплову генерацію, енергоефективний транспорт. Цей напрям є актуальним для українського бізнесу. За допомогою таких програм ми пропонуємо не тільки великому, але й малому та середньому бізнесу легкий і доступний перехід на сучасне екологічне устаткування. Ми кредитуємо заміну обладнання – сільськогосподарського, виробничого на більш енергоефективне та екологічне. Наприклад, у рамках співпраці з Міністерством екології та природних ресурсів України, ми провели роботу з першою сотнею найбільших підприємств-забруднювачів атмосфери. Наш банк видав кредит «Запоріжсталі» на встановлення нового фільтраційного обладнання, що дозволило зменшити шкідливі викиди у промисловому регіоні на 20%.

ЕКО-Банк для населення: спеціально для фізичних осіб в Укргазбанку розроблені унікальні еко-програми та банківські продукти. У 2017 році ми першими в Україні почали видавати кредити з мінімальною ставкою на придбання сонячних електростанцій і теплових насосів за програмою «Еко-енергія». Користуючись цією програмою, позичальник не тільки долучається до розвитку альтернативних джерел енергії, а й має суттєву економію на сплаті комунальних послуг, додатковий заробіток за «зеленим» тарифом, а й довгострокові інвестиції у домоволодіння, прибутковість яких не знижується з роками. З моменту запуску програми «Еко-енергія» Укргазбанк видав 101 кредит на суму 30,7 млн грн. Наприкінці 2018 року ми доопрацювали програму - крім сонячних електростанцій і теплових насосів, українці можуть вста-



новити біля свого домоволодіння і вітряк. Окрім цього, до програми ми залучили близько 100 підприємств-партнерів, що дозволило знизити ставку до 0,001% річних.

Також, Укргазбанк пропонує програму «Тепла оселя» - це утеплення власного будинку та здійснення інших енергоефективних заходів. Питання економії енергоресурсів поставлено сьогодні дуже гостро як на держаному рівні, так і на рівні кожної окремої родини. Державна програма стала важливим кроком у впровадженні енергоефективних заходів у житлових будинках. Крім того, виходячи з практичного досвіду європейських країн, тієї ж Польщі, завдяки подібній програмі, попит на енергію значно зменшився через уникнення її марнування та впровадження енергоощадних заходів. За умовами програми «Тепла оселя», позичальникам буде відшкодовано частину суми кредиту від держави.

Звісно, Банк пропонує кредити на придбання сучасного та екологічного транспорту – електромобілів. Ставки на такі кредити також становлять від 0,01% річних. Тож кожен українець зможе значно економити на щоденній заправці власного авто, а також піклуватися про довкілля. Звісно, ми потурбувалися і про інфраструктуру – біля відділень Укргазбанку встановлюються безкоштовні зарядні станції.

За три роки Укргазбанку вдалося стати провідним ЕКО-банком у країні з найвигіднішими ставками за «зеленим» кредитуванням. Банк впроваджує екологічні стандарти у виробництві, транспорті, енергетиці та у соціальному

житті кожного українця. Ми активно співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями, постійно розширюємо сфери співпраці та мережу партнерів.

Загальний обсяг екологічно чистої електроенергії (за всіма проектами) становить більше ніж 1 ТераВатт (1000 ГігаВатт) годин на рік, чого вистачить для забезпечення потреб у електроенергії для 270 тисяч домогосподарств.

За рахунок соціально-відповідальним українцям і бізнесу, що вже взяли еко-кредити на реалізацію «зелених» проектів, українським підприємствам вже вдалося досягти економії у 720 млн грн та скорочення викидів CO<sub>2</sub> – майже 894 тисяч тонн.

«Зелений» тренд дозволяє країнам не тільки покращувати екологію, а й менше залежати від ринків традиційних енергоносіїв і цін на них. Немає сумнівів, що чиста енергія буде розвиватися і далі. З другої половини ХХ століття і до цього дня нафта і газ є важливими факторами в світовій політиці, але їх роль неминуче слабшає. Все це у вищій мірі стосується України. Наша країна вже стала лідером на пострадянському просторі з поширення використання відновлюваної енергетики. Такий поступовий рух до альтернативних джерел енергії у найближчому майбутньому може забезпечити Україні лідерство серед європейських країн.

Сподіваємося на плідну співпрацю з бізнесом і кожним українцем у сфері «зелених» технологій заради нашого спільного майбутнього. Більше інформації читайте на сайті [www.ukrgasbank.com](http://www.ukrgasbank.com).



## СУПЕР-КРЕДИТ «Еко-енергія» від державного банку



Максимальна сума кредиту:



до 1 млн грн

на придбання сонячної енергетичної станції



до 250 тис. грн

на придбання теплового насоса



Термін

кредитування:

до 5 років



[www.ukrgasbank.com](http://www.ukrgasbank.com)

94,94% акцій УКРГАЗБАНКУ належить державі

АБ «УКРГАЗБАНК». Ліцензія НБУ № 123 від 06.10.2011





## ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ УКРАЇНЦІВ ХТО І НАВІЩО НИМИ ТОРГУЄ?

Залишити свій номер телефону, адресу та інші персональні дані під різними приводами зараз просять майже усюди – в торгових мережах, спортзалах, ресторанах, на пошті і в банках. Згодом деякі з таких клієнтів починають отримувати безліч нав'язливих смс та дзвінків із невідомих номерів із пропозицією щось купити або скористатися якоюсь послугою. Журналісти Радіо Свобода вирішили дослідити, як зберігаються персональні дані українців та як вони потрапляють до рук зловмисників.

За оголошеннями в інтернеті можна знайти чимало пропозицій щодо можливості придбання клієнтських баз будь-якої тематики. Наприклад, усього 100 гривень коштує список тисячі контактів, у якому, як стверджує автор оголошення, зазначені імена, телефонні номери та місця проживання потенційних клієнтів – громадян з дітьми, котрі є власниками автомобілів чи нерухомості.

За тисячу гривень пропонують уже бази з шістьма тисячами таких позицій. Щоправда, у цих списках є лише електронні адреси. Як зазначає автор оголошення, інформація зібрана ним на одному з сайтів, де люди залишали свої запити на купівлю автозапчастин.

Щоб дізнатися більше, журналіст Радіо Свобода спробувала зателефонувати за одним із таких оголошень і розпитати його автора, чи може він допомогти з пошуком

нових клієнтів для салону краси. Продавець, який представився Олексієм, охоче погодився посприяти у цій справі: «Якщо ми візьмемо у розрізі Києва певний район, який вам потрібен, то є номери телефонів (мобільні і стаціонарні). Якщо брати e-mail-адреси, то вони зі всієї України, розбивки за містами, на жаль, немає».

Більш детальну інформацію чоловік пообіцяв надати протягом дня, максимум – ввечері. При цьому зазначив, що може запропонувати не лише номери, а й імена їхніх власників, яких, у свою чергу, може сегментувати за статевою ознакою.

Хто ж ці люди? Як пояснює Олексій, – це ті, хто користується послугами доставки продуктів харчування додому. Їхня вікова категорія – від 18 до 50 років. Однак є можливість знайти і дані клієнтів з інших сфер, додає продавець персональної інформації.

«Для тисячі номерів, думаю, гривень за 300 зможемо домовитись», – підсумовує він, пояснюючи, що після оплати покупцем його послуг надішло усі дані або електронною поштою у форматі Excel-таблиці, або через месенджер Viber.



### База на 18 мільйонів

Інформація про продаж у багато разів масштабніших клієнтських баз в Україні з'являється регулярно. Одним із останніх гучних скандалів став випадок з нібито витоком персональної інформації клієнтів одного з найбільших поштових операторів: йшлося про те, що до мережі потрапили дві бази на 500 тисяч і 18 мільйонів користувачів. Ймовірний «злив» неабияк обурило соцмережі. Однак тоді представники вказаної компанії заявили, що бази даних, виставлені на продаж онлайн, можуть належати будь-якому іншому підприємству, а первинний аналіз скріншоту, мовляв, показує, що в таблиці є дані, «які відсутні в поточній базі» цієї компанії.

Одним із тих, кому запропонували купити одну з таких баз, був Олександр, який погодився розповісти про свій досвід за умови, що його прізвище і посада не будуть опубліковані в матеріалі. Листа про це він отримав з домену mail.ru на корпоративну скриньку. Жодних контактних даних у цьому повідомленні не було, тож чоловік не знає, хто саме надіслав інформацію.

«Ці «торговці» просто розкидають пропозиції тим, хто може теоретично ними зацікавитись, – підприємствам. Раз на 3-5 місяців мені приходять пропозиції купити митну базу даних. Вона вже давно зливається з митниці і яюсь не викликала в мене подиву. Я просто відправляв такі листи у спам. Але цього разу додатково ще запропонували купити базу цієї поштової компанії за 2017 рік», – розповів він Радіо Свобода.

А от пропозиція, яку отримав Сергій (ім'я змінено на прохання співрозмовника з міркувань безпеки – ред.), стосувалася персональної інформації клієнтів одного з відомих провайдерів телекомунікаційних послуг. Першоджерелом

цього «зливу» він вважає співробітника кол-центру, «якому банально були потрібні гроші».

«Це було приблизно у 2009-2010 році. Посередником міг виступати співробітник PR-відділу (назвімо його Х). Я з цим Х працював разом, він курував мене як кадровий співробітник компанії. І одному, й іншому просто банально були необхідні гроші», – пояснює Сергій.

За його словами, інформацію пропонували надати у вигляді документу у форматі Excel, у якому мали бути прізвища та імена абонентів, їхні адреси, email'и, а також службова інформація щодо підключення. За це від нього хотіли отримати близько 100-150 доларів, однак чоловік відмовився.



На думку Сергія, такі бази поширюють переважно для спам-розсилки. Водночас він сподівається, що наразі провайдер посилив захист своєї внутрішньої CRM-системи від «банального копіювання будь-яким співробітником».

А ось як відповіли перехожі з вулиць Києва на питання, чи залишають вони свої дані у публічних місцях:

Приватний підприємець Володимир є власником взуттєвого бізнесу. Зокрема, має магазин у одному з районних центрів. Клієнти можуть отримати у нього дисконтну картку, вказавши ПІПБ і контактний номер телефону, а також давши письмову згоду на отримання рекламних і акційних повідомлень (їх він потім особисто надсилає у вигляді смс чи Viber-сповіщень). За словами бізнесмена, розсилка ведеться конкретно для кожного клієнта, «щоб унеможливити використання даних». При цьому в електронному вигляді інформація про покупців є лише у нього.

Чи можуть його клієнти під час заповнення цієї форми відмовитись вказувати частину даних (наприклад, телефон) і все одно отримати дисконтну картку? Підприємець стверджує, що можуть.

Він також займається і гуртовою торгівлею в обласному центрі. Про цих клієнтів, особливо тих, з ким довго співпрацює, він збирає значно більший обсяг інформації («і не тільки щодо роботи»). Усю її він зберігає в електронному вигляді.

Володимир запевняє, що ніколи не купував клієнтських баз, адже наразі великий обсяг персональних даних можна дізнатись через Viber, Whatsapp чи, наприклад, Instagram. Водночас, зазначає він, клієнтські бази продають організатори тематичних виставок, а також несумлінний персонал, «який на сто відсотків не контролювати».

## Де аудит і ліміти?

ІТ-спеціаліст Макс Фрай – сам жертва зливу персональної інформації. Він стверджує: дані віддають, гублять чи продають майже всі компанії. Причина банальна – гроші. «У більшості випадків злив бази – це бажання її власників заробити. Просто коли виявляють це, їм не лишається нічого іншого, як пояснити все зламом», – пояснює він і додає, що поширенням даних клієнтів займаються навіть банки.

Однією з причин такої ситуації програміст називає відсутність адекватної реакції з боку суспільства, яке звикло до того, що персональні дані кожного є доступними усім та усюди.

Чи можна якось захистити свої дані? На думку Фрая, це наразі неможливо зробити в Україні, адже за порушення чинного законодавства у цій сфері «ніхто навіть не намагається карати».

Кожний бізнес зараз сам вигадусь де і як зберігати ці дані і найчастіше цим займаються студенти за відповідну оплату

Але чи можна щось змінити, щоб поліпшити ситуацію? ІТ-спеціаліст пропонує ввести незалежну комісію та аудит. Наприклад, щоб бази клієнтів зберігалися в єдиному форматі і тільки після аудиту, бо «виходить, що кожний бізнес зараз сам вигадусь, де і як зберігати ці дані, і найчастіше цим займаються студенти за відповідну оплату». До такої інформації нерідко пускають навіть найбільшого новачка, констатує спеціаліст.

На законодавчі проблеми у питанні захисту персональних даних звертає увагу громадський діяч у галузі інформаційних технологій та президент холдингу Internet Invest Group Олександр Ольшанський. Він каже, що питання, яку саме інформацію мають право вимагати від користувачів, а яку – ні, наразі не врегульоване. Відтак про клієнтів спочатку збирають дані, які не потрібні для надання послуг, а потім не можуть їх адекватно охороняти.

«У законі повинна бути стаття, що ніхто не має права збирати дані, які йому не є необхідними безпосередньо для послуги. А якщо такі дані вимагаються, то замовник може відмовитись, і йому не мають права відмовити у цій

Продам / купить  
Клиентская база для холодных звонков, Email и SMS-рассылок, Киев

Цена 1 грн.

Регион: вся Украина, г. Киев

Добавлено: 08-11-2017 10:52

Продам клиентскую базу, с ФИО, номерами телефонов и Email.

В наличии базы по Киеву, Одессе, Харькову и всей Украине.

50 000 - Киев, ФИО, номер телефона, адрес проживания

100 000 - Одесса, номера телефонов

100 000 - Харьков, номера телефонов

1 000 000 - вся Украина, ФИО, № телефона, email, дата рождения

15 000 000 - вся Украина, ФИО, № телефона

База актуальная, собиралась с 2010 года и постоянно обновлялась.

Пишите на почту свой номер телефона перезвоню.

Цена зависит от того что именно Вам необходимо

Автор, контакты

Алексей / info.

НЕзарегистрированный пользователь

Телефон: 0734xxxxxx показать

Предоплата или супервыгодная цена? Обязательно ознакомьтесь!

Найти все объявления автора

Дополнительно

Web Screenshot

## Приклад интернет-оголошення про продаж персональних даних

послуги», – пояснює експерт і додає, що таким чином це функціонує у багатьох європейських країнах.

Журналіст Радіо Свобода спробувала отримати дисконтну картку, не заповнюючи частину даних. В одному з магазинів їй повідомили, що анкету, у якій не вказано рік народження, а тільки число і місяць, не приймуть. На питання, чому, пояснили: «Це – обов'язково». Однак уточнити, чим саме зумовлена така вимога, не змогли: «Просто керівництво вимагає».

## Злочин і покарання

Тим часом у кіберполіції наголошують: розповсюдження персональних даних – кримінальний злочин. За це, згідно з чинним українським законодавством, можна отримати до п'яти років позбавлення волі.

Виявленням таких протиправних дій займається спеціальний відділ моніторингу цього департаменту. Однак, як пояснили Радіо Свобода у відомстві, окрема статистика щодо таких злочинів не ведеться, є лише загальні показники щодо хакерських втручань.

Серед нещодавніх випадків у кіберполіції пригадують справу экс-співробітника фінансової установи, яка надавала громадянам кредитні послуги. Він намагався продати близько 100 Гб клієнтської бази цієї компанії за 4 тисячі доларів США.

Окрім того, 28 лютого за продаж клієнтської бази поштового перевізника у Харкові засудили колишнього оператора цього підприємства. Персональні дані йому вдалося зібрати під час роботи на посаді ризик-аналітика. Після звільнення доступу до клієнтської бази він не мав, але мав доступ до закритої групи підприємства у одній із заборонених на території України соцмереж. У ній він отримав логін і пароль іншого працівника, які потім використовував для доступу до бази. Чоловік отримав три роки позбавлення волі з випробувальним терміном у два роки.

Гучним випадком, пов'язаним із витоком персональних даних, у 2016 році стала ситуація, коли переселенці почали отримувати дзвінки від компанії «Дельта М Юкрейн» на номери телефонів, які вони повідомляли органам соціального захисту під час взяття їх на облік:

То що ж робити, щоб персональна інформація не потрапила до рук зловмисників? Експерти радять уникати надмірної деталізації даних про себе у різноманітних анкетах, а також уважно ознайомлюватись з умовами використання даних клієнтів, які пропонують компанії та фірми.

Анастасія Халецька, Софія Серeda  
Радіо Свобода



## ІНІЦІАТИВНА ГРУПА «ПЕРШОГО ГРУДНЯ»: «НЕ «ПРОМАЙДАНЬМО» УКРАЇНИ!

У попередніх наших зверненнях ми зосереджували увагу на відповідальності влади. Ми намагались остерегти наших керманців перед спокусою надмірної централізації влади в одних руках, що є насправді рудиментом російської концепції влади. Бо саме там, кажучи словами одного з російських опозиціонерів, «послаблена політична позиція «хазяїна» прирівнюється до спроби дезінтеграції країни».

Сьогодні настав час поставити у фокус нашої тривоги відповідальність самого українського суспільства. Адже в ньому також нуртують давні хвороби, які не раз уже ставали причиною наших національних поразок.

На наших очах відбувається чергова національна драма, яка, здавалося б, уже ніколи не мала повторитися.

Ідеться про неспроможність нашого суспільства втілити в життя позитивні здобутки своїх повстань. Упродовж кількох десятиліть Україна пережила три переможні Революції – Революцію на граніті, Помаранчеву та Революцію гідності. Завдяки їм було досягнуто подвійної мети: не лише уневажнено кремлівські сценарії переведення України на російську орбіту, а й відкрито перспективи цивілізованого, європейського розвитку нашої держави. Відтак народ мав засвідчити, що він гідний своєї державності.

Що маємо натомість? Здобутки наших майданних перемог щоразу розтринькуються – і то не лише власть імущими. На зміну натхненним Майданам, що були породжені неповторним народним поривом, прийшли не завжди зрозумілі акції, сплановані й учинені не дуже прозорими й не дуже вартими довіри політичними центрами. І кожного разу бачимо намагання організувати черговий протестний «майдан», кожного разу ватажки прагнуть підняти народ на повстання, проте не дають собі труда розяснити, хто візьме владу після падіння нинішньої, а головне – під яку програму цю нову владу буде використано. Руїнницькі тенденції вочевидь переважають над тенденціями будівничими.

Проте нинішня Україна – це не острівна Запорозька Січ XVII–XVIII століть, а велика держава XXI століття в центрі Європи. Майдани реалізували право народу не допустити злочинних сценаріїв, але через майдани не можна стабільно керувати державою! Майдани не є інструментами демократії – вони є лише свідченням, що демократичний розвиток у державі пробуксовує. Народ, який знає ціну власній державності, має так організувати життя в суспільстві, щоб майдани стали непотрібними і були замінені добре організованими референдумами.

Боляче спостерігати, як девальвується сама назва «Майдан», освячена жертвою Небесної сотні. Зловживання цією назвою творить бляклі іменні «майдани», а головне – живить героїчний пафос безладдя. Тому щораз помітнішими стають «месники» в балаклавах, які буцімто покликані «навести лад», проте натомість трощать шибки й двері в судах і банках, можуть кинути таку-сяку гранату, але передусім сіють довкола вірус насильства. Як наслідок – шириться дух руїництва й охлократії. Чи ж дивно, що на цьому тлі вже з'явилися заклики до військового перевороту?

Звичайно, киплять пристрастями наші рідні українські уми і серця. Але чи так уже важко відгадати, що бензину в це багаття щедро підливає Росія? Чому ми як народ спроможні були не допустити успішного втілення геополітичних сценаріїв Кремля знову поневолити Україну, проте, схоже, виявляємося безсилими перед руїнницьким сценарієм розвалу країни зсередини, який обертається роздержавленням української Держави й

нахабним гвалтуванням її, неповнолітньої?

Зберігати державу і сприяти її розбудові – наша головна мета. Не допустити стихійної чи й інспірованої гіперанархії – наше з вами громадянське завдання. Проте передусім слід замислитись над тим, у чому лежить корінь проблеми. На нашу думку, причиною такої героїзації руїни є, звичайно ж, критично низька політична культура суспільства та його схилена історична пам'ять. Дається взнаки засилля шукачів дешевої слави й авантюристів. Проте чи не найважливішими причинами є відсутність або нерозвиненість самоврядування, неможливість для людини чи групи людей вирішувати свої проблеми у звичному законному порядку, параліч законності взагалі.

В таких умовах громада деградує до натовпу (або ж ніколи так і не виростає над рівнем натовпу) і стає неспроможною до продуманої раціональної дії. А за умов економічної скрути й суспільної дезорганізації та депресії лише вибуховий бунт здається виходом із безвиході. На цьому й паразитують далекоглядні ненависники України, одверті й приховані. Тут є що сказати і соціологам, і психологам, і публіцистам. Про це треба говорити не лише із владою, а й зі *суспільством*, з різними його верствами. З великими

тисячами тих, хто називає себе активістами. Із чотирмастами з лишком народними депутатами. З десятками й десятками тисяч депутатів різних рівнів, мерів міст, голів селищ. Це ж та величезна армія, яка й має забезпечити структуру самоврядування. І має відповідати за неї.

Тому ми й ініціюємо розмову про цю суспільну проблему, про колективну й індивідуальну відповідальність тих, кого обрано чи поставлено «кербудами» низових структур громадянського самоврядування. Про культивування їхньої ролі й відповідальності, про процедуру постійного екзамінування їх конкретною громадою. Про відповідальність низових народних ватажків, яким, перш ніж оголошувати «похід на Київ», варто було б навчитися грамотної державницької роботи та вміння облаштовувати життя у своєму малому довкіллі. Адже проблеми «вгорі» – це лише екстракт того безладу, з яким ми миримося «внизу».

Будьмо обачні й не впишімо себе в історію руйначати української державності!

Всі ці зболені міркування не є нашим запереченням права суспільства на громадянський протест – вони є лише запереченням його права на громадянську глупоту. Не є вони й ознакою нашої сліпоти, бо ми бачимо і «острівки» позитивних здобутків. Занепадництво і тотальна зневіра не є нашою позицією. Адже країна поволі виходить із тоталітарної травми й набуває нових ознак. Але в тому то й річ, що всі ці позитивні тенденції можуть занепасти, якщо їх не висвітлювати та не пропагувати і якщо гору візьмуть руїнницькі інстинкти, вправно маніпульовані нашими недругами. Щирість намірів багатьох протестувальників не є гарантею правильності їхніх дій. Недарма ж народ запримітив, що часом добрими намірами дорога до пекла встелена.

Звідси й наша осторога: не «промайданьмо» України! Будьмо обачні й не впишімо себе в історію руйначати української державності!

**Учасники Ініціативної групи «Першого грудня»:**  
**В'ячеслав Брюховецький,**  
**Іван Дзюба, Євген Захаров,**  
**Йосип Зісєль, Мирослав Маринович,**  
**Володимир Панченко, Всеволод Речицький,**  
**Вадим Скуратівський, Юрій Щербак,**  
**Ігор Юхновський, Ярослав Яцків.**





## Святослав Вакарчук: Успішний політик в Україні має бути «кіборгом»

**Вибір йти чи не йти в політику – дуже не простий  
Святослав Вакарчук**

**Ніщо так не деморалізує людей, як відчуття лицемірства з боку тих, хто постійно з трибун кричить про справедливість, а сам демонструє тотальну зневагу до неї.**

Перегляд фільму «Кіборги» надихнув мене на роздуми. Довго я носив їх в собі. Але врешті, вирішив поділитися з вами тут. Це не зовсім про фільм, але... вирішувати вам

Вибір йти чи не йти в політику – дуже не простий. Та це особистий вибір кожного.

Людина, яка йде в політику чи у виконавчі або судові органи влади, має бути прикладом. Це ніби записатися добровольцем на фронт. Не буває так, щоб ти йшов на війну і не жертвував комфортом, спокоєм сім'ї, власною безпекою. Люди йдуть захищати свою країну, усвідомлюючи ризики. Саме цим добровольці надихають інших.

Успішний політик в такій державі, як сьогоднішня Україна, має бути не просто добровольцем.

Успішний політик в Україні сьогодні має справді бути «кіборгом».

Він/вона має бути байдужим до спокус. Не боятися небезпеки. Бути стійким до стресів.

Він/вона має мати непорушні цінності, велику праведну мету та добре розуміння людської природи.

Він/вона має усвідомлювати, що людей з надвисокими моральними принципами у світі не так багато. Більшість – достатньо земні істоти. Їх треба сприймати такими, як вони є: з усіма комплексами, слабкостями та мотивами, як явними так і прихованими. Але, при цьому, самому ніколи не опускати власну «планку».

Разом з тим, всі дії політиків мають бути добре продуманими та розрахованими наперед.

Якщо ти мусиш перебудувати будинок, в якому сам же і живеш, а переїхати тобі немає куди, найгірше що можна зробити – почати з руйнування основного фундаменту, не створивши фундаменту перехідного... тебе просто поховає під уламками твого ж будинку.

### **Стратегія для політика**

Стратегія для політика при владі, на мою думку, має бути така:

Власним прикладом та вчинками завойовуєш авторитет.

Згуртовуєш команду однодумців, користуючись цим авторитетом. Обережно, але впевнено проводиш зміни і в першу чергу ті, які дають швидкий результат. Позитивні зміни додають тобі все більше й більше прихильників. Коли таких прихильників стає відносно більшість – починаєш кардинальні фундаментальні зміни.

При цьому на кожну болючу реформу мусять бути знеболювачі.

По-перше, у вигляді необхідних політичних компромісів, щоправда, лише таких, які жодним чином не протирчать основній меті (на жаль, без вміння домовлятися не буває стійкого результату!).

По-друге, у створенні в людей розуміння того, що всі необхідні болісні зміни ти переживаєш разом з усім народом. Погані дороги, відсутність паркувань, неякісні житлові умови, громіздка неефективна бюрократія і таке інше – все це політик певною мірою має відчувати на собі, так, як і звичайні громадяни.

Ніщо так не деморалізує людей, як відчуття лицемірства з боку тих, хто постійно з трибун кричить про справедливість, а сам демонструє тотальну зневагу до неї.

Генерал наказує, але спить в окопах з солдатами.

Вчитель веде учнів на гору, але їсть вечерю за одним столом з ними.

Лікар лікує хворобу, але при цьому думає про те, як хворому полегшити біль.

Вчений задоволений відкриттям, але радіє слухним зауваженням від колег.

Батько думає про те, що буде з його дітьми коли його самого вже не буде на цьому світі.

Усі ці принципи мусять лягти в основу поведінки будь-якого політика, який претендує на місце в історії.

А якщо не претендує, то нехай забиратись назад в «тил».

Бо на фронті з таких – ніякої користі. Лише зайву порцію каші з'їдають. Не місце таким політикам на «перевій»!





# Світ перебуває на межі прірви?

## Звіт Мюнхенської конференції з безпеки

Опубліковано – 16.02.2018

Міжнародний порядок руйнується, а загроза серйозних конфліктів зростає. Таким бачать міжнародне становище організатори Мюнхенської конференції з безпеки в доповіді, яку оприлюднили з нагоди відкриття цьогорічного форуму.

Експерти з безпеки рідко є оптимістами, так само як і звіти з питань безпеки нечасто випромінюють оптимізм. Це ж саме стосується і нової доповіді Мюнхенської конференції з безпеки, оприлюдненої з нагоди початку форуму в баварській столиці. Цьогорічна мюнхенська конференція відбулася 16–18 лютого. У документі під назвою "До прірви й назад?" наголошується на тому, що над світом знову нависли нові загрози. Як пише уже у вступі до звіту голова мюнхенської конференції Вольфганг Ішінгер (Wolfgang Ischinger), торік світ "занадто близько" підійшов до межі серйозних збройних конфліктів. При цьому Ішінгер вказує на дедалі більш небезпечну гру м'язами, яку демонструють Північна Корея та США, на дедалі більше суперництво між Саудівською Аравією та Іраном та незмінно високу напругу у відносинах між НАТО та Росією у Європі.



### Самоусунення США

Як і в три попередні роки, доповідь готує підґрунтя, яке задає напрямок дискусій під час Мюнхенської конференції з безпеки. Нинішня доповідь значною мірою є продовженням того, про що говорилося у минулорічному документі. У лютому 2017 року автори вже застерігали, що США – за тоді ще нової адміністрації Дональда Трампа – можуть відмовитися від своєї ролі гаранта міжнародної безпеки та зробити свою зовнішню політику однобічною чи навіть націоналістичнішою. У цьогорічній доповіді з безпеки констатують саме це: США відсторонюються від своєї ролі світового лідера.

Сполучені Штати проявляють мало інтересу до розбудови регіональних та глобальних інституцій, котрі встановлюють правила формування міжнародних відносин. США, схоже, розпрощалися з політикою, що ґрунтується на спільних цінностях, зауважують у доповіді. Для Сполучених Штатів спільні інтереси стали важливими лише в деяких питаннях. Це супроводжується суттєвим зменшенням інтересу до дипломатії: бюджет американського МЗС значно скоротився, водночас видатки на оборону

зросли. Автори доповіді цитують американського експерта із зовнішньої політики Джона Ікенберрі, який констатує: "Найпотужніша держава світу почала саботувати світовий порядок, встановлений нею ж самою".

### Безпека європейців у їхніх руках

Для європейців це, серед іншого, означає необхідність більше, ніж раніше, самим піклуватися про власну безпеку. У доповіді згадується зауваження канцлерки Німеччини Ангели Меркель (Angela Merkel), зроблене після візиту до Німеччини американського президента Дональда Трампа у травні 2017 року: "Часи, коли ми могли повністю покласти на інших, певною мірою минули". Тепер, як зауважила канцлерка, європейцям слід було б "справді взяти свою долю у власні руки".

Під цим маються на увазі і вищі видатки на оборону. Якби всі країни Євросоюзу та Норвегія справді дотримувалися цілі віддавати два відсотки свого ВВП на військові потреби, то видатки на оборону до 2024 року зросли б майже на 50 відсотків – до 386 мільярдів доларів США. Але щоб європейські збройні сили стали ефективнішими, вони мають бути пов'язані між собою мережею. Автори доповіді вказують на брак такої мережі та брак дигіталізації. Але лише щоб закрити ці прогалини, знадобиться виділення додаткових коштів. Крім того, як зазначається, необхідно також консолідувати широко розгалужену європейську оборонну промисловість.

Тим не менше, у доповіді визнається початок інтеграційного руху європейських країн у питанні оборони: 25 країн-членів ЄС вирішили координувати свою оборонну політику та політику безпеки в межах нещодавно заснованої постійної структурної співпраці – PESCO. Франція та Німеччина, своєю чергою, хочуть спільно розробляти нове покоління літаків-винищувачів. А французький президент Еммануель Макрон взагалі є прибічником ідеї створення спільної європейської армії.

### Зміни клімату, конфлікти та міграція

Нова доповідь Мюнхенської конференції є своєрідним продовженням того, про що говорилося у минулорічній, також і з інших питань. У 2017 році автори вже приділяли багато уваги питанням клімату та міграції. У доповіді висловлюється жаль, що США вийшли з паризької кліматичної угоди і що в своїй нещодавно оприлюдненій національній стратегії з безпеки Сполучені Штати більше не вважають зміну клімату загрозою для безпеки.

Також у цьогорічному документі нагадується, що 2017-й рік та два попередні роки належать до найспекотніших з початку дослідження клімату та позначилися катастрофічними штормами, засухами і повенями. Водночас доповідь вказує на зв'язок між змінами клімату та конфліктами. Як зазначається, кліматичні зміни сприяють загостренню конфліктів. "Продовження численних довготривалих збройних протистоянь було однією з основних причин міграції, переміщення та голоду", – зазначають автори дослідження у розділі, присвяченому Африці та міграції.

Маттіас фон Гайн,  
Наталія Мехед,  
DW



# Микола Томенко: ДЕПУТАТИ І МІНІСТРИ В 4 РАЗИ ПІДНЯЛИ ВАРТІСТЬ СВОГО УТРИМАННЯ



Лідер політичної партії “Рідна країна” Микола Томенко прокоментував збільшення витрат Кабміном на власні потреби. В ефірі телеканалу 112 Україна він зазначив, що депутати і міністри не лише вдвічі помножили свої заробітні плати, а й збільшили видатки на свою діяльність, а це означає, що вони в 4 рази підняли вартість свого утримання.

Політик також зазначив, що причиною цього стала відсутність контролю за бюджетними коштами з боку громадськості.

“Я є ідеологом того, що наших громадян теж треба вчити як бути платниками податків в тому сенсі, що вони жорстко повинні контролювати куди держава витрачає бюджетні кошти. Люди просто не відчують, що це їхні гроші.”

Микола Томенко наголосив, що чиновники вважають бюджетні гроші своїми, тому й купують собі за них дорогі автомобілі та меблі.

“*Мер Києва вирішив будувати 18-метрову скульптуру княгині Ольги. У мене питання – навіщо це робити за бюджетні кошти? Адже зрозуміло, що місту зараз більше потрібні нормальні дороги та паркінги. Поки ми воююча країна, я б взагалі заборонив з бюджету оплачувати шоу, свята, фонтани, феєрверки і точно б не фінансував дорогі меблі й машини. Або кажіть, що ми багата невоююча країна, або зупиніть неадекватне використання коштів,*” – зазначив лідер партії “Рідна країна”.

Нагадаємо, що за інформацією з сайту “Наші гроші” на засіданні Кабінету міністрів 4 квітня прийняли зміни до урядових постанов, які збільшують в рази граничні суми витрат на закупівлю за бюджетні кошти автомобілів, меблів та техніки для чиновників, а також передбачають стрімке зростання витрат на їх обслуговування.

Проект постанови внесений на розгляд уряду міністром фінансів Олександром Данилюком, зміни стосуються урядових постанов від 4 квітня 2001 р. № 332 і від 11 жовтня 2016 р. № 710.

В пояснювальній записці сказано, що збільшити граничні суми на закупівлю та обслуговування потрібно через ріст цін в Україні та необхідність поліпшити умови діяльності органів державної влади.

Тепер гранична сума на купівлю автомобілів збільшується з 0,50 млн грн. до 1,20 млн грн.

ГРАНИЧНІ СУМИ ВИТРАТ на придбання легкових автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, комп'ютерів, придбання і утримання мобільних телефонів державними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету			
	Сума, гривень за одиницю		Сума, гривень за одиницю
Легкові автомобілі для: членів Кабінету Міністрів України, Глави Адміністрації Президента України	500000	Легкові автомобілі для: членів Кабінету Міністрів України, Глави Адміністрації Президента України, Секретаря Ради національної безпеки і оборони, голів Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, Центральної виборчої комісії, Рахункової палати,	1200000

Також в п'ять разів – з 5 до 25 тис грн. збільшується гранична сума для купівлі теле- та радіоапаратури в службові кабінети, в п'ятеро збільшуються витрати на стільці, в рази зростають граничні суми на всі інші види меблів.

Меблі для обладнання робочих місць працівників: стіл письмовий	800	Меблі для обладнання робочих місць працівників: стіл письмовий	2500
крісло офісне	800	крісло офісне	2500
стілець	300	стілець	1500
шафа для одягу	1200	шафа для одягу	2400
шафа для паперів	1100	шафа для паперів	2400
сейф	2000	сейф	5000
стіл для комп'ютера	800	стіл для комп'ютера	2500
Теле- і радіоапаратура, відеотехніка для службових кабінетів	5000	Теле- і радіоапаратура, відеотехніка для службових кабінетів	25000

Також уряд збільшує з 20,30 тис грн. до 23 тис грн. граничні суми на купівлю комп'ютерів та вводиться дозвіл на купівлю ноутбуків, ціна на які не повинна перевищувати 27 тис грн.

Крім того, скасовуються обмеження на купівлю автомобілів та форменого одягу. У висновку урядових експертів вказано, що «протягом тривалого часу діяли заборони на придбання автотранспортних засобів, форменого одягу, у зв'язку з чим формений одяг відповідних посадових осіб зношений і потребує заміни».

В 10 разів – до 600 тис грн. – збільшуються витрати на керівників інших бюджетних організацій та органів виконавчої влади.

Крім того, пропонується із Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 710, виключити обмеження на придбання легкових автомобілів та форменого одягу. Це пов'язано з тим, що протягом тривалого часу діяли заборони на придбання автотранспортних засобів, форменого одягу, у зв'язку з чим формений одяг відповідних посадових осіб зношений і потребує заміни. Легкові автомобілі у бюджетних установах також використовуються протягом великого терміну і тому суттєво зношені, а їх ремонт потребує значних бюджетних коштів.

Разом з цим реалізація положень проекту акту може вплинути на зростання обсягу витрат, пов'язаних з утриманням органів державної влади у наступних бюджетних періодах. При цьому відповідно до оцінки МВФ сучасного стану й перспектив економічного розвитку України істотні ризики полягають у зашвидкому збільшенні поточних витратів, темп яких перевищують номінальне зростання економіки, тому Україні рекомендовано забезпечити контроль поточних витратів.

*Фінансово-економічне обґрунтування*  
За інформацією головного розробника реалізації постанови Кабінету Міністрів України здійснюватиметься в межах коштів, передбачених на утримання бюджетних установ.

Витрати на обслуговування вищих посадових осіб Адміністрації президента, Кабміну та Верховної Ради зростають понад втричі – з 0,25 млн грн. до 0,90 млн грн. Тепер цю ж суму будуть витратити і на керівників органів центральної влади, їх заступників, голів обласних держадміністрацій, Генеральної прокуратури, керівництво армії, вищих судових інстанцій та інших. Раніше витрати на ці категорії посадовців складали від 60 тис грн. до 0,30 млн грн.

Таким чином, по деяким категоріям чиновників затрати на їх обслуговування зростуть в 15 разів.

Проект урядової постанови був погоджений без жодних зауважень. Але урядові експерти в своєму висновку вказали, що прийняття вказаних змін може призвести до збільшення витратків на утримання органів державної влади.

Джерело: [ridna.in.ua](http://ridna.in.ua)



# СТРАТЕГІЯ РОСІЇ – РОСІЯ ЗАВЖДИ СТВОРЮВАЛА ПРОБЛЕМУ, А ПОТІМ СІДАЛА НА ЗВОРОТНІЙ БІК СТОЛУ І ВИСТУПАЛА ЯК МИРОТВОРЕЦЬ...

*Батьківщина – мати, умій за неї постояти*

“Джавеліні” скоро будуть в Україні і це знак та потужний стримував Росії та сигнал для країн партнерів - потужніше співпрацювати з Україною. У цьому переконаний міністр оборони України Степан Полторак. Після зустрічей у Вашингтоні він наголошує, що Росія не відмовилась від своїх агресивних намірів, але “проїхатись танками по Україні” їм не вдасться. Про це – корупцію, роботу волонтерів та забезпечення армії Степан Полторак розповів в ексклюзивному інтерв'ю “Голосу Америки”.

**Мирослава Гонгадзе:** Чи є вже визначені якісь часові рамки щодо того, коли з'являться «Джавеліні» в Україні?

**С. П.:** Ми сьогодні про це говорили. Ми обговорювали механізм передачі протитанкових засобів. Ми обговорили й інші питання, пов'язані з підготовкою особового складу, порядку передачі. Я думаю, що рішення щодо передачі «Джавелінів» Україні було прийняте дуже своєчасно і є дуже правильне. По-перше, це дуже потужний сигнал Україні про те, що вона залишилася не сам на сам із Росією, і це сигнал для самої Росії, що нас підтримує увесь світ. Крім того, це потужний сигнал і іншим колегам, з якими ми працюємо, що треба активніше працювати з Україною. Ми працюємо над максимально ефективним механізмом передачі установок від США в Україну у тому числі, щоб берегти недоторканість протитанкових засобів, забезпечити збереження технологій, а також ефективної підготовки та використання розрахунків, які будуть працювати на тих засобах.

**М. Г.:** Чи будуть американці тренувати українських військових у цьому?

**С. П.:** Вони тренують і зараз, їх багато, й ефективність їхньої підготовки надзвичайно висока.

**М. Г.:** До питання війни та оборони. Нещодавно колишній командувач сухопутних сил США в Європі генерал Годжес, відзначаючи ефективну співпрацю між силами НАТО, США й Україною, все ж таки говорив про корупцію в сфері оборони України. Як Ви запевняєте своїх американських колег у тому, що Україна є надійним партнером?

**С. П.:** По-перше, у нас дійсно дуже плідні і добрі відносини були з паном Годжесом під час його роботи в Європі. Ми дуже тісно співпрацювали. Чесно кажучи, я не чув такої заяви від нього.

**М. Г.:** Він розповідав...

**С. П.:** ...Він натякав на корупцію у військово-промисловому комплексі, до якого Міністерство оборони не має ніякого стосунку, це перша позиція.

**М. Г.:** А хто керує військово-промисловим комплексом?

**С. П.:** Підприємство, керівники, але не Міністерство оборони.

**М. Г.:** Тобто Міністерство оборони взагалі не має до цього жодного стосунку?



**С. П.:** Військово-промисловий комплекс до Міністерства оборони має стосунок у плані того, що ми замовники, а вони – виконавці. Це перша позиція. Друга позиція: мені не потрібно переконувати моїх колег зі США в тому, що ми робимо все можливе, щоб не було корупції – вони разом з нами, вони разом з нами формують і створюють інфраструктуру навчання наших підрозділів. І вони чітко знають, що відбувається в Міністерстві оборони. Виходячи з цього, вони роблять висновки про ефективність використання цих грошей – можна порівняти: що в нас було в 2014 році, і що в нас є сьогодні.

**М. Г.:** Щодо оборонно-промислового комплексу – як Ви сказали, все ж таки Ви співпрацюєте з ним і, напевно, визнаєте, що корупція все ж таки існує. Нещодавно ще один, колишній керівник Пентагону Майкл Карпентер сказав, що Укроборонпром треба розформувати для того, щоб українська армія виростила і розвивалась. Як Ви прокоментуєте ці слова.

**С. П.:** На жаль, за всю історію України, за історію незалежності України, ми стільки знищили, що, на мою думку, прийшов час, коли ми маємо створювати. Те, що хтось думає, що там є корупція не означає, що ми маємо когось знищити – для цього є правоохоронна система, яка має працювати, доводити вину або невинність керівників, які сьогодні працюють і ухвалювати правові рішення. Будувати правову державу, яку ми сьогодні всі разом будемо, на неправових засадах, а на звинуваченнях, які, може, мають, а, може, не мають деяких підстав – це є хибна практика, і ми точно не побудуємо демократичну країну.

**М. Г.:** Але розслідувати ці питання треба...

**С. П.:** Звичайно, що треба. Це стосується всіх без винятку – Укроборонпрому і всіх, щодо яких є інформація про можливу корупцію.

**М. Г.:** Від військових часто можна почути нарікання на погані умови забезпечення фронту, і волонтери вже четвертий рік поспіль досі вимушені просто посылати на фронт елементарні речі – вологі серветки чи черевички. Коли взагалі буде армія справді забезпечена повністю?

**С. П.:** Я хотів би Вас розчарувати. Ви трохи запізнилися з цим запитанням рівно на чотири роки. Я думаю, що інформація, яку Ви маєте, вона не відповідає дійсності, і для того, щоби зняти це питання, я Вас особисто запро-





шую в Україну і разом з Вами поїду на лінію зіткнення для того, щоб Ви могли переконатися, які там є проблеми і які проблеми вже вирішені. Проблеми, про які Ви кажете – проблеми 2014 року. Тоді в нас були порожні склади, не було запасів техніки, не було запасів озброєння, не було запасів пального, професійно підготовлених військових, було дуже мало. Сьогодні ситуація в Україні помінялася кардинально, в тому числі в Збройних силах. Чисельність Збройних сил була 146 тисяч, сьогодні 255 тисяч. Сьогодні в нас практично створена професійна армія. Тільки за останні два роки ми підписали контракти з 130 тисяч військовослужбовців – це люди, які вже воювали, які вмотивовані, які досвідчені, які пройшли підготовку, в тому числі з допомогою наших партнерів зі США, Канади, Великобританії. У нас таку підготовку за стандартами Альянсу пройшло вже більше десяти батальйонів, підготовлено близько двох тисяч інструкторів. Цього року ми починаємо готувати вже в складі бригад органи військового управління.

**М. Г.:** Тобто військові забезпечені?

**С. П.:** На сьогодні всім необхідним, особливо на лінії зіткнення, починаючи від грошового утримання – воно було збільшене за рік у 2,5 рази, і закінчуючи всім необхідним для виконання бойових завдань – у них все є.

**М. Г.:** Тобто волонтерам не потрібно працювати чи це за баженням?

**С. П.:** Я Вам так скажу: волонтери, я на них опирався в своїй роботі з 2014 року. Вони дуже багато зробили для українського війська. Не тільки волонтери, які працюють в Україні – волонтери, які працюють по всьому світу. Але на сьогодні держава спромоглася забезпечити свої збройні сили. Сьогодні мені як міністру волонтер більше потрібен для надання дорадчої допомоги і допомоги в контролі виконання моїх розпоряджень, об'єктивному контролю. Сьогодні кількість волонтерів, які працюють в зоні проведення антитерористичної операції набагато менша, і вони працюють тільки за такими чутливими питаннями. І я думаю, що це теж дуже потрібно, щоби солдати, військовослужбовці, навіть якщо їм не потрібна матеріальна допомога, відчували підтримку людей.

**М. Г.:** Гаряча війна триває. Курт Волкер, представник США, нещодавно зустрівся з Сурковим. Намагаються знайти шляхи припинення агресії. Одна з пропозицій – місія ООН. Як Ви оцінюєте можливу миротворчу місію ООН на Сході і чи зможе вона бути ефективною?

**С. П.:** Насамперед подякуйте Курту за дуже ефективну роботу: він дуже багато працює, він дуже інтенсивно працює для того, щоби в Україні запанував мир. На жаль, все це не тільки від нього залежить – є ще сторона така, як Росія, яка є стороною конфлікту, але це не визнає, від якої залежить успішність проведення в тому числі і миротворчої місії в Донецьку та Луганську. Я думаю, що миротворча місія ООН має право на успіх, але точно не на тих умовах, які пропонує Росія. Не може бути сторона-окупант стороною-миротворцем. Стратегія Росії – Росія завжди створювала проблему, а потім сідала за зворотній бік столу і виступала як миротворець. Росія спочатку захопила в нас Крим, потім Донецьк і Луганськ, а потім приїхала в Мінськ і сіла пропонуючи свої послуги щодо миротворчості та послуги для вирішення цієї проблеми.

**М. Г.:** Як Ви взагалі на сьогодні оцінюєте наміри Росії і який найкращий і найгірший сценарій Ви бачите закінчення війни?

**С. П.:** Найкращий варіант тоді, коли Росія піде з Криму, Донецька і Луганська – це найкращий варіант для України. Найгірший варіант – це, звичайно, відкрита агресія щодо України, але хотів би сказати, що вона залишиться на сумлінні росіян, точніше, не росіян, а керівництва Росії, і Україна – це зовсім інша країна. І я хотів би сказати, що не вдасться просто так проїхатися танками по Україні – Україна буде захищатися.

**М. Г.:** Який шанс сьогодні можливості того, що Росія піде з відкритою агресією?

**С. П.:** Я не думаю, що Росія відмовилася від агресії, але наскільки позиція Росії буде агресивна, залежатиме не тільки від України і не тільки від Росії. Вона залежить від США та інших країн світу. Чим більше країни, світові лідери, будуть тиснути на Росію, вимусити її виконувати міжнародні зобов'язання, тим більші шанси уникнути відкритої агресії проти України.

Мирослава Гонгадзе,  
Голос Америки



Андрій Любка

САМОПОЖИРАННЯ ЯК НАЦІОНАЛЬНА РИСА.  
НАМ УСІМ БРАКУЄ ПОЗИТИВУ

Український поет, прозаїк, есеїст. Автор восьми книжок, лауреат літературних премій «Дебют» та «Київські лаври». Твори перекладені на понад десять мов, окремими книжками виходили в Австрії та Польщі. Живе в Ужгороді.

*Самопожирання, надмірна критичність до себе самих, особлива оптика, яка в усьому й скрізь помічає лише негатив. Мені здається, це взагалі одна з наших національних рис, але протягом останніх років вона увиразнилася настільки, що починає домінувати над іншими. Нам усім бракує позитиву, оптимізму, простої підбадьорливої усмішки і віри у власні сили.*

## Причина – війна?

Нам випало жити у складний, небезпечний, турбулентний час. Війна з Росією, політичні, соціальні й економічні потрясіння не могли не вплинути на психічне здоров'я суспільства. Екстремальні умови життя мимоволі вигострюють у людини й суспільства специфічний погляд на світ, в якому бракує відтінків, усе стає чорно-білим, ділиться тільки на «зраду» і «перемогу». Кожна подія набуває апокаліптичного значення, ніби саме вона визначатиме майбутнє України й світу. Кожне висловлювання провокує суперечку, або – як популярно висловлюватися у фейсбуці – срач, а не дискусію чи обмін аргументами.

Загальна нервозність, ба навіть істеричність медійного дискурсу, поширення мови ворожнечі, нетерпимого, нетолерантного, різко емоційного ставлення до співрозмовника, сприяють зростанню напруги в суспільстві. Надлишок негативу поступово впливає не лише на нашу оцінку поточних подій, а й формує ставлення до самих себе, свого народу і майбутнього України як держави. «Ніколи тут порядку не буде», – скільки разів доводилося автору чути цю фразу від випадкових співрозмовників у черзі, в громадському транспорті чи на вулиці. Якщо навіть раціонально люди здатні оцінити інтелектуальний, ресурсний потенціал України, що дають підстави для оптимізму, все одно вони скажуть – попри всі можливості, з цього нічого не вийде.

## Травма як національна ікона

Скільки разів уже говорилося, що ми, українці, в історії насамперед бачимо темні сторінки, глорифікуємо поразки й приниження, самостверджуючись цим у думці, що всі нам щось, бідолашним, винні. Українська ментальність настільки міцно зрослася з образом невинної жертви, що це уявлення мимоволі починає проєктуватися і на майбутнє. Безперевні скиглення й плач у природний спосіб переростають у зневіру й песимізм, а з таким настроєм справді важко мріяти, будувати й досягати успіхів.

Чи можна це якось змінити? Оскільки йдеться про рису, що міцно закорінилася в нашій ментальності, зробити це буде складно. Але намагатися все одно варто: популяризуючи наші здобутки, прославляючи успіхи українців, розповідаючи приватні історії сучасних героїв. Бо, наприклад, найчастіше в публічному просторі з'являються новини про проблеми й трагедії в зоні проведення АТО, а матеріалів про патріотичних, професійних і самовідданих воїнів, що поїхали на Схід перемагати – обмаль.

Бо про Мирослава Поповича ми чомусь масово згадуємо після його смерті, за життя не віддаючи людині належної шани й не прислухаючись до його думок.

Бо трагедія Крут для нас незмірно важливіша і відоміша за переможний похід Болбочана на Крим або Чортківську офензиву.

Та й загалом – нам бракує просто позитивних новин із життя різних куточків України, історій людей, що самовіддано роблять свою роботу й своєю працею заслужили вдячність, – лікарів, учителів, підприємців, громадських активістів і волонтерів.

Адже, як слушно йдеться у відомому афоризмі, «світ належить оптимістам, песимісти – лише глядачі».

Андрій Любка, письменник

*І забудеться срамотне  
Давня година,  
І оживе добра слава,  
Слава України,  
І світ ясний, невечірній  
Піхто засіяє...  
Обнімійтесь ж, брати мої,  
Молю вас, благаю!*

П. Шевченко





## Порошенко отримав від УПЦ КП та УАПЦ звернення до Вселенського патріарха

Президент України Петро Порошенко зустрівся з предстоятелями православних церков України та офіційно прийняв звернення від УПЦ КП та УАПЦ до Вселенського патріарха Варфоломія про надання Українській церкві автокефалії, повідомляє прес-служба президента.

Патріарх Української православної церкви Київського патріархату Філарет передав президенту звернення і зауважив, що воно підписане усіма архієреями УПЦ КП. Окрім цього, Філарет висловив надію, що рішення патріарха Варфоломія стане початком визнаної української помісної православної церкви.

«Вдячний за ці підписи, але просив би, щоб ми зараз спрямували наші молитви до Господа, щоб він допоміг і захистив Україну, і допоміг отримати цей томос», – сказав Петро Порошенко.



Звернення до Вселенського патріарха президент прийняв і від предстоятеля Української автокефальної православної церкви Макарія, який від імені своєї церкви офіційно передав Звернення до Вселенського патріарха Варфоломія про надання українській церкві томосу про автокефалію з підписами усіх архієреїв УАПЦ.

Глава держави також провів зустріч із предстоятелем УПЦ (МП) Онуфрієм. Порошенко та Онуфрій обмінялися думками щодо активізації міжконфесійного діалогу в Україні, заявили в Адміністрації президента.

Президент України Петро Порошенко 17 квітня на екстреній зустрічі із головами парламентських фракцій попросив Верховну Раду підтримати звернення «президента і церковних ієрархів до Вселенського патріарха» щодо надання томосу (указ, декрет «материнської церкви» щодо надання автономії в управлінні (автокефалії) якійсь частині цієї церкви, фактично визнання статусу – ред.) українській православної помісної церкви.

Перед цим 9 квітня президент України у Стамбулі мав зустріч із Вселенським патріархом Варфоломієм у його офіційній резиденції.

Очікується, що Верховна Рада розгляне звернення до Вселенського патріарха Варфоломія про створення єдиної помісної православної церкви в Україні 19 квітня.

Українська православна церква Київського патріархату заявила, що «підтримує всі зусилля, спрямовані для подолання існуючого церковного розділення». За інформацією представників церкви, «зараз, як ніколи раніше, є всі підстави очікувати позитивне рішення» Вселенського патріарха Варфоломія.

Водночас в Українській православної церкві (Московського патріархату) вважають, що немає підстав для визнання Вселенським патріархом Варфоломієм «іншої української церкви».

Відповідно до Конституції України, церква і релігійні організації відокремлені від держави.

### Рада схвалила звернення до патріарха Варфоломія про автокефалію української церкви

Верховна Рада України 19 квітня підтримала постанову про підтримку звернення президента до Вселенського патріарха Варфоломія про надання томосу на автокефалію Православної церкви в Україні.

За цей проект постанови, підтриманий більшістю парламентських фракцій, проголосували 268 народних депутатів. Проти виступили 36 депутатів, зокрема, представники «Опозиційного блоку», заявивши, що рішення має ухвалюватися не на політичному рівні, а в рамках міжцерковного діалогу.

*За матеріалами Інтернет видань, політичний оглядач Григорій Півторак*



# 11 уроків українцям від Павла Загребельного

\*\*\* Хто людей питає, то й і розум має. – Не перо пише, а розум. \*\*\*

Цього року виповнюється 9 років з дня смерті українського письменника Павла Загребельного. Він один із тих, чия творчість залишається актуальною в зовсім нові часи. Гуманіста і мислителя Загребельного читають і зараз, шукаючи в його творах життєвої мудрості. Тут зібрані 11 цитат письменника, які можна сприймати в тому числі як поради нинішньому поколінню українців.



1. "Але живі борються! Ні голод, ні нещастя, ні сама смерть не об'єднують людей. Об'єднує їх боротьба. Тільки в ній порятунком для людини. Тільки в ній здобувається найголовніше – воля, свобода".
2. "Труднощів не існує лише для тих, хто не здатен розмірковувати".
3. "Не обставляй себе сірими ніччями, йдучи на діло велике, бо й сам посіреш!".
4. "Таємниця свободи не в Божій мовчазній всемогутності, а в людському крику незгоди".
5. "Стаєш безпорадним, коли не знаєш, з ким боротися, що долати".
6. "Хто починає з втрати незалежності суджень, кінчає втратою сил душевних".
7. "Лицемірство й обман ніколи не сміються, а завжди надягають машкару поважності".

8. "Жива людина завжди складніша й дорожча за всі наймудріші писання й відповіді".
9. "Найдорожче для людини – це думка, а вся солодкість думки – в рідній мові. Ворог може захопити територію. Він може сплюндрувати міста й села. Але доки живе душа народу – народ безсмертний. Вмирає душа – вмирає й народ. Без мови немає народу. Він зникає з лиця землі, як древні ацтеки. Чи не тому ворог зазіхає найперше на мову народу, який він хоче уярмити?"
10. "А що таке старість? Може, її й немає зовсім, а є тільки зношеність душі. В одних душі зношені вже замолоду, в інших – незаймані до високих літ".
11. "Людина вмирає, а дім, зроблений нею, стоїть, і пісня, складена нею, співається тисячу літ, і казка живе спервовіку, витвори думки й уяви триваліші за саму людину. І правда про людину так само існує довше, ніж сама людина".

*Загребельний*

## Поради психолога Михайла Литвака

Михайло Литвак, один з визнаних психологів та лікарів-психотерапевтів міжнародного рівня, розробив і першим почав застосовувати на практиці систему вирішення конфліктів «психологічне айкідо». Головна мета цієї концепції - навчитися розбиратися в людях і в собі. У матеріалі представлені поради відомого психолога, які допоможуть у вирішенні багатьох життєвих питань:

- ★ Ніхто нікого не кидає, просто хтось іде вперед. Той, хто відстав, вважає, що його кинули.
- ★ Якщо людина дорікнула тобі в невдячності, з'ясує, скільки коштує її послуга, розрахуйся і більше не май з нею справи.
- ★ Кризи граніт науки, а не горло своєму ближньому, якщо вже хочеться щось гризти.
- ★ Депресія для того й дана людині, щоб подумати про себе.
- ★ Якщо людина нічого доброго не може сказати про себе, а сказати хочеться, вона починає говорити погане про інших.
- ★ Якщо ви добре думаєте про себе, навіщо ж вам потрібно, щоб ще хтось добре думав про вас.
- ★ Роби, що хочеш, і не питай дозволів. Раптом відмовлять.
- ★ Краще спілкуватися з гарною книгою, ніж з порожньою людиною.
- ★ Здатність любити і добре переносити самотність – показник духовної зрілості. Все найкраще ми робимо, коли знаходимося на самоті.
- ★ Я не знаю шляху до успіху. Але я знаю шлях до невдачі - це бажання сподобатися всім.
- ★ Немає чоловічої чи жіночої логіки, є вміння чи невміння грамотно мислити.
- ★ Хочеш дізнатися свого головного ворога? Подивися в дзеркало. Розберися з ним – інші втечуть.
- ★ З друзями спілкуватися приємно, а з ворогами - корисно.
- ★ Є єдина поважна причина для розриву відносин і звільнення з роботи – неможливість особистого зростання в умовах, що склалися.
- ★ Незріла особистість часто знає, але не вміє. Зріла не лише знає, але і вміє. Тому незріла особистість критикує, а зріла робить.
- ★ Ділися тільки радістю і з друзями, і з ворогами. Друг порадить, ворог засмутиться.
- ★ Не женися за щастям, а знайди те місце, де воно буває. І щастя саме тебе знайде. Можу підказати те місце, де є твоє щастя, - це ти сам. А шлях до нього - максимальний розвиток всіх своїх здібностей.
- ★ Щастя - це «побічний продукт» правильно організованої діяльності.
- ★ Якщо ти комусь хочеш щось довести - значить, ти живеш заради того, кому хочеш це довести. Якщо ти живеш заради себе, то тоді немає необхідності комусь щось доводити.
- ★ Мрії – це голоси наших здібностей. Ось я не мрію співати в опері. Немає ні голосу, ні слуху. А якби мріяв, то, отже, цю мрію підігравали б мої здібності. Отже, спробував би потрапити в оперу. Просто потрібно подумати, як цю мрію здійснити. Тут головне – не поспішати, тоді вийде досить швидко. Добре, коли людина може про себе сказати наступне: «Я тільки тим і займаюся, що намагаюся здійснити свої мрії».
- ★ Досягни успіху – зникнуть образи.



Vitaliy De Franko



# ЧАС РОЗКЛАДАТИ ЯЙЦЯ:

## на кого з кандидатів у президенти ставлять українські олігархи

Яких кандидатів у президенти підтримують найбагатші українці

ТРК Україна (15,16%),  
34 канал (Дніпро),  
телеканал Сигма  
(Маріуполь),  
телеканал Донбас



Олег  
Ляшко



Петро  
Порошенко

Медиаактиви (рейтинги ключових телеканалів\*)

Кандидати, яким можуть симпатизувати під час президентської кампанії

Статок

\$6,9  
млрд



Олігарх — РІНАТ АХМЕТОВ

ICTV (7,65%), СТБ (7,23%), Новий канал (4,86%), 11 канал (Дніпро)  
Хіт ФМ, Русское радио Україна  
Газета Факти и коментарии



Петро  
Порошенко



Юлія  
Тимошенко



Святослав  
Вакарчук



\$1,4  
млрд

ВІКТОР ПІНЧУК

1+1 (9,26%), 2+2 (3,04%), ТЕТ (2,04%),  
УНІАН ТБ ТСН.ua, УНІАН  
Главред.info



Володимир  
Зеленський



Юлія  
Тимошенко



\$1,0  
млрд

ІГОР КОЛОМОЙСЬКИЙ

5 канал (0,57%)



Петро  
Порошенко



\$1,0  
млрд

ПЕТРО ПОРОШЕНКО

Інтер (9,43%), НТН (4,08%), К1, К2  
Подорожчів



Юрій  
Бойко



Петро  
Порошенко



\$0,7  
млрд

ДМИТРО ФІРТАШ

Українські олігархи почали робити те, чим вони займаються регулярно, – рухати фігури на глобальній політичній дошці, підносячи вгору тих, хто погодився співпрацювати, і знищуючи опонентів, пише журнал Новое Время. В результаті країна може отримати звичну для неї погану якість виконавчої та законодавчої влади. Тому що діяльність вітчизняних мільярдерів, за словами Гліба Вишлінського, виконавчого директора Центру економічної стратегії, "погіршує якість політики і заважає політичній конкуренції". Сам собі олігарх. Ключовим гравцем майбутніх президентських виборів стане Порошенко – унікальний кандидат, який ще й сам собі олігарх. За даними групи Рейтинг, Порошенко – №2 серед претендентів: гарант має 15,6% проти лідерських 18,7% у Тимошенко. Іншим олігархам не потрібно його [Порошенка] міняти, – упевнений позафракційний депутат Віктор Чумак. – Він є гарантом правил, які влаштовують всіх". Власник ДТЕК і Метінвесту на майбутніх виборах підтримає не тільки Ляшка, вважає Анатолій Октисюк, експерт Дому демократії. Мільярдер, мовляв, зацікавлений і в другому терміні чинного президента. "Ахметов – олігарх, який зараз дуже добре заробляє", – пояснює політолог, нагадуючи, що за нинішнього господаря Банкової енергосектор, на якому діють підприємства Ахметова, отримав дуже вигідні для останніх тарифи. Пінчук за нинішнього глави держави нічого не придбав, але й не втратив. І тому він також виявить лояльність до повторних президентських амбіцій глави держави, вважає політолог Володимир Фесенко, – цей мільярдер традиційно орієнтується на Банкову. Тим більше що у нього хороші стосунки з Порошенком. Серед учасників топ-п'ятірки вітчизняної олігархії є людина, безумовно ображена владою, – це Ігор Коломойський, який втратив за Порошенка-президента багато, зокрема й Приватбанк. І він якраз, найімовірніше, підтримає когось з опонентів глави держави. Це може бути навіть Тимошенко, кажуть аналітики. "Необов'язково підтримувати грошима: телеканал Коломойського [1 + 1] – це теж інструмент політичної боротьби", – розповідає Чумак. Співпраця з Леді Ю може бути непрямую: женевсько-дніпровський мільярдер посприє колишній харківській ув'язненій навіть тим, що почне за допомогою своїх медіа активів методично "торпедувати" президента. Але ідеальним політичним партнером для Коломойського, на думку експертів, став шоумен Володимир Зеленський, керівник студії Квартал-95, який співпрацює з 1 + 1. Також Коломойський, напевно, підтримає і кандидата від партії УКРОП. Фесенко прогнозує, що таким може стати позафракційний депутат Олександр Шевченко, співвласник пов'язаного з засновником Привату гірськолижного курорту Буковель. Заручник ситуації, має свої рахунки з президентом і Фірташ, який став, за словами Віталія Кулика, директора Центру дослідження громадянського суспільства, заручником ситуації. Він не стане співпрацювати з Тимошенко – Фірташ давно має зуб на Леді Ю. А Ляшко активний підприємець Ахметова. Тому-то творець схеми газового посередництва, утримуваний зараз в Австрії за запитом США, вимушено грає на боці кандидата влади. Адже лідер Опоблоку Бойко, соратник Львовчкіна і Фірташа, вже не фігурує в кримінальному розслідуванні Генпрокуратури щодо так званих вишок Бойка. Та й у разі перемоги Порошенка Фірташ, на думку Кулика, може розраховувати на створення нового консенсусу. Свій внесок у скарбничку президента мільярдер робить вже тим, що допомагає – за допомогою Інтера – Бойку: останній є зручним опонентом для Порошенка в другому турі президентських виборів.

<http://www.express.ua>



# Книги роблять нас кращими

Книга вчить, як на світі жить



“ненавченим” цінувати романи та вірші.

На думку дослідників, глибоке, уважне читання – це досвід, відмінний від простого розкодування слів. Відсутність гіперпосилань на паперовій сторінці позбавляє читача від вагань “клікнути або ні?”, лишаючи його зануреним у оповідь.

Психолог Вінс Ніл порівнює глибоке читання з гіпнотичним трансом. Коли книжка людині подобається, її темп читання вповільнюється. Поєднання швидкого розкодування слів із неквапним просуванням сторінкою дозволяє читачеві збагатити цей процес роздумами, аналізом, власними спогадами. Між автором та читачем утворюється зв'язок, ніби між закоханими.

Коли мозок сприймає текст, насичений деталями, алюзіями та метафорами, задіяно ті самі ділянки, що активізувалися б, якби сцена відбувалася в реальному житті. Цього нема, коли людина сидить на сайті світської хроніки, хоча цей процес ми також назвемо читанням.

Нещодавно організація Britain's National Literacy Trust провела опитування серед майже 35 тисяч дітей та підлітків 8-16 років. 39% учасників повідомили, що щодня використовують електронні девайси, тоді як друковані матеріали щодня читають лише 28%.

Серед дітей та підлітків, котрі читають лише з екрану, виявилось втричі менше таких, котрим подобається читання, і на третину менше таких, хто зміг назвати свою улюблену книжку.

mudroslov.com

## Маловідомі факти про книги

Безперечно багато із Вас полюбляє проводити вільний час за книгою.

У цій статті я наведу деякі цікаві факти про які Ви, скоріш за все, не здогадувались.

- «Аліса в країні чудес» була забороненою в Китаї через наявність у книзі тварин, які уміли розмовляти.
- Дж. Р. Р. Толкін друкував всю трилогію «Володаря перстнів» двома пальцями.
- У «Казках 1000 і 1 ніч» Аладдін спочатку був китайцем.
- Бібліотека Гарвардського університету зберігає 4 юридичні книги, написані на людській шкірі.
- Книга «Подорожі Гуллівера» описала розмір і швидкість обертання супутників Марса за 100 років до того, як це зробили астрономи.
- «Пригоди Тома Сойєра» – перша книга, текст якої був написаний на друкарській машинці.
- Книги про Гаррі Поттера – найбільш заборонені в Америці за «пропаганду окультизму, язичництва і заперечення християнських цінностей».
- У романи американського письменника Натанієла Веста «День сарани» (1939 р.) є персонаж, який носив ім'я Гомер Сімсон.
- Володимир Набоков писав «Лоліту» в блокноті під час поїздки по Америці для колекціонування метеликів. Дружина письменника Віра завадила йому спалити начерки роману.
- Найбільш популярна за продажами у Великобританії книга всіх часів – «50 відтінків сірого».
- «Вінні-Пух» був спочатку заборонений в Америці, Туреччині і Великобританії. Тут зіграла свою роль не тільки наявність тваринок, що розмовляють, але і той факт, що малюк П'ятчоч викликав негативну реакцію у мусульманської частини читачів.
- Шерлок Холмс частіше від усіх інших літературних персонажів ставав героєм кіно і телесеріалів.
- «Робінзон Крузо» вважається першим англійським романом.
- До речі, роман про пригоди Робінзона має продовження, в якому герой потерпає у корабельній аварії біля берегів Південно-Східної Азії і змушений добиратися до Європи через усю Росію. Зокрема, він протягом 8 місяців перецікує зиму в Тобольську.
- Перша рукописна Біблія (з моменту винаходу друкарського верстата) була написана за 12 років і коштує зараз 8 млн доларів.
- Найпопулярнішою письменницею всіх часів і народів є Агата Крісті. Її детективи друкуються на 44 мовах світу.
- Найбільш ходовою книгою залишається Біблія. Друге місце займає «Книга рекордів Гіннеса».
- Олександр Дюма найняв «літературного негра» – романіста Огюста Маке, щоб той допоміг іменитому автору написати «Трьох мушкетерів» і «Графа Монте-Крісто».
- Франц Кафка перед смертю просив свого друга Макса Брода спалити всі його роботи. «Замок», «Процес» і «Америка» були опубліковані проти волі письменника.
- Барбара Картленд, найбільш плідний автор за версією «Книги рекордів Гіннеса», писала по роману кожні два тижні.
- Першим романом в історії вважається японська «Повість про Гендзі» (близько 1007 р.), авторство якої приписується Мурасакі Сікібу, дамі при дворі імператриці Сесі.
- В'язнями Бастилії були не тільки люди. Одного разу до в'язниці запровадили знамениту Французьку енциклопедію, написану Дідро і Д'Аламбером. Книгу звинуватили в тому, що вона завдає шкоди релігії та суспільній моралі.



За матеріалами сайтів підготувала Олена Айвазян, директор бібліотеки ХНУ



# Невідома карта Бористену



В світі існує чимало досі невідомих широкому загалу джерел, які розповідають правдиву історію України. На жаль, український науковий світ не дуже охоче звертає на них увагу.

Одним із таких джерел є карта, яка вперше була надрукована в Амстердамі у XVII ст. і яка донині залишається загадкою для всього освіченого людю. Це не просто карта, це дуже цінний документ з коментарями. Єдиний примірник її нині зберігається в музеї Carolina Rediviva бібліотеки Uppsala University Library (Швеція).

Припускають, що її автором міг бути австрійський дипломат та військовик Еріх Лясота «зі Стеблова, який, виконуючи доручення германського імператора Рудольфа II, у 1594 р. здійснив подорож на Запорізьку Січ» («Україна на стародавніх картах. Кінець XV – перша половина XVII ст.», Львів, 2004). Однак ніхто не утруднив себе

прочитати написи на карті. Якби це було зроблено, то всім стало б очевидно, що або Лясота приїжджав в Україну раніше, або ці написи належать зовсім не йому. Річ у тім, що на тій половині, яка відображає верхню течію Дніпра, на фігурному картуші «DE KOZAKUS» вдалося прочитати, що «господарем» цієї землі та Молдавії є Підкова (Duce Podkova), а він, як відомо, жив до 1578 р. Отже карту було створено за життя цього славного українського гетьмана.

Утім, деякі позначення і коментарі підказують, що пан Лясота (якщо це його творіння) користувався уже готовою картою, уточнюючи географічні назви і додаючи свої зауваження (латинською мовою). Очевидно, та карта була дуже стародавньою, адже тут не тільки згадується Батько історії Геродот, а й вказуються назви географічних об'єктів та племен, які зустрічаються в його «Історіях».

Більше того, документ підтверджує, що згадувані в біблійного пророка Єзекіїля (VI ст. до н. е.) «досконало озброєні, велике зборище, зо щитами та щитками, усі озброєні мечами» північні орди Гомера це ті самі скити, кімри-кімерейці (кумбри), рутени, макбомети і черкаські козаки. Якби науковці вникли в коментарі карти і відповідно пояснили б їх, людство дещо по-іншому розтлумачувало б своє минуле і по-іншому бачило б майбутнє.

Спробуємо заповнити цю прогалину. Але спочатку привернемо увагу до численних гір на обох берегах Дніпра біля Хортиці. То і є Ріпейські, точніше Гіперські/Ніперські гори, за які приймали в т. ч. могили скитських царів. Ось що про це писав Геродот: «Могили їхніх царів розташовано в місцевості Геррос, у тому місці, до якого Бористен судноплавний», на них «наспають землю і споруджують великий курган, намагаючись зробити його найвищим».

Звісно, надто важко сьогодні перекладати примітки, писані латиною, якою користувалися у XVI ст., тим паче, що не все можна розібрати. Проте нам вдалося дещо прояснити. Докладно про карту можна прочитати в книгах автора «Великий код України-Русі», «Найдавніші пам'ятки України», в словнику праукраїнської історії та ведичної культури «Українська цивілізація. Ведія», а тут запинимося на кількох моментах.

Зокрема розтлумачимо слово Аксиарум (Axsiarum), яким названо на карті Поділля. На письмі наші предки передавали цю назву як земля ХОРА, де Х позначало чин – Отець (цар), Ора – ім'я, тобто тут ХОР – земля Отця Ора. Латиняни передали Х на свій штиб – «ікс», «о» прочитали як «а» і вийшло у них «Axsiarum».

В найвищій примітці нижньої течії Дніпра довідуємося про те, що вказані місця раніше називали Бористеном, Деметрою, а давнім людям вони були відомі як Герос; що тут мешкають люди гордої віри; що нижче Черкас біля порогів вони мають свої військові стоянки і звідси здійснюють походи на Перекопських Хамів.

Напис ILMIEN LACVS (нині Дніпро-Бузький лиман) не лише вказує, де насправді було перше Ільменське озеро, а й підтверджує, що саме тут, нижче Бугу, жили ільменці (за Велесою Книгою, – ільми, ільмерці) та було місто Іл (Іліон).

Праворуч від Дніпра написано, що низове лівобережжя контролювали татари. Аж у двох місцях зазначено: «ІСТМ між Перекопом і Бористеном». Ця інформація спростує вигадки, що ІСТМ був на півдні Балкан.

Дуже важливе повідомлення маємо на фігурному картуші, який підтримують два янголи. Тут йдеться про те, що на карті зображено Бористенський водний шлях, який відокремлював Європу від Азії (насправді кордон між Азією і Європою пролягав Доном). Наголошується, що цим шляхом до міста Регія (Regio) ходили походами «Черкаси» та «Волинь», які ставали козаками, щоб звільняти з полону своїх побратимів із рабства і щоразу повертатися зі здобиччю. І ще дуже важлива інформація про них: зазначається, що «Черкаси» та «Волинь» нащадки осілих скитів (Scytarum).

Докладніше про інші коментарі з карти можна прочитати в книгах автора цієї статті «Великий код України-Русі», «Українська цивілізація. Ведія», «Найдавніші пам'ятки України». Замовляйте: е-мейл [yatran@gmail.com](mailto:yatran@gmail.com) тел. 068 994 63 63

Сергій ПІДДУБНИЙ





# Готель «Лісова пісня»



Двозірковий туристичний готель розташований у географічному центрі Волині – м. Ковелі, поруч із авто та залізничним вокзалами.

Назва готелю «Лісова пісня» виникла не випадково. Недалеко від Ковеля, в селі Колодяжному, пройшли дитинство і юність української поетеси Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач).

Краса навколишньої природи, місцеві легенди та повір'я стали життєдайним джерелом, з якого виникла її знаменита драма-феєрія «Лісова пісня». Через те літературні персонажі, вирізьблені з дерева талановитими ковельськими майстрами, зустрічають у готелі кожного, хто сюди заходить.

Готель нараховує 137 номерів різних категорій: одномісні та двоохмісні номери з усіма зручностями, а також комфортабельні двоохкімнатні номери класу «люкс».

В номерах кращої категорії є кабельне телебачення, телефон, душова кабінка, холодильник. У холах для відпочинку – сучасні м'які меблі, телевізори.

У ресторани та бари готелю Вам запропонують страви волинської народної кухні. Святкують тут і сімейні урочистості.

Стоянка для легкового автотранспорту та автобусів з цілодобовою охороною.

Є широка можливість активного проведення вільного часу: туристсько-екскурсійні маршрути.

Для ділових людей обладнаний бізнес-центр. Ви зможете провести тут переговори, семінари, тренінги.

Відпочивати тут легко і приємно. Забезпечимо вас теплом, турботою, прекрасним обслуговуванням і комфортом.

## Опис номерів:

### Однокімнатний номер «Люкс» з євроремонтом:



двоспальне ліжко, м'яка частина, кабельне телебачення, холодильник, телефон.

Номер оснащено новими меблями: стінкою та журнальним столиком.

У номері є ванна кімната: душова кабінка і санвузол зі всіма необхідними зручностями.

### Двоохмісний однокімнатний номер:

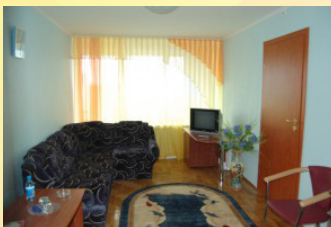


телевізор, кабельне телебачення, холодильник, телефон, душова кабінка.

У номерах знаходиться або широке двоспальне ліжко, або два роздільних односпальних ліжка.

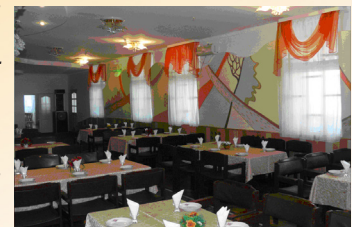
У кімнаті номера зроблено євроремонт.

**Двокімнатний номер категорії «Люкс» з євроремонтом:** сучасним дизайном та покращеним плануванням; одна кімната – вітальня для відпочинку, з новими меблями: м'якою частиною, стінкою, телевізором, кабельним телебаченням, холодильником та письмовим столиком;



друга кімната – спальня з двоспальним ліжком, телевізором, приліжковими тумбочками. Ванна кімната: душова кабінка, умивальник, санвузол та всі необхідні приналежності.

У ресторани та бари готелю Вам запропонують страви волинської народної кухні, комплексне обслуговування банкетів, фуршетів, весіль, святкують тут і сімейні урочистості.



Однокімнатний номер: телевізор, кабельне телебачення, холодильник, телефон, душова кабінка.



У кімнаті зроблено євроремонт. Номер оснащено новими меблями та сантехнікою.

**Адреса:** 45000, Україна, м. Ковель, Бульвар Лесі Українки, 12

**Генеральний директор:** Заяць Федір Федорович

**Директор готелю «Лісова пісня»:**

Богуцький Анатолій Володимирович (03352) 5-35-40;

**Директор ресторану:**

Литвин Ольга Володимирівна (03352) 5-02-97;

**Служба прийому, розміщення та бронювання:**

(03352) 5-26-12, (050) 153-30-75, 5-96-22, факс: 5-35-40;

**Приймальня:** (03352) 5-35-40;

**Бухгалтерія:** (03352) 5-36-84.

**Офіційний сайт готелю «Лісова пісня»:** <http://lphotel.org.ua/>

**E-mail:** [lisova\\_hotel@ukr.net](mailto:lisova_hotel@ukr.net)

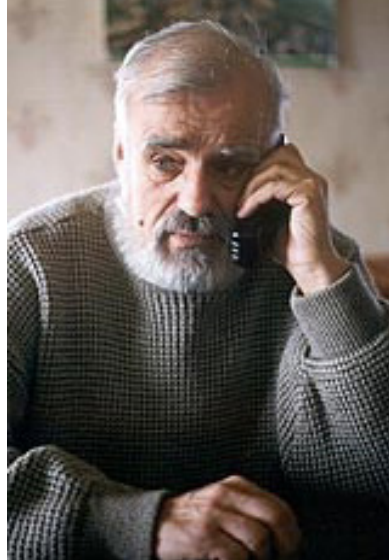


## МУСИМО ЗНАТИ СВОЇХ ГЕРОЇВ

Болотов Валерій Григорович – відома особистість не тільки в м. Харкові, а і в Україні. Старійшина Чорнобильського руху, поет, почесний член спілки письменників України, і дуже багатогранна особистість. Творчий, дивовижний, своєрідний.

Коли сталася чорнобильська катастрофа, він жив і працював в місті Києві де став членом координаційної ради Дарницького райвиконкому з відправки дітей з міста. Згодом, за рахунок своєї тарифної відпустки і абсолютно безкоштовно (36 діб), брав участь у ліквідації наслідків чорнобильської трагедії.

Після повернення в Київ дружина, напевно, вирішила не ризикувати спільним життям із зараженим радіацією чоловіком і тому, змінила замки і просто не впустила його в квартиру. І Валерій, аби не стати обузою для сім'ї, повер-



тається в рідне йому місто – Харків.

Тут, як і в багатьох інших містах України, чиновникам було байдуже до долі колишніх чорнобильців. Самі собою виникли питання про те, як побороти жорстокі соціальні наслідки цієї трагедії? Хто поверне втрачене здоров'я? Де знайти допомогу та підтримку? І Валерій зрозумів: за право жити гідним життям потрібно боротися.

6 серпня 1988 року в місті Харкові, 96 осіб, під охороною понад тисячі співробітників міліції провели конференцію, на якій, під девізом «Чужої біди не буває», була створена перша

в СРСР (і світі) громадська організація Спілка «Чорнобиль». Організатором і першим її головою став Болотов Валерій Григорович. З тих пір його життя пов'язане з протидією людському бездушню і неприкритій черствій байдужості, брехні, зраді, боротьбою з бюрократизмом.

Тривалий час очолював «Український фонд допомоги інвалідам Чорнобиля», який, безкоштовно, оздоровив понад 1600 Чорнобильців та членів їх сімей, а це ж в Приельбруссі (Кабардино-Балкарії) і Бахчисараї в Криму! А скільки матеріальної допомоги: холодильників, пілососів і іншої побутової техніки було надано! Скільки встановив телефонів, скільки виграних судових тяжб і жодної програної справи.

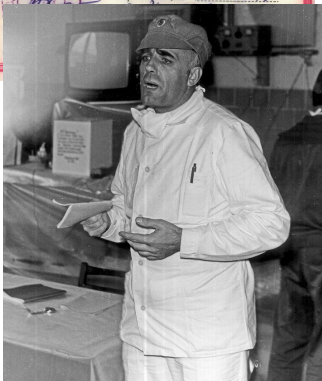
Ним видано 20 книг, і остання 500-сторінкова книга «Залишайте свої сліди» розійшлася більше 3000 екземплярів, а це говорить, про те, що його пам'ятають, цінують, люблять! Дай Бог йому здоров'я, побільше радості від зробленого і елементарного людського щастя!

радіостанції в місті Харків. Тут, як і в багатьох інших містах України, чиновникам було байдуже до долі колишніх чорнобильців. Самі собою виникли питання про те, як побороти жорстокі соціальні наслідки цієї трагедії? Хто поверне втрачене здоров'я? Де знайти допомогу та підтримку? І Валерій зрозумів: за право жити гідним життям потрібно боротися.

6 серпня 1988 року в місті Харкові, 96 осіб, під охороною понад тисячі співробітників міліції провели конференцію, на якій, під девізом «Чужої біди не буває», була створена перша

в СРСР (і світі) громадська організація Спілка «Чорнобиль». Організатором і першим її головою став Болотов Валерій Григорович. З тих пір його життя пов'язане з протидією людському бездушню і неприкритій черствій байдужості, брехні, зраді, боротьбою з бюрократизмом.

Тривалий час очолював «Український фонд допомоги інвалідам Чорнобиля», який, безкоштовно, оздоровив понад 1600 Чорнобильців та членів їх сімей, а це ж в Приельбруссі (Кабардино-Балкарії) і Бахчисараї в Криму! А скільки матеріальної допомоги: холодильників, пілососів і іншої побутової техніки було надано! Скільки встановив телефонів, скільки виграних судових тяжб і жодної програної справи.



*А ребята уходят — навсегда — потихоньку  
Из больничных загонов — на носилки и в рай.  
Оставляя для нас только тёплую койку  
И свербящую боль, ту, что льёт через край.  
А ребята уходят — дорогие браточки,  
Наглотавшись рентген, пропылившись насквозь,  
Им в диагнозах ставят секретные точки,  
Чтоб за ними другим поспокойней жилось.  
А ребята уходят. Рвутся судьбы, как нитки,  
Где-то вскрикнет опять молодая вдова  
И встают и растут на земле обелиски  
И чернобыльцев множат имена, имена  
А ребята уходят! А весна остаётся!  
Это их нам подарок — всем оставшимся жить.  
О Чернобыль, Чернобыль! Неужели придется  
Нашим детям вот так же, как и нам уходить?  
А ребята уходят...  
А ребята уходят...  
А ребята уходят...*



радіостанції в місті Харків. Тут, як і в багатьох інших містах України, чиновникам було байдуже до долі колишніх чорнобильців. Самі собою виникли питання про те, як побороти жорстокі соціальні наслідки цієї трагедії? Хто поверне втрачене здоров'я? Де знайти допомогу та підтримку? І Валерій зрозумів: за право жити гідним життям потрібно боротися.

### УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №172/2016

**Про відзначення державними нагородами України  
За значний особистий внесок у подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, виявлені  
самовідданість і високий професіоналізм, багаторічну плідну громадську діяльність та  
у зв'язку з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи постановляю:  
Нагородити орденом "За мужність" III ступеня БОЛОТОВА Валерія Григоровича –  
члена Харківського міського осередку Всеукраїнської громадської організації  
"Всеукраїнське об'єднання ветеранів Чорнобиля"**



# Віхи становлення архівної справи

Створення та розвиток архівної справи на Хмельниччині тісно пов'язане з історією регіону та суспільно-політичними подіями, що відбувалися на теренах України.

Початком формування чітко структурованої архівної системи на Хмельниччині став квітень 1922 р., коли було утворено тимчасове Кам'янець-Подільське повітове архівне управління, яке очолив професор Кам'янець-Подільського державного українського університету Клепатський Павло Григорович. Управління розпочало роботу в нелегких умовах. Питання формування мережі архівних установ, концентрації та зберігання архівів посилювалося занедбаним станом архівів в регіоні, їх знищенням під час подій 1917-1921 рр., вивезенням за кордон та на паперові фабрики, в обмін на чистий папір.

Формування мережі місцевих архівних установ нерозривно пов'язувалося із постійними адміністративно-територіальними реформами.

У 1932 р. почала створюватися низова мережа архівних установ – районні та міські архіви з перемінним складом документів. Переломним для архівної галузі регіону став вересень 1937 року. Разом із створенням 22 вересня Кам'янець-Подільської області, створюється архівне управління, якому підпорядковуються районні та міські архівні установи.

Суттєві зміни в структурі системи архівних установ вніс указ президії Верховної Ради від 16 квітня 1938 р. про передачу управління архівами і мережі архівних установ Народному Комісаріату Внутрішніх справ СРСР.

Окупація регіону гітлерівськими загарбниками завдала непоправних втрат архівній системі регіону. За роки війни лише у Проскурівському міському та районному архівах знищено понад 330 тис. справ (1867 фондів за 1800-1941 роки). Після звільнення області, у березні 1944 року, розпочалася робота по поверненню документів з Ростова-на-Дону та метричних книг з Житомира, які в повному обсязі так і не було повернуто.

В 1954 році Держархів Кам'янець-Подільської області перейменовано на Хмельницький обласний державний архів, який знаходився у м. Кам'янці-Подільському. На той час на обліку перебувало понад дві тис. відомчих архівів установ, з них 248 – обласного підпорядкування. У червні 1960 року, архів області було передано у підпорядкування архівному відділу Хмельницького облвиконкому, а районні і міські архіви – у підпоряд-

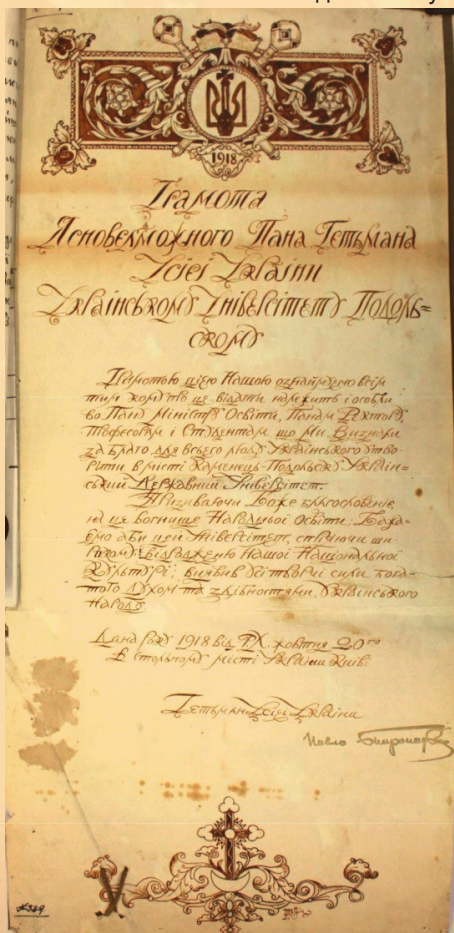


кування райміськвиконкомів. Протягом шести років по вулиці Грушевського 99 велося будівництво типового приміщення архіву, після введення його в експлуатацію в 1990 році рішенням виконкому обласної ради Держархів передано до м. Хмельницького, а на слідуючий рік передано фонди та будівлю партійного архіву, який знаходиться по вулиці Героїв Майдану 4. Пізніше Управлінням КДБ передано 218 тис. розсекречених

фільтраційних справ оstarбайтерів та 25,5 тис. документів реабілітованих жертв політичних репресій 1920-1950 років. З 1998 року Держархів області знаходиться у підпорядкуванні облдержадміністрації

10 квітня 2003 року сталася пожежа в Кам'янець-Подільському міському державному архіві, яка завдала

непоправних втрат та руйнувань Національному архівному фонду, постраждало – 100 тис. унікальних архівних документів. Наказом Державного комітету архівів України зобов'язано перевести документи до Хмельницького. Для ліквідації наслідків катастрофи було виділено 400 тис. грн., створено Центр реставрації, частково придбане обладнання. Ця робота продовжується і нині. Сьогодні працівники всіх архівних установ в області докладають максимум зусиль для забезпечення зберігання, формування, використання документів Національного архівного фонду України.



Грамота Гетьмана П. Скоропадського Кам'янець-Подільському українському державному університету на честь його відкриття

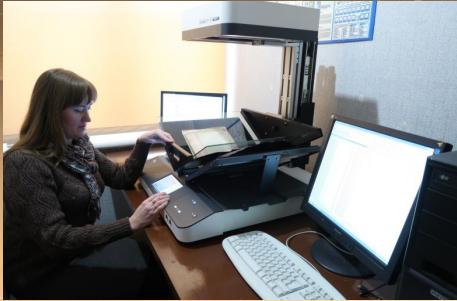
## Оцифрування документів

Завдяки депутатам IV скликання обласної ради прийнято рішення від 20 серпня 2015 року № 22-34/2015 «Про внесення змін до обласної програми розвитку архівної справи на 2011-2015 роки», виділено кошти на придбання сучасного книжкового сканеру планетарного типу.

На сьогоднішній день оцифровано та внесено до фонду користування понад 20 тисяч справ, або 3 млн. 598 тис. кадрів, 655 описів.

В Держархіві області проводиться косерваційно-профілактична обробка справ, дезінфекція і дезінсекція документів та здійснення складного комплексу реставраційних робіт і заходів з ліквідації наслідків пожежі у Кам'янець-Подільському міському архіві у 2003 році. У 2017 році





ідентифіковано 800 ушкоджених пожежею справ, внесено їх до бази даних, відреставровано 20571 арк. документів, з них 7871 арк. – ушко-

джених пожежею та 12700 арк. – пошкоджених в результаті їх незадовільного зберігання.

## Міжнародна діяльність

Тісна співпраця поєднує Державний архів області з Міжнародним фондом «Взаєморозуміння та примирення» (Німеччина), Меморіальний музей Голокосту (Вашингтон, США), Фундація «Збережемо спадщину» (Люблін, Польща), Краківська Академія знань (Краків, Польща), Інститут національної пам'яті (Варшава, Польща), генеологічне бюро «Family free» (Будапешт, Угорщина), міжнародна організація Червоного Хреста.

## Науково-видавнича діяльність

З 2013 році Держархівом започатковано серію видань «Праці Державного архіву Хмельницької області», що наразі складається із 18 книг. У перспективі планується започаткувати історичні серії видань спільно із науковцями вищів Хмельниччини.

Підготовка книг до видання здійснюється спільно з провідними науковцями та краєзнавцями краю. За шість років спільної дослідницької роботи архівісти та науковці підготували і опублікували 53 різнопланові видання. З 2013 року виходить спецвипуск газети ПАТ «Хмельницьобленерго» «Архівіст» (вийшло 4 спецвипуски).

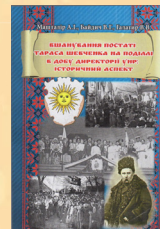


Особливістю наукової діяльності стала співпраця з громадськими організаціями. Так, в 2013 р. проблематика нацистського окупаційного режиму на території області досліджувалася в рамках проекту «Невідомі сторінки історії. Хмельниччина в період окупації», який фінансував «Міжнародний фонд «Взаєморозуміння і толерантність»». Знаковою подією стала презентація фотовиставки 9 жовтня 2013 року в Хмельницькому обласному госпіталі інвалідів війни, де присутнім вручили книгу «Подільяни в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.».

Спільно з Департаментом освіти області архівісти провели конкурс на тему «Мій населений пункт в роки Великої Вітчизняної війни» серед учнів загальноосвітніх шкіл, збрали та записали свідчення людей, що пере-

жили нацистську окупацію, підготували пересувну історико-документальну виставку, яка об'їздила всі райони області.

Виставка зайняла III місце в конкурсі науково-методичних і науково-інформаційних робіт з архівознавства, документознавства, археографії в Україні.



В корпусі № 2 Держархіву області експонується постійнодіюча виставка «Остарбайтери – невиліники не зі своєї волі».

Завдяки співпраці з Меморіальним Музеєм жертв Голокосту м. Вашингтон, США вдалося оцифрувати фонд «Надзвичайної комісії по розслідуванню збитків, завданих нацистськими загарбниками в роки Другої світової війни», листи остарбайтерів тощо. Продовжується співпраця із польською громадською організацією з Любліна «Збережемо спадщину», скануються згасаючі документи XVIII-XIX ст. 26 березня 2018 р. у м. Варшава було заключено договір про співпрацю із

Інститутом національної пам'яті (Польща).

Архів виступає співорганізатором багатьох наукових форумів. Спільно з Хмельницьким інститутом МАУП, Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією, Хмельницьким обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, Хмельницьким національним університетом, Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка, Деражнянською, Красилівською, Вінковоцецькою, Славутською райдержадміністраціями та іншими установами проведено 20 спільних конференцій. Наукові напрацювання вилились у 130 наукових статей, частина з яких опублікована в збірниках матеріалів конференцій, періодичних та фахових виданнях. Приємно, що значна праця не залишається непоміченою. 19 травня 2017 р. авторський колектив Держархіву області був нагороджений дипломом Хмельницької обласної ради за перемогу в XI обласному конкурсі науково-дослідних робіт в номінації «Гуманітарні НДР» за наукову роботу «Красилівщина в роки Другої світової війни» з врученням I премії. Наявність в Держархіві кваліфікованих кадрів істориків-архівістів, тісна співпраця з академічними вченими Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка вселяє впевненість у здійсненні задуманого.

У 2017 році вийшли друком два номери часопису Державного архіву Хмельницької області «Вісник Державного архіву Хмельницької області «ПОДІЛЬСЬКА СТАРОВИНА».

На даний час сесією Хмельницької обласної ради затверджена програма розвитку архівної справи до 2021 року, надіємося і на подальшу підтримку влади, громадськості, подолян у збереженні Національної архівної спадщини краю.

**Байдич В. Г.,**  
директор Державного архіву  
Хмельницької області,  
кандидат історичних наук



# Ключі до щасття



Проблема людського щасття ніколи не втратить актуальності. Особливо сьогодні – у час панування тотальної ринкової свідомості, коли все можна купити за гроші...

У цивілізації, такій, як наша, де домінуючою цінністю є торгівля, обмін, під щасттям розуміють якийсь об'єктивний стан, якого можна досягнути, етап, щось таке, що можна купити, або в інший спосіб придбати, отримати, або ціллю, яку треба досягти. В будь-якому разі щасття є чимось, абсолютно зовнішнім. Але ж поза нами немає нічого.

Бути щасливим – це сьогодні наказ, команда моди і пануючого способу мислення. Багато людей чекають, поки їм скажуть, як стати щасливими. Однак саме ті, хто не чекає таких розпоряджень, уже розпочали свій шлях до щасття. Бо все вже у нас закладено. Щасття теж. Щасття – це внутрішній особистісний досвід. Це спосіб буття, а не власність. Це тасмниця. І ось кілька підказок, щоб її розгадати.

## По-перше: НАЯВНІСТЬ МЕТИ

Не розмірюйте життя категоріями важко-легко. Ніщо не є легко, ніщо не є важко. Це те, що варто запам'ятати. Назавжди. Включіть натомість до свого словника терміни: "мета", "намір", "бажання". І тоді буде тільки шлях до реалізації конкретної мети, конкретного наміру, конкретного бажання. Шлях, сповнений хвилинами труднощів, хвилями відпочинку, втоми, задоволення, страху, тривоги, радості, душевної рівноваги, але ви ніколи не стоятимете на місці, бо завжди матимете перед собою ціль. Не обирайте собі легких доріг чи навпаки, у душі мазохізму, важких, але плануйте. Труднощі притаманні дорозі.

Зрештою, все зводиться до віри. Віри в нас, в наші можливості співтворити з Богом, брати участь, віри в нашу здатність формувати себе, ґрунтуючись на своєму особистому досвіді і досягненнях попередніх поколінь.

## По-друге: СВОБОДА

Свобода – це не приналежність до влади. У нашій зіпсованій цивілізації владою просякнуті всі закутки життя. Навіть культура повністю підпорядковується владі. Молоді інтелектуали прагнуть влади. Сьогодні усе є владою. Але влада ніколи не приводить до щасття.

Влада видається найбільш реальною, найбільш доступною, найбільш досяжною, одна історія доводить її крихкість та нетривалість. Влада не дає вибору: або їй підпорядковуєшся, або її твориш – і в цьому випадку влада стає абсолютним твоїм паном.

## По-третє, ВІДВАГА

Відвага залишитись живим усередині. Бо людина завжди перебуває в дорозі. Хочє цього, чи ні. На жаль, сьогодні багато людей не активні, не працюють над своїм внутрішнім світом. Телебачення, наприклад, привчило нас не думати, все пасивно поглинати. Мусимо заново вчитись мовчанню. Навчитись не боятись самих себе і приймати стан самотності. Власне, у тиші і самотності стає чути голос найглибшої інтуїції.

## По-четверте, СМІРЕННЯ

Для того, щоб плідно використовувати свою середу, необхідно навчитись смирення. Смирення умож-

ливає безперервну критичну самооцінку. Коли людина сконцентрується на власному нарцисизмі і зупиниться, то може й почуватиме себе сильнішим та мудрішим, однак буде замкнутим у в'язниці із дзеркальними стінами, завжди і повсюди бачачи лише своє віддзерклення.

## По-п'яте: ПРАВДИВІСТЬ

Живемо у суспільстві, яке не вчить нас щирості. На жаль, вчимося дотримуватись правил, незважаючи на те, що вони згубно впливають на людську індивідуальність. В багатьох випадках мусимо мати відвагу не виконувати законів.

Ми повинні намагатись завжди бути щирими. Чи втратимо при цьому друзів? Якщо втратимо їх через правду, то навряд вони були нашими друзями.

## По-шосте, НАПОЛЕГЛИВІСТЬ

Зараз усі хочуть мати все і одразу. Суспільство хоче забути так рідко сьогодні уживані терміни, як **витривалість, постійність**. На їх місці говорять про бажання, пртеби, зовнішні фактори. Але чого варте бажання без наполегливості, волі і дисципліни? Багато хто є лише результатом веління емоцій, відчуттів, бажань, які спалахують і відразу ж гаснуть. Ми повинні **освіжити** в ваших приватних словниках слова "воля", "наполегливість", щоби могли взяти участь у творчій візії, а відтак ступати шляхом виваженості, котрий провадить до щасття.

## По-сьоме: ІНОДІ ДУМАТИ ПРО СМЕРТЬ

Ці слова можуть видатись вам парадоксальними, різкими, але я не кажу, що смертю треба перейматись хворобливо, маніакально чи депресивно, просто слід **пригадувати собі про те, що знаємо від народження**. Звільніться від невігластва, поверховості, страху.

**І ЩЕ ОДНЕ ПОБАЖАННЯ.** Уважно перегляньте усі свої справи і займіться найменшими з них. Не женіться за великими речами, міфами, великими словами, великими почуттями. Все це ілюзії, які не знають смерті. **Зважайте на речі, які минають, навіть тоді, коли їх життя триває всього один день – лиш тоді побачите в своїй руці тасмницю щасття.**



# Літературно-мистецький калейдоскоп

«ПРО ЦАРИЦЮ СІРОМАХУ, МАКОДУН-ЦАРЯ,  
ГОРА-БОГАТИРЯ ТА ІНШІ СКАЗАННЯ ЗАХАРИХИ»

«КРОВ'Ю, ВОГНЕМ І ЗАЛІЗОМ»

Надзвичайної краси перекази із заспівами та молитвами. Цінне джерело з історії давньої України-Русі. Науковці або ігнорують їх, або кажуть, що це вигадка Юрія Миролюбова. Проте очевидно, що такі багатощаблі різнобачні – духовні, побутові, військові й інші історичні свідчення та деталі не може вигадати не те ще одна людина, а й цілий інститут. Упорядник цього видання, автор вступного слова, коментарів та приміток історик-краєзнавець Сергій Піддубний доводить, що це джерело містить чимало цікавих і невідомих історичних фактів, правдивість яких підтверджується іншими джерелами. Багато цих відомостей в тих чи інших інтерпретаціях зайняли місце в літературах римлян, греків (наприклад, сказання "Про царя Прастара, підступних греків і Гора-богатиря"), а нашою відкидається.



Ті, хто вже прочитав цей роман, кажуть, що не може бути, щоб росіянин написав так об'єктивно і з такою симпатією до України та до козаків...

Цей роман викреслено з російської літератури письменника, драматурга і журналіста Олександра Соколова (1840-1913) через твори про Україну. «Крив'ю, вогнем і залізом» – захоплююча розповідь про драматичні події одразу після смерті Богдана Хмельницького, про боротьбу за гетьманську булаву і намагання Івана Виговського вирвати Україну з московських пазурів. Твір доволі повчальний для сучасних політиків та їх прихильників, оскільки описана в ньому політична та міжнародна ситуація України дуже схожа до сьогоденної, і дуже корисно глянути на історію періоду Руїни очима російського письменника, щоб через незгоду між собою не втрапити в тенета чужинців і не загубити свою країну, як це сталося в ті далекі роки. Переклад українською, на широкий загал виходить вперше.

Замовляйте: е-мейл [yafran@gmail.com](mailto:yafran@gmail.com)  
тел. 068 994 63 63

Замовляйте: е-мейл [yafran@gmail.com](mailto:yafran@gmail.com)  
тел. 068 994 63 63

«СПОВІДЬ БОГданУ»

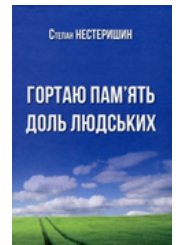
«ГОРТАЮ ПАМ'ЯТЬ ДОЛЬ ЛЮДСЬКИХ»

Знаний на Хмельниччині поет, журналіст, художник і громадський діяч, головний отаман об'єднаної козацької громади імені Богдана Хмельницького Південно-Західного регіону України Іван Бубен презентував нещодавно перед громадськістю свою нову поетичну збірку «Сповідь Богдану».



Творчий вечір відбувся за участю міської творчої інтелігенції, освітян, студентської молоді, військових, представників козацьких громад краю.

Зокрема, автора збірки прийшли привітати композитор, керівник обласної організації Національної Всеукраїнської музичної спілки, художній керівник ансамблю музики і пісні «Ретро» Хмельницького культурно-мистецького центру «Ветеран» Михайло Люшня, заступник директора Хмельницького інституту МАУП, отаман окремого Подільського козацького полку «Молода Січ» ім. Устима Кармелюка, подільський поет, полковник полку «Молода Січ» Володимир Ярчук та інші. Звучали пісні на слова поета, поетичне слово у виконанні молодих козаків та козачок, а на завершення заходу Микола Добрянський урочисто вручив посвідчення молодому поповненню полку «Молода Січ»



Наприкінці минулого року у м. Хмельницькому вийшла друком книга фахового журналіста, члена Національної спілки журналістів України, колишнього редактора районної газети «Вісник Деражнянщини», а згодом деражнянської міської газети «Життя міста» Степана Нестеришина «Гортаю пам'ять доль людських». У книзі сотні нарисів, замальовок, кореспонденцій, інтерв'ю про земляків-деражнянців автора, які своєю невтомною працею у різних сферах життя досягли визнання та шани.

Творчий доробок автора відкривається «Одою матері» де автор зворушливо, по-синівськи оповідає про свою маму, котра після смерті чоловіка, у 1948 році, який пройшов фінську та Другу світову війни, самотужки виховувала двох дітей.

Із особливою теплотою розповідає автор про творчий колектив журналістів районної газети де працював тривалий час. Про деражнянців, що пережили голодомор, репресії, боролися проти фашистів на фронтах і в тилу, відбудовували зруйноване народне господарство, вирощували хліб, вчили дітей, лікували земляків, залишили помітний слід в науці, культурі, спорті...

У низці матеріалів не забув нагадати автор і про Героїв Небесної Сотні та учасників АТО, полеглих Героїв України Олександра Клітинського з Чернелівця та «кіборга» Івана Зубкова з Деражня, а також «кіборга» Василя Григор'єва з Нижнього, Віталія Каракулу, Євгенія Андріюка, Володимира Соломчука з Деражні...

Серед літератури краєзнавчо-історичного напрямку книга займає почесне місце, бо йдеться у ній про людей, які своєю сумлінною працею, героїзмом, служінням Україні залишили помітний слід в історії Подільського краю.

Книгу можна замовити: тел. +38 068 205 76 27

Книгу можна замовити: тел. +38 098 822 08 09



Мирослав Скорик в стилі «Джаз»



Нову програму у стилі «Джаз» продемонстрував у м. Хмельницькому 26 лютого цього року, народний артист та музикознавець, Герой України, жива легенда, влітку якому виповниться 80 років, Мирослав Скорик.

Саме звідси розпочалося грандіозне турне маестро містами України серед яких Харків, Дніпро, Київ та Львів. Згодом музику від Мирослава Скорика уже очікуватимуть в Америці, Польщі та Австралії.

«Ля-мінор» – чи не найвідоміша його композиція. Витвір мистецтва лунав в українському філмі 1981-го року «Великий перевал». А нині композиція входить у 10 найвидатніших музичних творів сучасності.

Загалом, маестро став композитором понад 40 українських філмів. Його опера «Мойсей» свого часу отримала благословення Іоанна Павла II. Окрім цього він є автором першого твісту в Україні «Не топчій конвалії» та вокального шедеву «Намалюй мені ніч».

Над джазовими мотивами Мирослава працював понад 20 років і от наразі зібрав усе в один великий концерт. Представив як оригінальні композиції, так і приклади класичної симфонічної музики у новій інтерпретації. Честь виконати твори автора випала Львівському камерному оркестру «Академія» та солістам Мирославу Драгану, Оксані Рапіті та Олександрі Пиріву.



Проведено нещодавно у Хмельницькій обласній універсальній науковій бібліотеці. Нейрохірург за професією, лікар і художник за покликом душі, представив у відділі мистецтв колекцію марин, портретів та пейзажів, доступну для перегляду впродовж місяця. Фахівцями бібліотеки підготовлено каталог виставки.

На захід завітали представники ГО: Хмельницького обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів, обласної організації "Захист дітей війни", головний редактор журналу «Українець» Петро Мельник, мистецтвознавець Борис Кузіна, художник-оформлювач, графік і фотограф Микола Шафінський, колеги митця, журналісти, творча інтелігенція.

Музичною окрасою зустрічі стали фортепіанні твори у виконанні Євгенія Богдана. Співорганізатор зустрічі – Подільське культурно-просвітницьке товариство ім. Ф.Ліста.



# Галина Таран



## Моя Україна

Сховалось в березі село,  
Бузком подвір'я поросло,  
В гаю сопілочка співа  
Неначе мавка лісова.

І вишиванка і смереки,  
І в небі вільний плин лелеки,  
Джерел прозорих водограй –  
То Україна, рідний край.

В дитинстві тут ходила боса  
По вранішніх вологих росах.  
Вінки ромашкові плела,  
І тим щасливою була.

Тобі вклоняюсь, наче рідна,  
Моя славетна Україно,  
За тебе Господа молю,  
Тебе шаную і люблю.

## Жовті троянди

На легкій рожевій шаланді  
Ти приплив уві сні  
І розкішні жовті троянди  
Дарував мені.

Діамантовим блиском розметена  
В пелюстках роса  
І грайливим вітром розплетена  
На спині коса.

Очі в о очі. – Два центри всесвіту. –  
І уста в уста.  
Гамірливим лелечим клекотом  
Бринить висота.

Жовта квітка – то сонце в полоні  
(а любов сліпа).  
Тільки крапля крові в долоні  
Від її шипа.

\*\*\*\*\*

Вже зав'яли у полі квіти,  
Сніг на землю ліг,  
Та лишилося тепле літо  
У очах твоїх.  
Під ногами барвінок слався,  
Ріс дурман...  
Так красиво розпочинався

Галина Таран – народилася у 1952 році в м. Краснограді на Харківщині. Закінчила медичне училище, все життя працювала за фахом старшою медичною сестрою. Має дві доньки. Поетією захоплюється з юності.

Вірші присвячує рідним, друзям, знайомим. Неодноразово друкувалася у місцевій районній газеті.

Наш пізній роман.  
Я пила губами твій подих,  
І рука в руці,  
Ми плили у шовкових водах  
По стрімкій ріці,  
Нас м'яким оксамитом вкрила  
Темна ніч.  
Я востаннє і вперше любила,  
Ось в чому річ.  
Буде доля спіраллю витись,  
І життя потече,  
Тільки б знов, як тоді схилитись  
На твоє плече.

## Доні

У нас різні очі –  
В мене сірі, в тебе кольору ночі  
У нас різні очі –  
Мої заклопотані, в тебе дівочі.  
А ще, моя любя принцесо,  
У нас зовсім різні адреси  
І у цьому житті, наостанок,  
В мене вечір – у тебе світанок  
А я виглядати тебе вийшла на ганок.  
Крізь зливи, жару і порошу  
(аж збився об бруківку каблук)  
Несу непосильну ношу  
Наших з тобою розлук.  
Тривога крилатим птахом  
До тебе, рідна, летить  
І тиша дзвінка під дахом  
У моїй оселі бринить.  
Думка мереживом в'ється  
І не приходять сон  
І серце ритмічно б'ється з твоїм  
в унісон.

## Гончар

Блукала я якось по Львову старому  
І мусила вже повертати до дому,  
Та раптом мов спинилось навколо –  
На площі гончар і гончарне коло.

Просте і буденне розмірене дійство  
Вершилося тут, як якесь чародійство.  
Аж подих забило. І час не біжить.  
І Всесвіт притихлий навколо лежить.

А глина м'яка у руках гончара  
Осмилену форму між тим набира:  
То з'явиться кухоль,  
то блюдо широке,  
то глечик тендітний порадує око.  
І вираз обличчя у майстра – святого  
І, певно, талан той у нього від Бога,  
Бо зна, як закінчить і з чого почать,  
І леви гранітні велично мовчать.

На крам гочара пада тінь від стіни,  
Який достеменно не знає ціни.

Безцінний, як скарб, дорогий, як  
життя,  
Як усмішка нені, як серця биття.

Але та робота ніяк не легка  
В виснажливих пошуках хліба  
шматка.  
І крапельки поту блищать на чолі.  
На площі гончар – мир і лад  
на землі.

\*\*\*\*

Сірий день, то похмуре небо,  
А на серці зима, зима...  
Я уже так довго без тебе  
І просвітку зовсім нема.  
І фіранка в моєму віконці  
Затулила весь білий світ,  
І в жару на пекучім сонці  
Навкруги одна крига і лід.  
Не заплачу і не покличу,  
Нехай все йде, як іде  
І при зустрічі сльоза відчаю  
З моїх вій не впаде.  
Неможливо любов повернути,  
Та спливають, як зливи, роки  
І так хочеться доторкнутись  
До твоєї жорсткої щоки.  
Знову виє хуга-хурделиця,  
Знов мете на душі заметіль,  
Знов і знов у світлиці стелиться  
Моя стигла холодна постіль.  
Вип'ю келих вина молодого,  
Сум змахну, патефон заведу,  
І, хоч довга до тебе дорога,  
Та я жду тебе, жду тебе, жду...





# Микола Савчук

Народився 15 липня 1948 року в Нових Драчинцях Кіцманського району (Буковина). Проживає в містечку Вінківці.

Автор поетичних збірок “Світло свічок далеких”, “Огневежа”, “Кристалізація душі”, “Скарбниця подільського буковинця”, “Шафрановий пам’ятник”, співавтор трьох десятків альманахів, антологій, поетичних колективних збірників.

Член районної літспілки “Огневежа”.

## Монолог коня

Коньяк – отрута для коня  
Тому ніяк із коняч,  
Ніде, ніяк.  
Всім табуном іржать пришлося  
З якихось там конячих доз.  
Що в тім: хильнути на коня?  
Цілий табун не доганя.  
А що воно: «Так треба пити,  
Щоб не звалитись із копит?»  
Й лоша у пиві поміча,  
Як кінська піниться сеча.  
І, друже, з твого ж бабога  
Сеча та вдруге вибіга.  
Ріша кобиляча душа:  
Не може спитися лоша;  
Бо знає і малий лошак:  
Коньяк – отрута для коняч.  
А в двокопитих, ха-ха-хи,  
П’ють безвездечні дітлахи!  
Не вміє по-конячи пити –  
Печатки б’єм з усіх копит!  
Хто буде коней ображать,  
Отримає печатку в зад!  
Бо кін і є тверезий кін.  
Отож: наклепам всім амінь!  
А нам росиця та ячмінь,  
Як сніг Ярилових промінь.

## Занадився журавель (Литинародна пісня)

Журавель сільський Іван,  
Ще з дитинства наркоман.  
Занадився Журавель  
До бабиних конопель.  
Од Києва до Лубен  
Маковиння глушить пень.  
А я тому Журавлю  
Ще й горілочку наллю,  
А попробуй не налить,  
Може стерво бабу вбить.

## Балада про пенсію

Не пенсія – посвист по давнім гріху.  
Грішу, бо її рахую.  
За пенсію цю підкувати би блоху,  
Купити би блошину зброю.  
Синиці спідницю я міг би пошить,  
Короткі штанці для жаби,  
Чи сонячним вітром народіві жить?  
Знав би!...  
Замислилися часом, похмаривши лоб:  
Ми – блохи, синиці, мухи?  
Пенсійну подачку глядів в мікроскоп,  
А видихнув – всю роздмухав.

## Бідир

З двох бід я вибрав меншу, нижчу  
А та біда як підросла,  
То стала осередком зла.  
Мала біда з таким бідичем!

З двох гір я вибрав гірку нижчу,  
А та гора все підросла,  
Аж в мене дух переминало.  
Мала гора з таким горищем!

З двох дів я вибрав красивішу.  
Вона ще кращою ставала,  
Вже в мене дух переминало!  
І так дійшло до цього вірша.

## Пророки писали вироки...

Пророки писали вироки,  
Що світ завоюють виродки,  
Що будуть благальні викрики,  
Що жди геноциди й вирубки!  
Пророки писали вироки.

Писали вироки пророки  
Що повні жажів, замороки,  
Що нас звоують недоробки,  
Яким не буде переробки;  
Що небеса дають уроки –  
Писали вироки пророки.

Пророки вироки писали –  
Васалів чужих васали,  
І праве оце чесали  
Бо блохи упень кусали.  
Тому і лячне писали.

## А за іронію прости...

Жура журкоче журавлем  
В краї жаркі та журавліні,  
Де зим немає, ні проблем  
Ні з долларом, ані з рублем,  
Де з пальми опадають гривні.  
Туди б, народе, забрести –  
В краї казкові та рахманні!  
(Кінчай нести чужі хрести!)  
Най відросли би в нас хвости,  
Ми в Прибананні їли б манну...  
А за іронію прости...  
За вік негідний та обманний.

## Обід

Кухонний стих металолом,  
Вмовк гул каструльного прибою,  
Немов оркестру із трубою,  
За раптом стихшим столом  
Парує борщ... мене з тобою.

Політ руки – чаїний літ,  
То схрестим погляди, то ложки...  
О, миті подиву, волошки!  
О, втаємничений обід,  
Немов відвідини ворожки!...

## Сад

Садиба,  
Снігопади,  
Сніговали,  
Сніговії...  
Рада ти, а чи не рада:  
Сніг на скронях,  
Сніг на віях.  
Гострі стріли снігомета  
Все живе разюче колять.



Найтепліший на планеті  
Твій таємний ніжний погляд,  
Снігова людино – єйті!

## Віртуальна геометрія

Ти тричі зрікся правди, Петре,  
І Богу залишився люб.  
Із віртуальних геометрій:  
В квадраті – коло, в кулі – куб.  
Здоровий глузд іде у гості  
І перейматись буде тим.  
А розум хитрий, мов апостол  
Щодень лишається святим.  
З великих істин лико драти?  
Та що я дурень – правдогуб?  
Земне підношу до квадрату,  
Святе возноситься у куб!

## Медпрацівники

Бджола – пристий медпрацівник,  
Як медсестра тонка й колюча.  
Така швидка, за все беруча.  
Від їх уколів чарівних  
Чекати нам благополуччя!

## П’ята

П’ята – не перша і не п’ята.  
П’ятірці пальці – рідна мати.  
П’ятою свій вантаж підперти,  
Збагнув: п’ята в опорі перша!  
Якби ви мали аж п’ять п’ят,  
То вас би звали п’ятип’ят!  
А, може, так: – П’ятип’ят!

## Наламбу

Недопоети, недовірші  
Недописали з недофраз.  
Недосердечність недовірча  
Недоторкнулась не до нас.  
Несуть не суть, а лиш пів суті  
Недорядки, недослова.  
Недощаслива, не обути  
Недолюбов недожива!

## Ба – бу – бе...

Базар – базіки база,  
Образотворчості образа,  
Безлич обузи і буза.  
Безбожно били безгарбузям?  
Бувати бричці з гарбуза!



# Наука діда Опанаса

Продовження. (Початок у №1 2017 р.)

## День другий

**«Ніколи не повертайся в ті місця, де тобі було погано. Ніколи не проси у тих, хто відмовив одного разу. І більше не підпускай до себе тих, хто колись зробив тобі боляче»** – після взаємних привітань та побажання здоров'я, такими настановами розпочав нашу зустріч наступного дня дід Опанас. Ішла одинадцята година дня. Як і вчора, день видався теплим, сонячним. Жодної на небі хмаринки...

Ми знову сиділи на лавчині і він говорив:

свою волею, волею випадку чи обов'язку, рано чи пізно ми покидаємо рідну домівку. Коли люди покидають рідні місця за своїм бажанням бо їм, бач, важко тут жити то вони думають, що будуть щасливі, коли переїдуть в інше місце. Але пізніше виявляється, куди б не поїхав, береш з собою самого себе. Дехто, кому як судилося, залишиться у чужих краях назавжди, а дехто повертається в рідні місця, у рідну хату. Ті, що не повернулися – віднайшли для себе краще місце там, на чужині. Там їх дім, там сім'я, там все те, чого не було на рідній землі. Людина до всього звикає, тому ніколи, особливо коли не має уже нікого із рідні, не повертається до місця народження. Так і живуть люди, асимілюються в чужій стороні. Стають своїми для чужих і чужими для своїх.

Але бувають випадки, коли непереборна сила пам'яті змушує людину кинути все і повернутися назад на батьківщину навіть тоді, коли не залишилося нікого із рідних. Вона пам'ятає вулицю, якою бігала босоніж у раннім дитинстві. Пам'ятає людей, які досі пам'ятають її, але віднайти себе минулого вона не в змозі. Все стало іншим: вулиці, будинки, люди – все інше. І гірко засмученою, повертається людина назад, у чужі – свої краї...

Тому, щоб не розчаровуватися, щоб до кінця днів своїх не втрачати в пам'яті священні батьківські місця – краще не повертатися до колись рідного порогу...

– Дід Опанас замовчав і я, користуючись паузою у його мові, запитав: – а ви, діду кудись виїжджали з рідного села? Якщо так, то чому повернулися?

– Він глибоко зітхнув і промовив: – виїжджав синку, виїжджав. Виїжджав не по своїй волі. Носила мене доля по всьому білому світу. Натерпівся я чужого і свого лиха.

Був на війні, пройшов її дорогами від Уралу до Берліна, а потім ешелонами, назад, через всю країну на Японську війну. Потім працював на відбудові зруйнованого Дніпрогесу, Харківського тракторного заводу, в багатьох інших місцях...

І повернувся до рідної домівки тому, що пам'ятало серце добро, яке змалку впізнав я під батьківською стрі-

хою. Повернувся ще й тому, що були ще живі мої батьки, тому тут і живу. Це моє село. Тут моя сім'я, тут могили моїх батьків, моїх родичів, тут буду спочивати і я. Ось так, мій молодий друже, проходило моє життя.

Дід знову глибоко зітхнув, помовчав кілька хвилин і продовжив:

– зустрівся я з багатьма людьми. Були одні щедрі на слова. Розмовляли так нібито пісню співали. Слухаєш його і дивуєшся: як ото Бог наділяє таким красномовством? Здається, ось уже закінчив він розповідати про щось цікаве. Переводиш дух від подиву. Він же із самого початку продовжує розповідати про теж саме, але іншими словами. І знову зачаровано слухаєш...

Були ми в дружніх стосунках і якось знадобилась мені його поміч. Він відказав

бо, за його словами, не бачив необхідності мені допомагати. Яка мені з того користь, – запитував він.

І ось питаю його, – а без користі не можеш?

Ні, – відповідає, – не можу. Не потрібен ти мені. Не потрібен зараз і не потрібен будеш ніколи...

Я не образився на ці слова, сприйняв їх як чергову жартівливу його витівку.

З часом забув про це. Тривалий час ми не бачилися, але, якось випадково, а ти уже знаєш, що випадкових зустрічей не буває, зустрілися. Поговорили про те, про се і раптом він запитує мене: слухай дружбане, а ти не допоможеш мені підтримкою моєї кандидатури на вибори до парламенту? Давно у нас дружні стосунки, ти просто зобов'язаний це зробити. Ні, не зобов'язаний, – відповідаю, – знаю, що ти не пройдеши парламент, то яка мені з того користь?

Він зрозумів, що не забув я нашої з ним колись розмови, коли запевняв мене що не потрібен я йому нині і не потрібен буду ніколи. Вибач, – тільки й спромігся відповісти він і пішов геть.

– Дід Опанас промовчав хвилику, згадуючи ту давню і мабуть неприємну для нього зустріч і додав: – було це дуже багато літ тому назад, і з тих пір не зустрічався я з ним, а згадав про цей випадок тому, що можливо буде цікаво тобі: – **не варто просити**

**у тих, хто відмовив одного разу, не варто підпускати до себе тих, хто колись зробив тобі боляче і ніколи не кажи «Ніколи».**

– Мабуть що так, – з ледве відчутною недовірою в голосі промовляю я. Але хіба не можна людину зрозуміти. Хіба мало може бути причин для відмови?

– Причин багато, погоджується дід Опанас, але, бачиш синку, не так все просто у житті. Здавалося би, напруж мізги, знайди причину щоб виправдати його і якщо не дружить, то хоч би підтримуйте дружні стосунки.



Подумки озирніться на своє життя, поки ви маєте шанс щось змінити. Проживайте кожен день так, наче він ваш останній день...



«Ніколи не кажи «Ніколи»»



Це все ж краще аніж ворогувати між собою. Але кожній людині притаманне чуття вибору людини близької їй за духом, відчуття того, що ти можеш вмерти за цю людину. Так, так – не дивуйся, – вгледівши мої недовірливі очі промовив дід, – можна вмерти за людину, але справа у тому, що надзвичайно важко знайти людину за яку можна було б вмерти. Я можу його зрозуміти, можу віднайти тисячі причин щоб виправдати його. Але, на підсвідомому рівні, завжди відчуваю недовіру до цієї людини і уже не сприймаю її як «свою». Я сприймаю її близькою до себе. От, приміром, як колись більшовики визначали людей, які були близькими їм за соціальним станом, «попутники» мовляв. Ми можемо зустрічатися, встрявати у розмови, десь, можливо, підтримувати один одного, але ні він, ні я ніколи не будемо до кінця відвертими і тримати кожен, на всякий випадок, свій камінь за пазухою.

Зустрічався з іншими людьми. Людьми повними протилежностями красномовцям – мовчунами. Бувало днями слова не витягнеш, але, порівняно з першими, напрочуд довірливими, відданими дружбі. На таких завжди можна покластися. У характері такої людини є три золоті якості: терпіння, почуття міри і вміння мовчати і, треба сказати, іноді вони допомагають в житті більше аніж розум, талант і краса.

Зустрічався і з людьми хитрими, підступними, людьми «собі на розумі», авторитетними, розумними, освіченими, кримінальними авторитетами. І хоч ніякої шкоди останні мені не завдали, бо і самі надто боягузкі, але берегтися їх у житті треба. Не завжди можеш знати, що можна від них чекати.

А загальне правило тут таке: **хороші люди принесуть тобі щастя, погані люди нагородять досвідом, найгірші – дадуть урок, а найкращі – подарують спогади.**

Ну, а хто є хто – це уже визначати тобі самому. А зара ось що, уже друга година дня, пора тому пообідати. Давай но зайдемо до мене у сад – пригощай тебе свіжим медком.

– Та ні, діду, не треба, – спробував я відмовитись хоч, звичайно, залюбки б поласував його продуктом, але він, ніби чаклун, вловив мої вагання.

– Треба, треба – підем но, наполіг він.

Удавано зітхнувши, мовляв – підкоряюся силі, я з задоволенням пішов за дідом до його господарства.

Ми сиділи на лавочках один проти одного, за дубовим столом на якому був виставлений дідом мед в глибоких, олов'яних тарілках, два довгих крайця хліба та у глечики вода.

– Їж, синку, пробуй мед, – говорить дід. Такого меду важко ще де не будь віднайти. Дуже корисний він для здоров'я. Знаєш ти, наприклад, що він приводить в норму роботу багатьох внутрішніх органів, покращує склад крові, підвищує імунітет і служить великим джерелом енергії, оберігає організм від передчасного старіння. Завдяки лікувальним властивостям, він застосовується

в народній і, як нині кажуть, традиційній медицині, використовується і для профілактики захворювань. Читав щось про нього?

– Читав діду, але небагато, так, для загального розуміння, – відповідаю я заносючи до рота кусень хліба.

– Цього мало, – відповідає дід. Знаєш ти, наприклад, скільки існує видів меду і які їх властивості?

– Ні, цього не знаю, – кажу я оближуючи ложку від меду.

– Ну, тоді слухай. Мені відомо 14 видів меду. Є звичайно більше, але мені не зустрічалися, хоч знайомий я з багатьма бджолярами. Є серед них липовий, акацієвий, соняшниковий, гречаний, малиновий, гірчичний, барбарисовий, лопуховий, волошковий, ожиновий, каштановий, гарбузовий і з конюшини. Знаю ще гірський мед, який вважається самим цінним і корисним бо збирається високо в горах де вихлопні гази та інші забруднюючі речовини не мають свого згубного впливу на якість і тому має найбільші цілющі властивості.

**Липовий мед** славиться своїми цілющими властивостями. Приємно пахне, на колір блідо-жовтий. Застосовується для лікування бронхіту, ларингіту, ангіни, бронхіальної астми. Корисно вживати людям із хворобами нирок, жовчного міхура і як зміцнювальний засіб для серця. Можна використовувати при опіках і гнійних ранах. Акацієвий сподобається тим, хто любить рідкий мед, так як він дуже повільно кристалізується. У цього меду дуже тонкий аромат і приємний смак. Має світлий колір. Корисний при захворюваннях шлунка, кишечника, нирок, жовчного міхура. Можна використовувати при безсонні, і взагалі як загальнозміцнюючий засіб.

**Сонячковий** швидко кристалізується. Має жовтий колір, слабкий аромат і приємний смак. Теж має лікувальні, і поживні властивості.

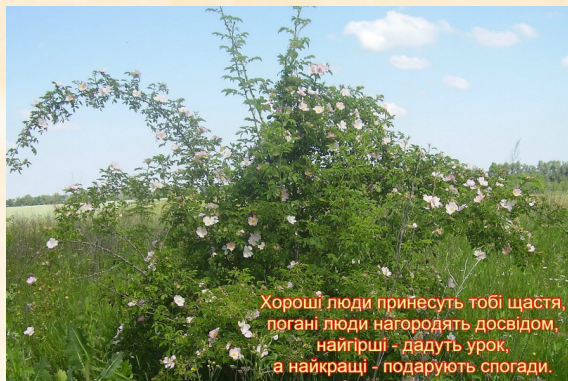
**Гречаний мед** має сильно виражений аромат, але не всім подобається. Має світло-коричневий, коричневий колір і містить в порівнянні з іншими сортами, більше білків та мінеральних речовин тому корисний при захворюванні печінки, недокрів'ї, органів травлення, зміцнює серце і є профілактикою атеросклерозу.

**Малиновий** бджоли збирають в основному з квіток дикої малини. Містить і різноцукровий. Дуже смачний, має приємний аромат і світлий колір. Застосовується при захворюваннях нирок і як загальний зміцнювальний засіб.

**Гірчичний** має золотисто-жовтий колір приємний смак і аромат. Застосовується як поживний і лікувальний засіб. Дуже корисний при захворюваннях дихальної системи.

Але якими би не були види меду, всі вони дуже корисні для організму людини. Знай це синку – промовив дід і вмочивши ломтик хліба в мед неспішно почав жувати...

Скоро ми закінчили нашу трапезу і дід, перехрестившись і подякуючи Богів за ситний обід, промовив: –



Хороші люди принесуть тобі щастя, погані люди нагородять досвідом, найгірші - дадуть урок, а найкращі - подарують спогади.



Ніколи не виправдовуйтеся. Ні перед тим, хто вас любить, ні - тим більше - перед тим, хто не любить. Той, хто не любить, все одно вам ніколи не повірить, а хто любить - він і сам придумас для вас виправдання.



а давай синку, щоб уже не повертатися до теми меду, розкажу тобі про лікування медом. Думаю що це буде дуже корисним багатом твоїм читачам. Що ти скажеш?

– Діду, – відповідаю йому, – ви прямо ясновидець. Читаєте мої думки як книгу. Звичайно, це буде дуже корисно і, якщо є у вас час, з радістю запишу рецепти. Але, в першу чергу – щиро дякую за хліб, мед, воду. Здається ніколи не їв такого смаколику.

– А, пусте, аби було на здоров'я, – відказав дід, записуй но.

Я ввімкнув мікрофон:

**Для лікувальних цілей мед рекомендується приймати розчиненим, так як в такому вигляді полегшується його проникнення у кров'яне русло, а потім у клітинні організму. Для тієї чи іншої недуги необхідно підбирати відповідний вид меду. Доза має бути індивідуальна (від 50 до 100 г на добу).**

**При неодоков'ї** особливо корисний гречаний мед. Приймати треба протягом 2-х місяців. Поліпшує склад крові, зникають головний біль, запаморочення, втома, підвищується самопочуття.

**При очних хворобах треба змащувати очі.** 1 ч. ложку меду кип'ятити 2 хв у склянці води. Коли медова вода охолоне, з неї зробити примочки на очі 2 рази на день за 20 хв вранці і ввечері. Цю ж воду капати в кожне око по 2-3 краплі 2 рази в день, вранці і ввечері.

**Полоскання рота і горла** розчином води і меду знімає запалення мигдалини, крім того, очищає зуби, роблячи їх білими: 1 ст. ложку меду розвести в 1 склянці теплої води.

**Відмінне нешкідливе снодійне.** Діє заспокійливо, викликає міцний сон, регулює функції кишечника: 1 ст. ложку меду розвести в 1 склянці теплої води. Пити на ніч. Дати дитині на ніч 1 ч. ложку меду. Мед зміцнює нервову систему дитини і утримує в організмі вологу під час нічного сну.

**При чахотці, зтяжньому кашлі, пневмонії, бронхіті:** мед (бажано липовий) – 1300 г, дрібно нарубані листя алое – 1 склянку, **оливкову олію** – 200 гр, березові бруньки – 150 гр, липовий цвіт. Перед приготуванням зірвані і промиті кип'яченою водою листя алое покласти на 10 днів у холодне і темне місце. Розтопити мед і додати подрібнене листя алое, суміш добре пропарити. Окремо у 2 склянках води заварити березові бруньки і липовий цвіт, прокип'ятити 1-2 хв, влити проціджений і віджати відвар в остиглий мед. Розмішати і розлити в 2 пляшки, додавши в кожну порівну оливкову олію. Зберігати в прохолодному місці. Приймати по 1 ст. ложці 3 рази в день. Перед вживанням збовтувати.

**При геморої** вставити в задній прохід свічку з зацукрованого меду.

**При запорі:** 1 ст. ложку оливкової або лляної олії ретельно перемішати з яєчним жовтком і 1 ст. ложкою меду, розвести з 3/4 склянки води. Вживати по 1 ст. ложці кожні 2 години.

**Для зміцнення волосся:** у кип'ячену воду злегка теплу, не вище 40-50°, додати мед: на 1 л води 2 ст. ложки. Цією водою змащувати голову і втирати в шкіру голови 2 рази на тиждень.

**При захворюванні печінки:** 1 кг меду змішати з 1 кг чорної смородини. Приймати по 1 ч. ложці за 30 хв до їди. Продовжувати до закінчення суміші. Ефективно діє суміш з однієї ложки меду з яблучним соком, приймаючи вранці та ввечері.

**Для лікування коліту,** сприяє усуненню запорів: приймати по 80-100 г меду на добу, розчиненими в яблучному соку або в холодній воді. Приймати 3 рази на день до прийому їжі.

**Для зниження артеріального тиску при гіпертонії:**

а) змішати по 1 склянці меду, **морквяного соку**, соку хрону з **соком лимона**. Зберігати в скляній банці з щільною кришкою в прохолодному місці. Приймати по 1-2 ч. ложки 3 рази на добу за 1 годину до або через 2-3 години після прийому їжі.

б) змішати по 1 склянці меду, морквяного і **бурякового соку**, соку хрону з соком одного лимона. Приймати по 1 ст. ложці 3 рази на день за годину до їжі. Тривалість лікування – 1,5 - 2 місяці. Натертий хрін попередньо настояти у воді протягом 36 годин.

**Здатна створити з нами диво і медова вода.** Візьміть 250 мл простої води (кип'яченою) і 1 ч.л. натурального меду, перемішайте і випийте залпом. Ми отримуємо 30% розчин меду, який ідеально підходить нашому організму, тому що такий же по складу, як і плазма крові.

Добре, якщо медову воду ви будете вживати вранці натщесерце – так ви «увімкнете» роботу шлунка і кишечника, якщо є проблеми зі стільцем, медова вода дасть послаблюючий ефект.

**Можете приготувати воду з медом іншим способом.** Для цього змішайте воду (250мл) і мед (1 ч.л.) і додайте натуральний яблучний оцет (1 ч.л. або 1 ст.л.), замість оцту можна додати таку ж кількість лимонного соку. Цей розчин добре пити вранці з п'яти до семи годин,

за годину до сніданку. Цим засобом ви запуснете свій кишковий тракт і простимулюєте його перистальтику, а з часом оновите всі органи на клітинному рівні.

**Приносить користь медова вода і при дисбактеріозі,** коли кишечник не здатен виробляти необхідні елементи і засвоювати їжу.

**Вода з медом – ще і косметичний засіб.** Протирайте нею своє обличчя і ви відчуєте, як шкіра набуває шовковистості, м'якості, стає насиченою корисними речовинами.

**Вона корисна для підвищення в крові** «хорошого» холестерину, полегшує роботу судин і серця, а регулярно вживаючи медову воду, ви включите процеси самовідновлення організму.

Ось поки що все, що записано у моєму записнику, – промовляє дід і додає: я думаю, що нині нам треба на цьому закінчити і продовжити наступного дня. Як ти думаєш?

– Так, звичайно, – відповідаю я, – сьогодні стільки впізнав нового, незвичного та ще і меду на додаток спробував що аж голова гуде від напруги. Якщо можна давайте зустрінємось завтра...







**Куцюк Василь Кузьмич народився 15 серпня 1938 року в селі Волиця – Керекшина Старокостянтинівського району на Хмельниччині. Закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського педінституту ім. Затонського, працював учителем в середніх школах сіл Радівці та Маниківці, завідувачим райвідділом культури Деражнянського району. Після виходу на пенсію став директором музею Південно-Західної залізниці, а згодом краєзнавцем районної бібліотеки для дорослих. За останні роки у районній та обласних надрукував чимало краєзнавчих матеріалів, нарисів, новел, які увійшли до книги «Над річкою». Член Національної спілки краєзнавців України та член Національної спілки журналістів України він неодноразово друкувався і в журналі «Українець». Його нинішні добірки – одні із кращих у його творчості і ми залюбки представляємо їх Вашій увазі...**

## Сільські етюди

### Мартинюкова тополя

Іван Мартинюк пішов на війну й не повернувся. Кажуть, його бачили навесні 45 – го в Австрії.

Надя, жінка Мартинюка, назвала цю чутку нісенітницею... «Якби був живий, то обов'язково повернувся б до сім'ї, бо любив Сергійка, Галю і мене.» - відповідала зацікавленим сільчанам. Але в житті (знала добре) бувало чимало неймовірних історій... «А, може, справді живий і знайшов іншу», – якось закралася думка. Однак згодом її відкунула... В подумках вірила й чекала його все життя. Роки збігали, Іван не повертався, сама зістарілася, стала нікому не потрібною.

По війні, працюючи дояркою в колгоспі, ставила самотужки дітей на ноги, дала освіту. Діти повиростали, і розлетілися по світах: старший, Сергій, мешкає в Тюмені, Галя, молодша – в Омську. Раніше, коли були молоді, приїздили щороку до матері. Поява внуків та правнуків остаточно прив'язала їх до осілого способу життя.

Іван її після визволення Поділля побував у селі. Перед від'їздом на фронт зустрів лісника Миколу Шкварука й попросив привезти йому саджанець тополі. Того ж дня сусід виконав його прохання.

Навіщо вона тобі, Іване? – спитала Надя.

Бачиш, Надю, ось той пагорб біля перехрестя доріг, – взяв її ніжно за плечі.

Бачу, – крізь сльози прошепотіла.

Війна ще не закінчена... Посаджу... Аби завжди нагадувала тобі про мене, – сказав так, як ніби знав, що вже ніколи його нога не ступить на батьківську землю.

Під вечір посадив тополя і поїхав визволяти Європу від нацистів.

Пройшло не одне десятиріччя чекань і надій. Мартинюкова тополя досі стоїть на перехресті доріг, струнка, висока, й дивиться на стареньку хатину, пошарпану вітрами, обмиту дощами і сніговіями, з якої пішов на війну Іван Мартинюк.

... Коли баба Надя виходила вранці на обійстя, то щоразу з глибоким сумом старечими очима шукала на пагорбі ту тополя, іноді навіть вподумках її просила: «Скажи мені, ріднечко, де поклав голову мій Іван?». Але та мовчала. Мовчить досі...

Коли б їй і захотілося б щось повідати про Івана, то вже немає кому...

### Дивакуватий Степан

Кінець серпня. Нестерпно пече сонце. Прокіп Шмалій сидить на поламаний електроопорі, яку колись біля його обійстя залишили електрики районної електромережі й куняє. На подвір'ї, біля самих воріт, сушить квасоллю його жінка Мокрина.

Шмалія розбудили настирливі мухи. Старий чухається, але очей не розкриває.

Мо-о-кри-но! Вже сонце зайшло?, – лівно питає.

Підніми картуз – побачиш, воно забігло за грушу.

Справді? Я думав, що зайшло...

Ти з молодих років, Прокопе, ледачий, навіть лінуєшся очі розкрити.

Я – ледачий? Хто хату построїв – я!

Ледачі – всі безхатки – бомжі. А ти живеш в палаці...

Піди-но до Степана та поздрав його з іменинами. Все-таки син. Візьми на миску сто гривень. Для внучат там є цукерки, – вже примирливо каже Мокрина. – Та й від мене щось скажи...

Добре... Іду!

Дід Прокіп повертається додому перед приходом череди з поля. Мокрина питає:

Ну... як там наші поживають?

Дивакуватий, Мокрино, наш Степан, їй – богу дивакуватий... Я його привітав з днем народження, сказав багато теплих слів... Від тебе також. Він налив мені чарку горілки й каже: «Слова твої, батьку, дійдуть до мого серця, коли будуть мати належне матеріальне підкріплення». Я йому: «Степане, що це значить?! Я тобі хату звів, машину купив!».

А він мені: «Гроші є?»

Тільки, сто – кажу йому.

Поставив мене, як першокласника й почав ганьбити, що мало приніс. Бач, йому сорок п'ять сповнилося! Гроші забрав.

Я надіявся, мене, як батька, гідно почастує. А він дав мені чарку смердюхи.

Чому ж ти так довго сидів у нього?

Думав, що ще наллє. Тепер остаточно переконався, що він дивакуватий і скупий...

Я також достеменно впевнилася, що ти, Прокопе, далеко від свого сина не втік. Яке їхало, таке здибало, – посміхнулась з докором Мокрина.

### Останнє весілля Гордія Мельника

Тієї неділі в невеличкому подільському селі Майдан було людно й гамірно. Вкотре одружувався Гордій Мельник. Уже старий, але ще чіпкий дідок. Шпирка, так по сільському називали Гордія, був хазайновитий. На його обійсті були корова, кози, свині, кури, качки... Город, аж до левади тягнувся...

Такому хазайству (вважав Мельник) раду може дати лише метка жінка, в руках якої всяка домашня робота горить. Але йому, на жаль, на таких не дуже везло... З першою, Федорою, прожив лише п'ять років. Народила йому сина й померла. Виховували його по черзі чотири жінки Гордія.

Син, Дмитро, пішов весь у молодого батька: високий, широкоплечий, тямковитий. Після закінчення училища механізації поїхав у Казахстан освоювати цілинні й перелогові землі. Там і залишився жити.

Гордія Мельника в колгоспі за сумлінну працю часто пошановували. Нагороджувався орденом, медалями, грамотами, грошовими преміями. На загальних зборах колгоспників його запрошували в президію. Місцеве начальство цінувало його пропозиції щодо розвитку сільськогосподарського виробництва й соціальної сфери. Він мав певний досвід, бо довелося йому і орати, і сіяти, і збирати, і працювати на фермі, і пізнати ковальську та теслярську справу, навіть був завклубом. За колгоспними роботами Гордій Мельник не мав коли підсобляти жінкам на своєму обійсті, яке за їх відсутності було для нього каторгою, особливо, коли після повернення з колгоспної роботи доводилося поратися по господарству в нічний час. Та й, правду кажучи, Гордія Терентійовича не дуже тягнуло до домашньої праці. Він намагався всі роботи перекидати на жінок, котрі не роздумуючи йшли до нього, але розчарувавшись, швидко покидали його.

Передостання дружина, Марією її звали, була працюватою, знала швейну справу, не хотіла покидати Мельника, але захворіла й дочка забрала її до себе в сусіднє село. Мельник тоді був на штатній роботі і не мав можливості доглядати хвору, принаймні він так пояснював приїзжій дочці і сусідам. Рідні і близькі Гордія порадили йому взяти дружину з Орішків, недалекого села, що розкинулось над річкою Південний Буг. Зоя була на тридцять років молодшою Гордія, ще не заміжною, мала гарний стан і жагучі чорні очі; під чарами яких Шпирко мало не втратив дар мови. «Це – бенгальська тигриця. Чи вистачить мені наснаги зробити її покірною... Бог дав мені шанс, і я маю ним скористатись», – подумав він, чухаючи потилицю.

... Два дні піло гуляло все село. Гроші в Гордія водилися, і весілля він зробив на славу. Тости, вітання, весільні пісні, музика лунали далеко за північ. Дорофей Гума так напився, що ідучи додому з весілля свого перевесника, загубив штани. Три дні вони, розповідали сусіди, висіли на воринах баби Палажки, сільської травознайки і цілительки, аж доки їх не забрала його Горпина.

Після другого дня весілля село довго не могло проснутись. Вранці, перед вигоном до череди худоби, раптом на подвір'ї «молодого» почувся несамовитий лемент Зої.

Ой людоньки, яка біда мене постигла! Тільки – но віддав Богу душу мій суджений!

... Сільчани повільно заповнювали подвір'я Гордія Мельника. Посеред двору плачучи, стояла Зоя в нічній сорочці, остання дружина Шпирки, спершись двома руками на цямрину криниці. Наступного дня його ховало все село. Після панахиди Дорофей Гума виголосив коротеньку промову, яку закінчив словами: «Небійчик був дуже рвучкий до роботи. На жаль, серце таких не завжди щадить».

Кожний учасник панахиди ці слова розцінив по-своєму...



# Причини психологічних відмінностей між чоловіками і жінками



**Подкоритова Лариса Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології і педагогіки Хмельницького національного університету.**

**Відмінності між чоловіком і жінкою є предметом літературних і філософських творів, а також наукових досліджень. Чому чоловік і жінка такі різні? У чому полягають відмінності між ними? На ці запитання ми пошукаємо відповіді у цій статті.**

Причини існування і відмінностей між статями можна умовно об'єднати у такі групи: біологічні, соціально-психологічні, еволюційні.

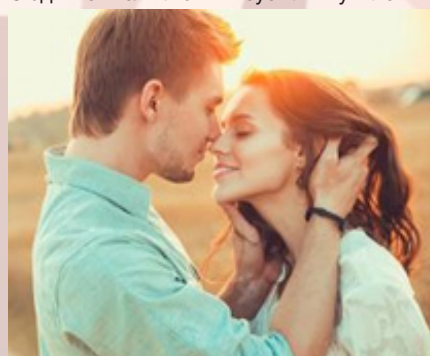
**Біологічні причини** полягають, у першу чергу у різній будові мозку, яка визначається впливом гормонів ще під час внутрішньоутробного розвитку дитини. Приблизно з третього місяця вагітності статеві залози зародку починають продукувати чоловічі статеві гормони андрогени.

Під впливом цих гормонів відбувається формування організму майбутнього чоловіка, зокрема певних відділів головного мозку.

Так, у чоловіків переважають кора і ліва півкуля головного мозку, що визначає перевагу аналітичного мислення, перевагу математичних і технічних здібностей, більшу пристосованість до стресових умов і меншу емоційність. У жінок переважають підкірка й права півкуля головного мозку, що визначає перевагу синтетичного та інтуїтивного мислення, перевагу мовленнєвих і комунікативних здібностей. У жінок краща міжпівкулева взаємодія і менша асиметрія, ніж у чоловіків, за рахунок чого жінки краще вчать і виховуються. Попри те, що в середньому чоловічий мозок важчий, за жіночий, кількість контактів між нервовими клітинами більша у жіночому мозку, за рахунок чого жінки психологічно більш гнучкі й легше пристосовуються.

Згідно нейро-андрогенетичної теорії Л. Елліса, згадуваний вище чоловічий гормон андроген, впливаючи на мозкові системи, визначає ще такі психологічні особливості чоловіків як агресивність, хорошу просторову орієнтацію, витривалість до болю, владний прояв емоційних реакцій у відповідь на загрозу, наполегливість, пошук пригод та ін.

**Соціально-психологічні причини міжстатевих відмінностей** – це, в першу чергу, гендерні, або статево-рольові, стереотипи – громадське уявлення про те, що є жіночим, а що чоловічим; а також вимоги соціуму до представників різної статі. Сюди можна включити суспільні уявлення про те, яким має бути чоловік і якою – жінка; як мають розподілятися сімейні і професійні обов'язки; які види робіт і професій є «чоловічими», а які – «жіночими» тощо. Ці стереотипи передаються під впливом сім'ї, навчання і виховання, медіа-засобів, соціальних груп.



Варто зазначити, що ці стереотипи сильно змінюються, і теперішні уявлення про «справжніх чоловіків» і «справжніх жінок» сильно відрізняються від тих, що були навіть наприкінці минулого століття. Так, наприклад, раніше сила характеру вважалась суто чоловічою якістю, тепер усе більше говорять про «сильних жінок».

Гендерні стереотипи сильно впливають на цінності, самооцінку, ставлення до себе, особливості поведінки. Так, у чоловіків самооцінка вища і краща ніж у жінок. Чоловіки більш незалежні у своїх судженнях і рішеннях, ризиковані, ставлять перед собою сміливіші цілі, мають вищий рівень домагань, орієнтовані на владу, гроші, вплив, авторитет, волю. Жінки ж ставляться до себе гірше, вони більш залежні від думки оточуючих, обережно

визначають власні життєві цілі, орієнтовані на стосунки, красу, новий і цікавий досвід, стабільність.

**Еволюційні причини міжстатевих**, або як зараз частіше пишуть, **гендерних**, відмінностей – це ті функції, які чоловік і жінка виконували протягом історії людства. Чоловік ходив на полювання і міг піти далеко від місця проживання племені, йому було не до розмов, у нього була чітка мета, доводилось терпіти голод, холод і спрагу, сидіти довго у засідці тощо. Жінка займалась вихованням дітей, була берегинею домашнього вогнища. Вона ненадовго покидала осіле місце і відлучалася недалеко; багато часу перебуваючи серед інших жінок, доглядаючи дітей, вона мала багато спілкуватися і взаємодіяти з іншими, бути уважною і чутливою. Цей розподіл обов'язків обумовив такі психологічні особливості чоловіків як чудова просторова орієнтація, цілеспрямованість, впевненість, наполегливість, стратегічне мислення, низька чутливість, сила, твердість, жорсткість, раціональність, мовчазність, витривалість. У жінок же сформувалися такі риси як багатовекторність (здатність робити багато речей одночасно), соціальна орієнтація, тактичне мислення, висока чутливість, гнучкість, поступливість, м'якість, емоційність, балакучість, терплячість, уважність до деталей.



Завершуючи огляд еволюційних причин відмінностей чоловіків і жінок варто також коротко згадати про еволюційну теорію статей В. Геодакяна, за якою чоловік і жінка – це дві підсистеми єдиної системи, де чоловік – експериментальна, оперативна, мінлива модель, що випробовує і шукає вірне рішення, а жінка – консервативна, стабільна модель, яка знайдені чоловіком рішення закріплює і зберігає для наступних поколінь.

Одна з особливостей чоловіків і жінок, обумовлена еволюційно, і яка є предметом багатьох жартів – це особливості їх зорового сприйняття. Чому чоловік не може знайти свої шкарпетки, дістати потрібну річ з шухляди і побачити баночку сметани, що стоїть у бічній полиці відкритих дверцят холодильника? А жінка все це робить одразу і без проблем? Це пов'язано з тим, що у чоловіків переважає тунельний, а в жінок – периферійний, або бічний, зір, тобто чоловіки добре бачать те, що перед ними, а жінки чудово бачать і те, що збоку. Саме тому, залишаючи для чоловіка у холодильнику обід, його варто ставити на полицку на рівні очей чоловіка.

Пропоную також ще кілька простих *рекомендацій* щодо взаємодії між статями, ґрунтуючись на їх психологічних особливостях:

Враховуючи мовчазність чоловіків, також доцільно не розпитувати їх одразу, як вони приходять додому. Щодо жінок – навпаки – бажано цікавитись, як минув день, кого бачила, що робила.

Для жінок важливі обійми, слова підтримки, для чоловіків – приємний зовнішній вигляд жінки, похвала.

Прохання і завдання для чоловіка пропонуйте поступово, почергово, можна навіть написати перелік, проговорити одразу все – недоцільно.

Оскільки жінки емоційно вразливіші за чоловіків, з ними варто бути чемними і максимально уважними, уникати грубості і хамства, а також більше хвалити.

І на завершення цієї статті варто навести цікаву думку В. Геодакяна: «Чоловік здійснює пошук, а жінка – вдосконалення. У цьому полягає механізм еволюційного біологічного і психологічного прогресу». Чоловіки і жінки дійсно різні, але взаємонеобхідні.



# Нерозгадані загадки

**Поведінка людей приховує багато ще не до кінця з'ясованих вчинків, як і її організм – нез'ясованих функцій. Інколи вони, на перший погляд, видаються дивними, а інколи – й сороміцькими. Спробуємо розкрити деякі з таємниць людини. Тим більше, що дуже часто подібні питання нам задають маленькі “чомучки” – в процесі пізнання світу, а ми не завжди маємо відповідь...**

## Сміх

До цих пір незрозуміло, що саме примушує людину радіти. Адже почуття гумору у всіх абсолютно різне. Припущення вчених: сміх потрібен для балансування психічних процесів. Наприклад, для того, щоб гасити збудження, напругу і скорботу. Адже сміх народжує справжню «біохімічну бурю» – виробляє природні п'янік речовини – ендорфіни, антидепресанти... Недарма в англійців є прислів'я: «Навчи мене сміятися – врятуй мою душу».



## Здатність червоніти від сорому

Вчені вважають одним з найбільших прогалин у теорії еволюції відсутність чіткого пояснення того, чому люди, потрапивши в незручне становище або будучи викритим у брехні, починають червоніти. Тим самим надсилаючи очевидний сигнал оточенню: ось я перед вами – брехун, падлюка, обманщик. Але навіщо? Є лише неясне припущення. Мовляв, посилюючи фарбу на обличчя (збільшується приплив крові по капілярам шкіри), природа змушує людей менше брехати. А почервонілий брехун посилав своєму оточенню сигнал про готовність принести вибачення. Це знижує рівень агресивності і примушує інших людей швидше прощати винного. Можливо, здатність червоніти допомагала людям на світанку еволюції зменшити агресію в суспільстві. Хто знає, раптом і зараз допомагає?

## Забобони

Рационального сенсу в забобони немає. Але забобони існують. Парадокс? Припущення вчених: живучість прикмет заснована на запам'ятовуванні успіхів і забуванні неприємностей. Ми стаємо особливо забобонними, коли у нас певні труднощі. Через похмурі думки ми гірше контролюємо свої дії і здійснюємо нові помилки. А потім все списуємо на чорного kota. Якщо ж людина обходить kota, то дає собі установку на те, що їй буде добре. Це своєрідне плацебо.

## Альтруїзм

Ця унікальна функція людини – жити для інших – закладена в мозок. Вже в 18 місяців немовлята починають проявляти альтруїстичну поведінку. Що свідчить про вроджену доброзичливість людини. Але що змушує людей допомагати навіть не родичам і без сенсу для себе? Припущення вчених: альтруїзм необхідний при виборі партнера. Як у чоловіків, так і у жінок. Самовідданість по відношенню до інших робить людину привабливішою для протилежної статі. Розвиток людського мозку зробило виховання дітей дуже складним процесом, тому для наших предків було важливо вибрати партнера, здатного стати добрим і відданим батьком. Прояви самовідданості краще всього вказують на цю здатність, тому гени, пов'язані з альтруїзмом, могли зберігатися в процесі еволюційного відбору.

## Звичка колупатися у носі

Шкідлива начебто заняття – з ніздрів висмикуються крихітні волоски, які допомагають фільтрувати пил і бруд з повітря, яке вдихаємо. Але колупають в носі всі, – хто потай, хто прилюдно. Від дітей до дорослих. Припущення вчених: сенс, можливо, прихований не в самому процесі, а в його наслідках. Адже багато хто ще і поїдають своїх кіз. Огідно? Аж ніяк. Суха козявка, виявляється, діє як щеплення від хвороби. Деякі дослідники цілком серйозно вважають, що це – непоганий спосіб зміцнити імунну систему організму. Нарівні з поцілунками (див. далі). А на світанку еволюції, знову ж таки, людина взагалі могла залишатися самою. Коли не було з ким цілуватися. Адже ніс відфільтровує велику кількість різноманітних бактерій. Потрапляючи до шлунку, ця «суміш» працює як універсальна вакцина – від багатьох хвороб. Організм не тільки переварить, але й виробить антитіла проти бактерій, ослабля імунна система від цього стане зміцнішає і успішно боротиметься з хворобами. Подібну поведінку ми часто спостерігаємо у мавп, і людина не тільки успадкувала копання в носі в процесі еволюції, але й закріпила його. Зловживати тільки не треба. Крім того, американські фізіологи стверджують, що пальцевий масаж слизової оболонки носа, що набита різними рецепторами, покращує мозкову діяльність.

## Сни



Колись у наших далеких предків існувало тверде переконання: під час сну душа людини тимчасово залишає своє тіло, щоб побродити по світу. І нам сниться те, що вона бачить у своїх подорожах. Пізніше Зігмунд Фрейд стверджував, що сні є відображенням нашого несвідомого бажання. Але сьогодні більшість дослідників це відкидають. Але тоді навіщо вони взагалі потрібні? Припущення вчених: сні з'являються в нашому мозку в результаті безладної електричної активності. Практично кожні 90 хвилин стовбура частина мозку хаотично розсилає по всьому мозку електричні імпульси. Передній мозок, який відповідає за аналітичну діяльність, відчайдушно намагається розібратися в цих сигналах. І єдиний спосіб впорядкувати їх – подивитися сні. Вони не несуть жодного повідомлення. Але й не зовсім вже безглузді. Те, як наш передній мозок отримує за день інформації з короткострокової в довгострокову пам'ять.

## Жага створювати витвори мистецтва

Людина просто не може не творити прекрасне. Воно радує око. Але, як правило, позбавлене будь-якого утилітарного призначення. І навіщо це потрібно?

Припущення вчених: краса нехай дотично, але все ж допомагає людині створювати більш якісні утилітарні об'єкти. Наприклад, комфортне середовище проживання люди сприймають ще й як естетично привабливе. А некомфортне – як повторне. Створюючи предмети мистецтва, людина тренує свій мозок, який в цьому процесі вдосконалюється для вирішення суто прикладних задач. А можливо, був правий Лев Толстой, який писав: «...словою одна людина передає іншій свої думки, мистецтвом ж люди передають один одному свої почуття».



## Поцілунок

Як і чому виникла традиція цілуватися, чому отримала сексуальне забарвлення, точно ніхто не знає. Хоча гіпотез повно. Але яка найбільш розумна?

Припущення вчених: можливо, поцілунок – у первісній своїй основі – це своєрідний спосіб вакцинації, вигаданий природою. Адже слина містить різні бактерії. 80% з них однакові у всіх людей, а 20% індивідуальні. Під час поцілунку ці бактерії передаються від людини до людини. В роті вони викликають поживлення інших мікроорганізмів, даючи імпульс імунній системі і запускаючи процес утворення антитіл.

## Тривалий підлітковий період

Навіть у наших найближчих родичів – великих мавп немає такого довгого переходу від підліткового віку до дорослого життя. Стає дорозрівання настає у шимпанзе приблизно в 5 років, коли в них закінчується дитинство. У людей же так званий пубертатний період триває від 11 до 20 років. Чому?

Припущення вчених: підлітковий період – це пізніше історичне надбання людства. Тривалість пубертатного періоду залежить від рівня розвитку суспільства. Чим він вищий, тим ширше смуга між закінченням статевого дозрівання і настанням остаточної зрілості.

## Волосся в інтимних зонах

У ході еволюції людина втратила практично всю шерсть. Але чому зберегла особливі згущення волосся на лобку? Адже це місце найбільш схильне до враження паразитичними інфекціями. Припущення вчених: швидше за все, воно залишилося для сексу. Адже лобкове волосся росте в тому місці, де знаходиться найбільше скучення залоз і відповідного запаху. А волосся – це засіб розпорошувати і переносити цей запах. Таким чином, пучки волосся служать таким собі засобом «реклами».



# Років до ста рости нашій молодості!

**ГЕНЕТИКА** (від грецького *генезі* – виникнення), наука, яка вивчає закономірність успадкування та мінливості організмів.

Так ось:

1. Інтелект не передається від батька до сина – якщо ви геній, то ваш син 100% не успадкує ваших генів.
2. Ідіотизм не передається від батька до сина. Якщо ви закінчений кретин, то ваш син не буде таким же як ви.
3. Інтелект від батька може передаватися тільки дочкам і тільки на половину.
4. Успадкувати інтелект чоловік може тільки від своєї матері, який вона, у свою чергу, успадкувала від свого батька.
5. Дочки геніїв будуть рівно на половину розумні від їх батьків, але їхні сини будуть геніями. Якщо батьки кретини, то дочки рівно на половину від їх батьків будуть кретинами.
6. Тому геніальних жінок майже не існує, як і не існує 100 відсоткових ідіоток-жінок. Зате чоловіків-геніїв і чоловіків-кретинів дуже багато. Звідси і покоління невдах-алкашів, матерів-одиначок, а також нобелівських лауреатів (майже всі чоловіки).



## Висновки для чоловіків:

1. Щоб спрогнозувати розумові здібності свого сина, погляньте на батька своєї дружини (якщо він академік, то ваш син також буде розумним).
2. Ваша дочка отримає половину вашого розуму, але і половину вашої дебільності. За інтелігентністю вона буде ближче до вас, а її син отримає всі ваші розумові здібності. Якщо хочете розумне покоління – мрійте про дочок.
3. Ваші розумові здібності від матері, а точніше від дідуся.

## Висновки для жінок:

1. Ваші сини за розумом – копія вашого батька, і сварити його "ти такий же дурень, як твій батько" - не зовсім правдиво.
2. Ваша дочка за вихованням буде такою як ви, але за розумом – як її батько. У її сина розумові здібності будуть копіями вашого чоловіка.

## Тривалість життя

Вважається, що головним результатом збільшення тривалості життя є те, що похилі люди нині живуть більше, але це не так.

Головний, величезний, змінюючий на наших очах все людство стрибок тривалості життя виявляє не те, що старість тепер довше продовжується, а те, що вона набагато пізніше починається.

Для тих, кому нині 40, 50, 55 років, старість почнеться лише років у 75-80, тобто на цілих 25 років – чверть віку! – пізніше, аніж для покоління наших батьків.

Це зовсім недавно людське життя складалося із трьох основних періодів: молодості, зрілості, старості. Зараз «зрілість» досягається в 50 років і відзначає себе початком абсолютно нового, просто не існуючого раніше етапу людського життя.

Що ми знаємо про нього?

1. Він продовжується майже 30 років – із 50 до приблизно 75 років
2. На відміну від попередніх оцінок, фізичні та інтелектуальні можливості людини в цей період не зменшуються і залишаються, принаймні, не гірші, а в деяких випадках і кращі, ніж у молодості.
3. Потенційно це найкращий, найякісніший період в людському житті, оскільки поєднує в собі здоров'я, силу та життєвий досвід. Тож

вислів: «Якби молодість знала, а старість могла» – це більше не про наш час. За всіма статистичними даними останніх років, найщасливіший час у житті людини, її пік настає зараз приблизно в 65 років.

4. Ті, кому нині 55-65 років, живуть цим періодом першими в історії людства. Раніше його просто не існувало оскільки люди старіли набагато раніше.

5. У найближчі кілька десятиліть люди віком 50–75 років стануть найбільшою віковою групою на планеті.

## Чим відрізняється життя після 50 від попереднього життя?

– Тим, що як саме жити після 50, нас ніхто ніколи не вчив!

Немовляти нас готують до дитинства, в дитинстві – до юності, у юності – до молодості, а в молодості ми проводимо десятки годин, готуючись до попередніх випробувань зрілості. І тільки межу в 50 років ми пересікаємо не маючи ні найменшого уявлення про те, як, чим і для чого жити далі.

І тут немає нічого дивного – звідки візьмуться такі знання, якщо ще для покоління наших батьків старість офіційно починалася у 50 років і жити надалі взагалі не передбачалося, а належало потроху готуватися до переходу у світ інший.

Ми рідко усвідомлюємо, що та життєва програма, якою ми неухильно прямуємо життям, насправді закладена в нас попередніми поколіннями. Саме попередніми поколіннями створені ті книги, фільми, систему освіти, які в дитинстві та молодості формують нашу свідомість.

Але у попередніх поколінь не було ніяких уявлень про життя після 50 за тією простою причиною, що після 50 років життя не було в принципі. Саме тому, немає їх в програмі життя, яке дісталось нам у спадок.

За статистикою, для тих, кому нині 50–55 або близько того, старість почнеться не раніше 80 років. Звичайно, це дуже приємно. Нам просто взяли і подарували аж 25 років (!) додаткового, активного та насиченого життя, але як використовувати цей подарунок не навчили. І в результаті, переходячи межу в 50 років і погоджуючись через незнання на передчасну старість, ми ризикуємо втратити добрих 25–30 років, які, без перебільшення, могли би бути кращими у нашому житті.

Після 50 років у житті настає чудовий момент, коли є час, здоров'я, сила, свобода від соціальних зобов'язань, досвід, і до початку старості, за сучасними мірками, ще чверть віку!

Тому, не втрачайте цього часу даремно – будете дуже жаліти! Якщо вам за 50, то нині для вас можливо абсолютно все: нові захоплення, нові радощі та враження, нова кар'єра, нове кохання, нові подорожі...

Якість цих життєвих вражень набагато перевищуватимуть всі ті, які були доступні в зеленому, невмілому юнацькому або обтяжливий зобов'язаннями зрілості.

Років до ста рости нашій молодості! Не вірите? – Побачите...

Свгеній Левітов

## А Ви знаєте, що...

- В часи римської імперії середня тривалість життя не перевищувала 25 років; в період феодального ладу – 35 років; в нинішній час – 72 роки;
- Після 50 років для людини рік проходить як чотири місяці;
- Моральний клімат навкруги Вас впливає на Ваше здоров'я набагато більше, аніж інші зовнішні фактори;
- Якщо в голові з'явиться біль – видихніть і не вдихайте якомога більше;
- Настрій у чоловіків погіршується через кожні 23 дні, а у жінок – через 28 днів;
- В мудрій стародавній пораді говориться: «Якщо хочеш бути здоровим – прожени із серця всі прикросці»
- Найстрашніша в наш час хвороба – байдужість до всього що оточує, до страждань інших людей, а інколи і до самого себе;
- М.В. Гоголь писав: «Заради Бога, смійтесь. Адже це природній надійний засіб від усіх хвороб»;
- Софокл дожив до 90 років, а геніальний твір «Цар Єдіп» він створив в 75 віці;
- Відомий німецький мислитель Гете закінчив «Фауста» у віці 83 років;
- Великий художник Репін створив свої останні шедеври у 86 років.

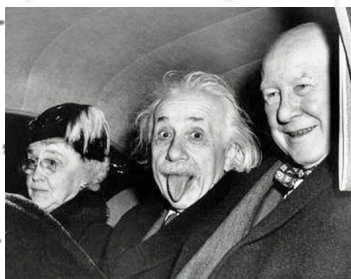


# Чому Ейнштейн показав язик?

Який образ спадає вам на думку, коли розмова заходить про Альберта Ейнштейна? Більшість сучасних жителів планети представляють його як «божевільного вченого». Така думка склалася завдяки зовнішності і поведінці вченого, але його великий розум характеризує його як істинного генія свого часу.

Ейнштейн не надавав особливої уваги своєму зовнішньому вигляду, точніше він його не цікавив зовсім. Важливо те, що всередині, а не зовнішня оболонка людини – така була думка фізика. Тому люди часто могли бачити вченого з розпатланим волоссям, у старому розтягнутому светрі.

Його погляд не стежив захоплено за навколишніми, він нібито був звернений вглиб самого себе – в його думці безперервно відбувався процес вирішення складних завдань. Забудькуватість і непристосованість у побуті також були широко відомі громадськості і зіграли свою роль у формуванні його образу.



Свої видатні відкриття Ейнштейн робив виключно заради людства і в ім'я науки, він ніколи не прагнув до слави і особистої вигоди. Про дивного вченого ходили різні чутки, він був дійсно загадковою особистістю. Але одного разу Альберт Ейнштейн трохи оголив свою справжню натуру і підняв завісу таємничості.

## ЦИТАТИ АЛЬБЕРТА ЕЙНШТЕЙНА

Альберту Ейнштейну належить близько 300 наукових робіт з фізики і близько 150 книг і статей в різних областях знань. Деякі його сучасники говорили, що спілкування з ним було подібне четвертому виміру.

\*\*\*  
Ви думаєте, все так просто? Так, все просто. Але зовсім не так.

\*\*\*  
Той, хто хоче бачити результати своєї праці негайно, повинен йти в чоботарі.

\*\*\*  
Теорія – це коли все відомо, але нічого не працює. Практика – це коли все працює, але ніхто не знає чому. Ми ж об'єднуємо теорію і практику: нічого не працює ... і ніхто не знає чому!

\*\*\*  
Є тільки дві нескінченні речі: Всесвіт і дурість. Хоча щодо Всесвіту я не впевнений.

\*\*\*  
Всі знають, що це неможливо. Але ось приходить невіглас, якому це невідомо – він-то і робить відкриття.

\*\*\*  
Я не знаю, якою зброєю вестиметься третя світова війна, але четверта – палицями і камінням.

\*\*\*  
Тільки дурень потребує порядку – геній панує над хаосом.

\*\*\*  
Є тільки два способи прожити життя. Перший – ніби чудес не існує. Другий – ніби кругом одні чудеса.

\*\*\*  
Освіта – це те, що залишається після того, як забувається все вивчене в школі.

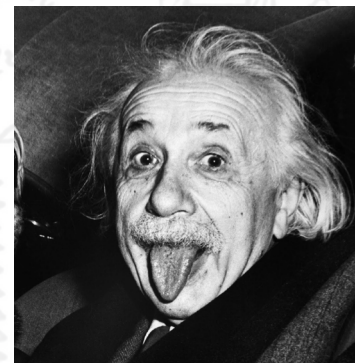
\*\*\*  
Всі ми генії. Але якщо ви будете судити рибу по її здатності підійматися на дерево, вона проживе все життя, вважаючи себе дурепою.

\*\*\*  
Тільки ті, хто роблять абсурдні спроби, зможуть досягти неможливого.

\*\*\*  
Чим більша моя слава, тим я більше тупію; і таке, безсумнівно, загальне правило.

баром світову популярність і викликала ще більший інтерес до персони Ейнштейна.

У той день Сейсс попросив вченого зробити задумане обличчя, яке, на його думку, відповідало б іміджу відомого винахідника. Але Альберт Ейнштейн висунув язика, чим дав зрозуміти,

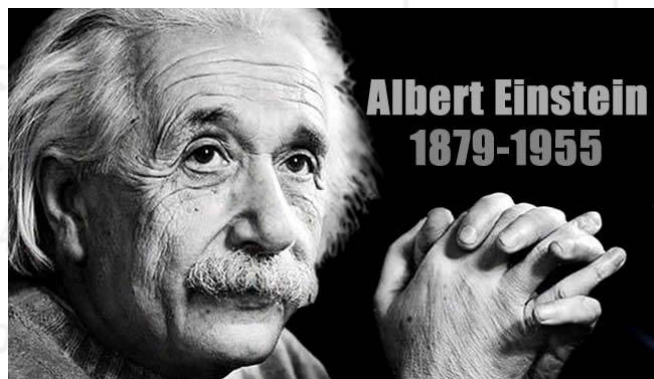


що всесвітньо відомий вчений може володіти не тільки серйозністю, а й бути просто веселою і життєрадісною людиною. Його близькі розповідали, що саме таким Ейнштейн і був у житті.

Фотографія була надрукована і розвіяла образ зосередженого сивого похмурого генія, який встиг вже набриднути і самому фізику. Спочатку на знімку були присутні ще подружжя Ейделот, але знімок був обрізаний, і в такому вигляді дуже скоро його побачили в різних куточках планети.

Ейнштейн вважав фотографію вдалою і навіть розсилав її друзям в якості вітальної листівки до Нового Року. Для свого близького друга Х. Сміта вчений власноручно підписав фотографію, назвавши її «жартівливою гримасою всьому людству».

Було надруковано лише дев'ять оригінальних фотографій, які згодом набули великої цінності. Один такий знімок був проданий за 74 000 доларів у 2009 році.



\*\*\*  
Уява важливіша, ніж знання. Знання обмежені, тоді як уява охоплює цілий світ, стимулюючи прогрес, породжуючи еволюцію.

\*\*\*  
Ти ніколи не вирішиш проблему, якщо будеш думати так само, як ті, хто її створив.

\*\*\*  
Якщо теорія відносності підтвердиться, то німці скажуть, що я німець, а французи – що я громадянин світу; але якщо мою теорію спростують, французи оголошать мене німцем, а німці – євреєм.

\*\*\*  
Математика – це єдиний досконалий метод водити самого себе за ніс.

\*\*\*  
За допомогою збігів Бог зберігає анонімність.

\*\*\*  
Єдине, що заважає мені вчитися, – це отримана мною освіта.

\*\*\*  
Я пережив дві війни, двох дружин і Гітлера.

\*\*\*  
Я ніколи не думаю про майбутнє. Воно саме приходить досить скоро.

\*\*\*  
Логіка може привести Вас від пункту А до пункту Б, а уява – куди завгодно.

\*\*\*  
Ніколи не запам'ятовуйте те, що ви можете знайти в книзі.

За матеріалами сайту: [tut-cikavo.com](http://tut-cikavo.com)



# О, спорт – ти світ...

## ФІБА показала талісман чемпіонату світу 2019 року

За 500 днів до початку фінального турніру ФІБА показала талісман чемпіонату світу 2019 року. У підсумку голосування вболівальників талісманом ЧС-2019 обрано магічного дракона на ім'я Син мрій.

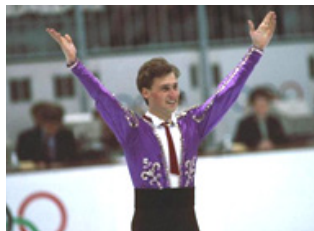


Наразі триває кваліфікаційний етап чемпіонату світу. Збірна України після чотирьох матчів очолює групу «В» першого етапу. Наступні матчі наша команда зіграє 28 червня в Туреччині та 1 липня в Києві проти Латвії.

На поєдинок проти Латвії вже можна придбати квитки.

До другого етапу кваліфікації чемпіонату світу виходять по три команди з групи.

## Українець потрапив до Зали слави світового фігурного катання



Український олімпійський чемпіон 1992 року Віктор Петренко потрапив до Зали слави світового фігурного катання за великі заслуги та внесок у розвиток цього виду спорту. Про це йдеться в офіційному релізі американської організації «Музей світового фігурного катання та Зал слави», розташованій в

Колорадо-Спрингс (США), повідомляє УНН з посиланням на Федерацію фігурного катання України.

48-річний Петренко є першим українцем у списку найвидатніших, на думку експертів зазначеної інституції, фігурістів, тренерів, суддів та інших осіб, які мають унікальні заслуги перед фігурним катанням.

Цього року до переліку, який ведеться з 1976 року, також увійшли олімпійські чемпіони Сідзука Аракава (2006), спортивна пара Олена Валова/Олег Васильєв (1984) та призери Ігор 1976 і 1988 танцювальний дует Ірина Моїсєєва/Андрій Міненков. Крім того, до Зали слави включено китайського тренера Яо Бін та канадського хореографа Сандру Безіч.

Український фігуріст також виборов бронзову нагороду Ігор 1988 року, тричі був призером чемпіонатів світу, а у 1992 році піднявся на найвищу сходинку світового подіуму.

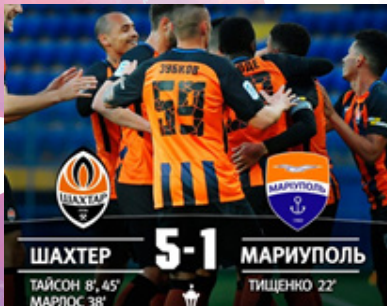
Зауважимо, що після завершення спортивної кар'єри Петренко став тренером. Він є також віце-президентом Української федерації фігурного катання і займається координацією міжнародної діяльності організації.

## «Шахтар» розгромив «Маріуполь» і став фіналістом Кубка України

18 квітня. УНН. Донецький «Шахтар» у півфінальному протиостоянні Кубку України з футболу проти «Маріуполя» одержав звитягу та пробився до фінального раунду боротьби за трофей, передає кореспондент УНН.

У зустрічі на стадіоні «Металіст» відкрив рахунок на 8-й хвилині Тайсон, який обвідним ударом відзначився зі штрафного. Груба обрізка Пятова у власній карній зоні призвела до паритету у протиостоянні в середині тайму. Автор голу – Тищенко. Але до переверги голи Марлоса і Тайсона призвели до комфортної переваги «гірників» 3:1.

Довершили справу в заключні 20 хвилин баталії Кайоде і Петряк – 5:1. Примітно, що «Шахтар» продовжив серію матчів нинішнього розіграшу Кубку України в кожному з яких донеччани забивали не менше чотирьох голів.



## Стало відомо, хто прийме фінал Ліги чемпіонів-2020



Фінал Ліги чемпіонів УЄФА пройде в турецькому Стамбулі, Ліги Європи – в польському Гданську, а поєдинок за Суперкубок Європи – в португальському Порту.

У Києві в четвер, 24 травня, на засіданні Виконавчого комітету УЄФА обрали господарів єврокубкових фіналів 2020 року. Про це повідомляється на офіційному сайті УЄФА.

Так, фінал Ліги чемпіонів УЄФА відбудеться на стадіоні Атаюрк у турецькому Стамбулі.

Фінали інших турнірів відбудуться:

Ліга Європи УЄФА – Арена Гданськ, Гданськ (Польща), Жіноча Ліга чемпіонів УЄФА – Аустрія Арена Відень, (Австрія), Суперкубок УЄФА – Драгау, Порту (Португалія).

Також зазначається, що виконавчий комітет УЄФА ратифікував нове видання правил клубного ліцензування та фінансового «фейр-плей». Остання редакція посилює існуючі правила з урахуванням мінливих реалій європейського футболу.

У процесі консультацій з національними асоціаціями та іншими членами європейської футбольної родини (Асоціацією європейських клубів, європейськими лігами, профспілкою футболістів FIFPro Europe) був складений детальний звіт.

Очікується, що нові правила забезпечать футболу більшу прозорість: клуби будуть зобов'язані публікувати свою фінансову інформацію, включаючи виплати агентам

По-друге, вони матимуть позитивний вплив на гармонізацію інструментів звітності за специфічними транзакціями, такими, як трансфери.

По-третє, буде застосовуватися більш далекоглядний підхід, аби передбачити фінансові проблеми. Цьому сприятиме введення низки нових фінансових індикаторів, які дозволять ІФКК суворіше відстежувати бюджети клубів. Йдеться про стійкий коефіцієнт боргового навантаження, що дозволяє в повній мірі усвідомити величину боргів клубу, і індикатор дефіциту трансферних коштів, який допоможе відстежити, скільки грошей було витрачено на трансфери футболістів у конкретний період.

Нарешті, буде введено ряд вимог, які забезпечать захист і освіту юних гравців (політика захисту дітей, нові медичні вимоги і розширення програм розвитку молоді).

Нагадаємо, зустріч між Реалом і Ліверпулем пройшла 26 травня на стадіоні Олімпійський у Києві. Реал зіграв в фіналі Ліги чемпіонів утретє поспіль.

## Луцьк прийме командний чемпіонат Європи-2019 з легкоатлетичного багатоборства в Суперлізі

Луцьк прийме Суперлігу командного чемпіонату Європи з багатоборства у 2019 році. Таке рішення було прийняте на засіданні Виконавчого комітету Європейської легкої атлетики. Командний чемпіонат Європи з багатоборства проводиться у чотирьох лігах. Найсильніші команди виступають саме у Суперлізі, повідомляє офіційний сайт Федерації легкої атлетики України.



«6-7 липня 2019 року вісім найсильніших європейських команд, включаючи збірну України, у Луцьку боротимуться за перемогу у Суперлізі командного чемпіонату Європи. Ці змагання зламають сумну тенденцію, коли Україна була позбавлена права проведення міжнародних легкоатлетичних змагань упродовж тривалого часу, – говорить президент ФЛАУ Ігор Гоцул. – У 2013 році ми блискуче провели юнацький чемпіонат світу у Донецьку. Ми мали амбітні плани щодо продовження цієї традиції. Проте агресія Росії проти нашої країни зламала ці плани. Ми були позбавлені права проведення змагань, втратили кілька баз підготовки. Проте ми наполегливо працювали, будували нові стадіони і боролися. Як результат, нам вдалося повернути в Україну міжнародні легкоатлетичні змагання. Це наша перемога. Впевнений, що після завершення чемпіонату у нас буде привід привітати один одного і з успішним виступом українських легкоатлетів, і з успішним проведенням турніру.

Вітаю всіх з цією новиною і до зустрічі у Луцьку!»



# UCRAINA



## Шановний український люде!

Звернення до українців,  
які проживають за межами Батьківщини

### Шановні земляки! Українська громадо!

Україна, родичі, друзі – це те, що пов'язує Вас з дорогими кожному українцю місцями на Святій Землі Батьків.

А ще тісніше пов'язати Вас з Україною може наше видання, яке буде корисне вам не тільки як інформація про те, чим і як живе країна, а і вісточною з тих рідних місць, про які Ви хотіли б дізнатися зі сторінок журналу.

Ви можете висловити свої побажання зі змісту матеріалів про ті чи інші місця України, а також замовити журнали листом, електронною поштою чи телефоном за номером: **+38 068 771 96 02.**

Ми сподіваємося, шановні земляки, що наші зв'язки стануть корисними не тільки редакції журналу, але і Вам оскільки сприятимуть становленню та розвитку повноцінного культурного, освітнього та громадсько-го життя українців за межами Батьківщини.

### Спілкуймося!

Підтримуймо наші зв'язки аби світ знав, що є українська нація багата своєю історією, традиціями, культурою. Нація, яка народжувала і народжує таланти, визначних людей. Та і самі ми мусимо знати: «...Хто ми, чії сини, яких батьків»





# ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКЕ

## Журнал «Українець»



Єднаймося, шануймося, кохаймося...

Телефон для співпраці:  
068 771 9602